

2014.01.15.

Fővárosi területfejlesztési program

STRATÉGIAI és OPERATÍV MUNKARÉSZ

Egyeztetési változat – 1.4.

Fővárosi területfejlesztési program

MEGBÍZÓ: BUDAPEST FŐVÁROS ÖNKORMÁNYZATA

SZAKMAI IRÁNYÍTÓ: BUDAPEST FŐVÁROS FŐPOLGÁRMESTERI HIVATAL
VÁROSÉPÍTÉSI FŐOSZTÁLY

Finta Sándor főépítész

Maczák Johanna

Lelkes Nóra

SZERZŐK

Pro Regio NK Kft. munkatársai és szakértői

KÖZREMŰKÖDŐK

BFVT Kft.

Ecorys Kft.

Tartalom

I. Stratégiai munkarész	5
1. Bevezető	6
1.1 A tervezés tárgya	7
1.2 A tervezési folyamat bemutatása	10
Előzmények	10
Szakmai szereplők.....	11
A koncepció társadalmassítási folyamatának bemutatása	11
1.3 Társadalmassítás	13
A partnerségi terv legfontosabb elemeinek bemutatása	13
1.4 A tervezés mérföldkövei.....	17
1.5 A helyzetelemzés összefoglalója.....	19
1.6 SWOT elemzés - összefoglaló.....	24
2. Célrendszer bemutatása	30
2.1 Jövőkép	30
2.2 Célstruktúra	31
2.3 Célok leírása.....	32
2.4 A célok kapcsolódása az uniós programokhoz.....	37
2.5 A prioritások azonosítása	39
3. Prioritások bemutatása	41
1. prioritás - Gazdaságfejlesztés a versenyképes, innovatív és „zöld” Budapestért.....	41
1.1. Technológiai innováció és tudástranzfer hatékonyságának javítása (BTFK 2.1)	43
1.2. Felhasználóbarát városkormányzás kialakítása (BTFK 2.2).....	43
1.3. Turizmus, mint gazdasági húzóágazat (BTFK 2.3).....	44
1.4. Városteréségi együttműködés (BTFK 3)	45
2. prioritás - Településfejlesztési beavatkozások a hatékony város-szerkezetért.....	46
2.1. Vegyes területhasználat kialakítása - a Dunával együtt élő város (BTFK 5.1; 5.4)	47
2.2. Barnamezős területek funkcióváltása (BTFK 5.2)	48
2.3. Differenciált központrendszer létrehozása (BTFK 5.3)	49
2.4. Értékvédelem – értékteremtés (BTFK 5.5)	49

2.5. A lakásállomány optimalizálása (BTFK 9.1)	50
3. prioritás- Környezeti fejlesztések Budapest fenntartható fejlődéséért.....	52
3.1. Zöld- és egyéb biológiailag aktív felületek megőrzése, növelése, természetvédelem (BTFK 6.1, 6.2)	53
3.2. Zaj- és légszennyezés csökkentése (BTFK 6.3)	54
3.3. Korszerű hulladékgazdálkodás és talajvédelem (BTFK 6.4)	54
3.4. Korszerű vízgazdálkodás (BTFK 6.5).....	55
3.5. Energiahatékonyság és klímavédelem (BTFK 6.6)	56
4. prioritás- Közlekedésfejlesztés Budapest komplex szerepkörének szolgálatában ...	58
4.1. Nemzetközi és országos közlekedési kapcsolatok fejlesztése (BTFK 7.1).....	59
4.2. Térségi közlekedés fejlesztése (BTFK 7.2).....	59
4.3. A fővárosi közösségi közlekedés fejlesztése (BTFK 7.3)	60
4.4. A fővárosi egyéni közlekedés fejlesztése (BTFK 7.4)	60
5. prioritás- Társadalmi beavatkozások a befogadó, támogató és aktív Budapestért ..	62
5.1. Befogadó és támogató társadalom (BTFK 8.1)	63
5.2. A társadalmi, gazdasági környezet változásaihoz való alkalmazkodás segítése (BTFK 8.2)	64
5.3. A humán szolgáltatások optimalizálása (BTFK 8.3)	64
5.4. A kulturális kínálat bővítése (BTFK 8.4)	65
4. Célok és prioritások kapcsolata	67
5. Tervezés-kísérő eljárások	68
5.1 Területi hatásvizsgálat	68
5.2 Stratégiai környezeti vizsgálat	69
6. Közreműködő szervezetek.....	71
Intézményi és eljárásrendi rendelkezések.....	71
Kedvezményezettek	73
7. Monitoring és értékelési terv	74
7.1 A mérőszámok meghatározásának alapelvei	74
7.2 A fontosabb indikátorok	77
7.3 Értékelési terv	80
7.4. Monitoring feladatok	82
7.5 Forrásütemezés	84
Prioritások és intézkedések táblázata.....	87
8. Nagyprojektek bemutatása – INDIKATÍV PROJEKTLISTA.....	88

II. Operatív munkarész	93
9. Bevezető.....	94
9.1 A vállalkozások fejlesztési tervei.....	95
9.2 Együttműködésben megvalósuló intézkedések.....	95
9.3 Támogatás segítségével megvalósítandó intézkedések.....	98
10. A tervezett intézkedések bemutatása	102
10.1 Az intézkedések illeszkedésének levezetése.....	102
Stratégiai cél – 2. Tudásalapú, versenyképes innovatív és „zöld” gazdaság	102
Stratégiai cél – 5. Hatékony városszerkezet kialakítása – kompakt város	105
Stratégiai cél – 6. A környezeti erőforrások védelme és fenntartható használata, a természeti értékek megőrzése	109
Stratégiai cél – 7. Budapest komplex szerepkörének megfelelő közlekedési rendszer megteremtése.....	112
Stratégiai cél – 8. Befogadó, támogató, aktív társadalom	114
10.2 Az intézkedések egymásra épülése	117
10.3 Az intézkedések részletes bemutatása	120
10.3.1 Gazdaságfejlesztés a versenyképes, innovatív és “zöld” Budapestért – 1. prioritás	120
10.3.2 Településfejlesztési beavatkozások a hatékony városszerkezetért – 2. prioritás	128
10.3.3 Környezeti fejlesztések Budapest fenntartható fejlődéséért – 3. prioritás	139
10.3.4 Közlekedésfejlesztés Budapest komplex szerepkörének szolgálatában – 4. prioritás	149
10.3.5 Társadalmi beavatkozások a befogadó, támogató és aktív Budapestért – 5. prioritás	157
Hivatkozások	165
Rövidítések jegyzéke	167

Fővárosi területfejlesztési program

I. Stratégiai munkarész

ENYEDI GY.: „...hazánk egyetlen globális nagyvárosi régiója, amelynek sikere vagy hanyatlása alapvetően befolyásolja az ország egészének a sorsát”.

1. Bevezető

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény (továbbiakban: Tftv.) 2011. decemberi módosításával a jogalkotó a területfejlesztési feladatokat területi szinten – a regionális fejlesztési tanácsok megszüntetésével – a megyei önkormányzatok hatáskörébe utalta. A Tftv.-ben foglalt közfeladatok ellátása során a megyei önkormányzat összehangolja a kormányzat, az önkormányzat és a gazdasági szervezetek fejlesztési elképzeléseit, amelynek keretében a tervezés és a végrehajtás során gondoskodik a partnerség elvének érvényesítéséről.

A 2014-2020-as európai uniós tervezési időszakra való felkészülésben is fontos szerepe lesz a megfelelő módon előkészített, megalapozott területi terveknek, amelyek alapul szolgálhatnak a 2014-2020-as uniós költségvetési időszakban a Közöségi Stratégiai Keret alá tartozó alapokból finanszírozandó operatív programok tervezéséhez annak érdekében, hogy az uniós finanszírozású ágazati és területi operatív programokban a területi fejlesztési igények is megjelenítésre kerülhessenek.

A megyei önkormányzatok tervezési feladatait a Tftv., Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény, és a 218/2009. (X.6.) Kormányrendelet a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program, és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól, továbbá a 2014-2020 közötti európai uniós fejlesztési források felhasználásának tervezésével és intézményrendszerének kialakításával összefüggő aktuális feladatokról szóló 1600/2012. (XII. 17.) Korm. határozat, valamint a 2014-2020 közötti források területi koordinációjának kereteiről szóló 1115/2013. (III.8.) számú határozat jelöli ki. E szerint a **megyék** a jogszabályok alapján **készítenek területfejlesztési koncepciót és programot**, valamint közreműködnek a 2014-2020-as területi alapú fejlesztések megtervezésében.

A főváros területén - a kerületi önkormányzatok hatáskörébe tartozó fejlesztési feladatok kivételével - a megyei önkormányzat Tftv. szerinti feladatait Budapest Főváros Önkormányzata látja el. A főváros területét és a főváros vonzáskörzetét érintő fejlesztésekkel és programokkal kapcsolatban Budapest Főváros Önkormányzata együttműködik az érintett kerületi és agglomerációs települési önkormányzatokkal.

A 2014-2020-as tervezés tekintetében a fenti felhatalmazások alapján a megyék elsődlegesen a területi operatív programokhoz készíthetik el fejlesztési javaslataikat. A kevésbé fejlett, konvergencia régiókban elhelyezkedő megyék a Terület- és Település-

fejlesztési Operatív programban (a továbbiakban: TOP) megvalósuló fejlesztésekhez készítenek elő megyei szintű gazdaságfejlesztési részprogramokat, míg a Középmagyarországi régióban a Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program (VEKOP) biztosíthatja a finanszírozás alapját.

1. táblázat: A 2014-20-as operatív programok tervezett megoszlása

Operatív program	Forrás	Tervezésért felelős tárca	Forrás-aránya
Gazdaságfejlesztési és Innovációs OP (GINOP)	ERFA, ESZA	NGM	39,40%
Intelligens Közlekedésfejlesztési OP (IKOP)	KA, ERFA	NFM	13,69%
Környezeti és Energetikai Hatékonysági OP (KEHOP)	KA, ERFA	NFM, VM	14,77%
Emberi Erőforrás Fejlesztési OP (EFOP)	ESZA, ERFA	EMMI	10,94%
Versenyképes Közép-Magyarország OP (VEKOP)	ERFA, ESZA	NGM	3,55%
Terület- és településfejlesztési OP (TOP)	ERFA,	NGM	16,15%
Végrehajtási Koordinációs Operatív Program (KOOP)	KA	-	1,50%

Forrás: 1322/2013. (VI. 12.) Korm. határozat

A tervezési folyamat Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal (NTH) által megadott „IRÁNYMUTATÁS a megyei és fővárosi szintű tervezési folyamat keretében a Középmagyarországi régióban elkészítendő terv-dokumentumok kidolgozásához” és 218./2009-es Kormányrendelet alapján épül fel.

1.1 A tervezés tárgya

A területfejlesztési törvény 11. § (1) bekezdés a) pontja írja elő a megyei önkormányzatok számára a területfejlesztési koncepció, illetve a **stratégiai és operatív program elkészítését**. A területfejlesztési tervek (koncepció és program) kidolgozásának követelményeit a „218/2009. (X.6.) Kormányrendelet a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program, és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól” című jogszabály határozza meg (továbbiakban: Rendelet).

A Rendelet által előírt elvárásokat a 2014-20-as időszak tervezési feladataira az „IRÁNYMUTATÁS a megyei és fővárosi szintű tervezési folyamat keretében a Középmagyarországi régióban elkészítendő tervdokumentumok kidolgozásához” című útmutató (továbbiakban: Iránymutatás) adaptálja, amelyet a Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal (NTH) készített el.

A jelen dokumentum a Rendelet 4.§ (3) bekezdése szerinti **középtávú területfejlesztési program – stratégiai programrésze**, amely meghatározza a főváros (mint megye) specifikus és horizontális céljait, illetve az ezek megvalósítása érdekében meghatározott beavatkozási területeket, azaz prioritásokat.

A Tftv. 5.§ n) pontja szerint a területfejlesztési program: „a területfejlesztési koncepció alapján kidolgozott középtávú cselekvési terv, amely stratégiai és operatív programokra épül.”

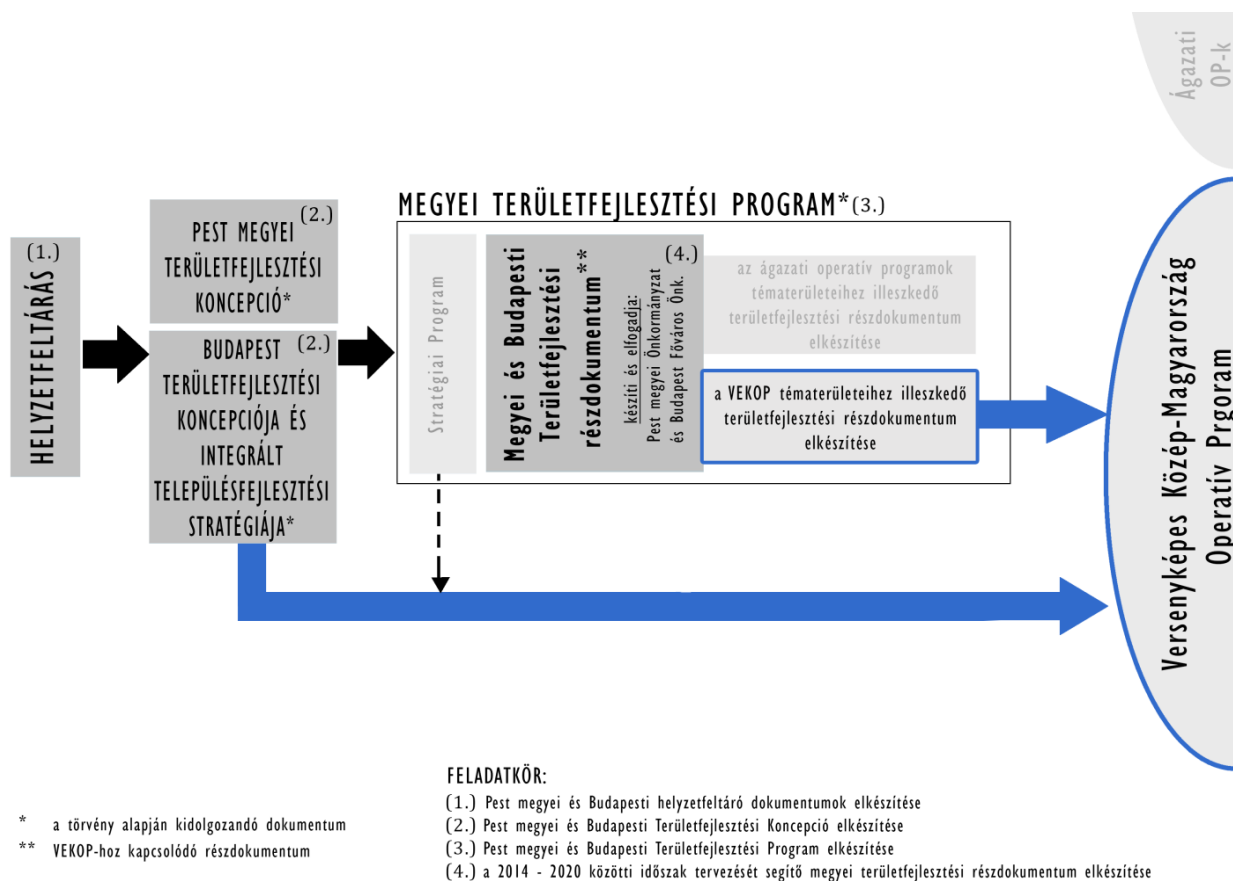
A stratégiai tervezés szerves folytatásaként készül el a főváros területfejlesztési programjának operatív munkarésze, amely már intézkedés szinten határozza meg a legfontosabb fejlesztési beavatkozásokat.

A stratégiai program tartalmát a Rendelet 3. melléklete definiálja, a következők szerint:

- a tervezési folyamat eljárásainak, a tervezés tárgykörének és körülményeinek leírása;
- célrendszer: a jövőkép, az átfogó cél és a fejlesztési elvek alapján a specifikus, horizontális és területi célok meghatározása, viszonyrendszerének bemutatása;
- a prioritások azonosítása: a prioritások leírása; célok és prioritások eredményességi kritériumainak, illetve számszerűsített mutatóinak meghatározása, a megvalósítás lehetséges szereplőinek és a közreműködők körének megjelölése; a prioritások leírásában egyértelműen azonosítani kell a megye, azaz a tervezésért felelős szervezet saját felelősségébe tartozó beavatkozásokat és azok esetleges külső feltételeit, valamint a megye felelősségén kívül eső, a célok eléréshez elvárt beavatkozásokat;
- a célok és a prioritások közötti kapcsolatok beazonosítása;
- a programnak jeleznie kell a különböző ágazatok felé a fejlesztési igények közül az ágazati programokban megvalósítani javasolt elemeket;
- a tervezéskísérő eljárások (különösen az előzetes programértékelés és a környezeti értékelés) dokumentációja, bemutatva a tervezéskísérő eljárások tervezési folyamatra tett hatásait és a végrehajtás várható környezeti, társadalmi és gazdasági hatásait;
- a végrehajtásban közreműködő szervezetek közti munkamegosztás, együttműködés és információcsere meghatározása, az érdekérvényesítés rendszere; a végrehajtásban közreműködő üzleti és civil szervezetek bevonásának módja (partnerségi program);
- a végrehajtás és a finanszírozás intézményi és eljárásrendi rendszerének átfogó bemutatása;
- monitoring és értékelési terv.

Az Iránymutatás 1. sz. melléklete tartalmazza a megyei, és a fővárosi stratégiai program sablonját. A sablonban leírtak részletesebben tartalmazzák a Rendeletben előírt fejezetek tartalmát, javaslatokat tesznek azok terjedelmére, és a kidolgozás módjára. A jelen dokumentumban az ott leírtakat követtük, szem előtt tartva a Rendeletben megfogalmazottakat is.

Az Iránymutatás 4. pontja szerint a jogszabályilag előírt tertípusok (koncepció, és program) mellett Budapest Főváros Önkormányzatának ún. területfejlesztési, illetve ágazati részprogramot kell készítenie (1. ábra), amelyek a fővárosi területfejlesztési stratégiai és operatív program azon elemeit jelenítik meg, amelyek egyrészt a VEKOP-hoz, másrészt az ágazati operatív programokhoz kapcsolódnak.

1. ábra: A területfejlesztési programozás során elkészítendő dokumentumok összefüggései
 (Forrás: Iránymutatás)

Budapestre két részprogram készült; a VEKOP és az ágazati OP-k intézkedéseinek végrehajtásához szükséges projektsomagokat tartalmazó részprogramok. Az NTH által megadott Iránymutatás alapján az I. fázisban 2013. december 30-ig a VEKOP-hoz, illetve az ágazati operatív programhoz kapcsolódó fejlesztési irányokat és projektsomagokat kellett meghatározni.

A részprogramok készítésének II. fázisában – 2014. szeptember 30-ig – a fejlesztési irányokat, majd projektsomagokat tovább kell fejleszteni, részletesen kibontva azok tartalmát. Az erre vonatkozó iránymutatást a megyék 2014-ben kapják meg. A részprogram továbbfejlesztéséhez már várhatóan rendelkezésre fog állni a VEKOP elfogadott változata, illetve tisztázódik, hogy melyik VEKOP intézkedések minősülnek területi meghatározottságúnak és melyek ágazatinak. A Fővárosi és a Pest megyei Önkormányzat az előbbieket keretere javasolhat projekteket.

Budapest a 2014-2020-as programozási időszak tervezési, stratégiaalkotási folyamatában speciális helyzetben van, mivel a területfejlesztési dokumentumok mellett városfejlesztési koncepciót és integrált településfejlesztési stratégiát (ITS) készítenie kell. A megyei tervezés szorosan kapcsolódik az OFTK elkészítéséhez, illetve a 2014-2020-as programozási időszakra irányuló operatív programok tervezéséhez.

Az uniós tervezés szempontjából a területfejlesztési tervek fontos funkciója a helyi adottságok alapján meghatározott sajátos területi és ágazati igények, szempontok közvetítése az OP tervező szaktárcák felé. A Fővárosi Területfejlesztési Program tehát a város egészére vonatkozó koordináló terv, amely célkitűzéseiben természetesen összhangban áll az ITS céljaival. Ebben az értelemben a területfejlesztési tervezés teljes tervezésnek felel meg, azaz a területfejlesztésben érintett összes résztvevő igényeit, érdekeit hangolja össze, és fogalmaz meg célokat, prioritásokat. A fejlesztési célok, prioritások és intézkedések vonatkozásában a területfejlesztési terv elsősorban a gazdaságfejlesztést helyezi a fókuszba. Az ITS viszont inkább tekinthető a városvezetés stratégiájának, a Fővárosi Önkormányzat által előkészítendő, koordinálandó, megvalósítandó fejlesztéseket, projekteket helyezve a középpontba. A két dokumentum ily módon teljes mértékben összhangban van egymással, és az említett módon kiegészítik egymást

1.2 A tervezési folyamat bemutatása

Előzmények

A dokumentum közvetlen előzményének a kidolgozás alatt álló **Budapest Területfejlesztési Koncepciója** (BTFK), illetve fővárosi Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) tekintendő. A BTFK alapvetően a Fővárosi Közgyűlés által 2013. április 24-én elfogadott városfejlesztési koncepcióra épül (Budapest 2030 – hosszú távú városfejlesztési koncepció), kiegészítve a vonatkozó kormányrendelet szerinti tartalmi követelményekkel. A területfejlesztési koncepció helyzetelemzésére vonatkozóan a Fővárosi Közgyűlés 2012. november 28-án a 2617/2012. érdemi határozattal úgy döntött, hogy Budapest területfejlesztési koncepciójának helyzetelemzése megfelel a további tervezés alapjául.

2013-ban elkészült a Budapesti területfejlesztési koncepció javaslati munkarésze, amelyet a fent említett előkészítő fázis (helyzetelemzés, helyzetértékelés) alapozott meg. A területfejlesztési koncepció javaslata megfogalmazza a térség 2030-ra elérni kívánt jövőképét, térstruktúráját, valamint a 2020-ra szóló átfogó és stratégiai célokban előirányzott célállapotot, és a tervezett fejlesztési irányokat. A BTFK a célrendszer tervezetének törvényi véleményezési eljárása 2013 októberében lezárult. A dokumentum közgyűlési elfogadására várhatóan 2014 februárjában kerül sor. Elkészült továbbá az ún. területi hatásvizsgálat, valamint külön eljárás szerint a környezeti vizsgálat (SKV). Ezen dokumentumok a megvalósítás feltételeit, várható környezeti, társadalmi, gazdasági hatásait elemzik.

Szakmai szereplők

A jogszabályi előírások alapján a területfejlesztési stratégiai és operatív program kidolgozásának, és elfogadásának felelőse Budapest Főváros Önkormányzata. A tervek elkészítését szakmailag Budapest Főváros **Főpolgármesteri Hivatala** koordinálja, amelyen belül a szakmai előkészítés a **Városépítési Főosztály** feladata. A dokumentum megírásával a Főpolgármesteri Hivatal a Budapest Főváros Városépítési Tervező Kft.-t (BFVT) bízta meg, amely az előbbi 100%-os tulajdonában álló gazdasági társaság. A területfejlesztési tervek kidolgozásában egy széles szakértői kör működik közre, akik az egyes szakmai részfejezetek kidolgozásában kaptak meghatározó szerepet.

A területfejlesztési tervezés során a legfontosabb döntéshozó szerv a Fővárosi Közgyűlés, amely a koncepció, a programok, és azokat megalapozó helyzetfeltáró munkarészek elfogadásáról rendelettel jogosult dönteni. A tervezési folyamatban operatív szinten az ún. Stratégiai Munkacsoport (SMCS) működik közre, amely tagjai a Fővárosi Önkormányzat és a Főpolgármesteri Hivatal szakértői. A kidolgozási fázisban a csoport véleményezi és a koordinálja a fejlesztési dokumentumokat.

A koncepció társadalmisítási folyamatának bemutatása

Budapest Területfejlesztési Koncepciója (BTFK) kidolgozása során a tervezők folyamatosan egyeztettek a felettes szakmai szervezetekkel (NTH, területfejlesztésért felelős minisztérium), a kerületekkel és a Pest megyei önkormányzat képviselőivel. A dokumentum készítői részt vettek a kapcsolódó tervezési rendezvényeken (pl. megyei tervezési fórumok), illetve maguk is 3 alkalommal tartottak fórumot a civil szervezeteknek, vállalkozásoknak a fővárosi kerületi főépítészeknek.

A helyzetfeltáró- és értékelő szakaszban a –Városfejlesztési koncepció (VFK) készítését megelőzően- részletes adat- és információgyűjtésre, valamint előzetes egyeztetések megtartására került sor, amelyek folyamán beérkezett vélemények kerültek a munkarészben felhasználására.

A folyamat során az alábbi tevékenységek valósultak meg:

- kapcsolatfelvétel az érintett partnerekkel (Budapest kerületeinek felkérése az együttműködésre, minisztériumok felkérése az együttműködésre, fővárosi főosztályok felkérése az együttműködésre és folyamatos egyeztetés);
- előzetes véleménykérés (VFK eljárásában – az Étv. 9. § (2) bekezdés alapján);
- szakmai és véleményező fókuszcsoporthoz felállítás;
- fórumok és műhelymunkák szervezése (Helyzetértékelő fókuszcsoporthoz számára tematikus fórumok szervezése);
- részvétel szakmai fórumokon – a munkafolyamat ismertetése;
- lakossági reprezentatív kérdőív elkészítése és annak eredményeinek feldolgozása.

A Főpolgármesteri Hivatal 2013 májusában bocsátotta társadalmi vitára a BTFK javaslati munkarészét, amelyet a Rendeletben meghatározott partneri körnek küldte meg a Hivatal. A Konceptió Egyeztetési anyaga 2013. május 9-én került közzétételre a Fővárosi Önkormányzat hivatalos honlapján: <http://infoszab.budapest.hu:8080/Hirdetmenyek.aspx>.

A területfejlesztési koncepció dokumentációja véleményezésre megküldésre kerül az egyeztetésben résztvevők részére, valamint társadalmi egyeztetés céljából közzétették a TeIR-ben: <http://www.terport.hu/teruletfejlesztes/megyek/fejlesztési-dokumentumok/koncepciok/budapest>.

A 45 napos véleményezés lezárultával 43 db vélemény érkezett be. A javaslatok többsége a koncepcióban megfogalmazott fejlesztési területeket kívánta tágítani, és kiterjeszteni, valamint a leírtakat pontosítani. A javaslatok között igényként jelent meg a szociális és a gazdasági témakörök részletesebb kidolgozása. A véleményezők gyakran kértek olyan változtatásokat, amelyek meghaladták a koncepció, mint tervi műfaj keretét, és részletezettségét, és kértek – az adott fázisban indokolatlan – tartalmi bővítésüket.

Az elkészült koncepció fórumokon és fókuszcsoportok számára szervezett műhely-beszélgetéseken is bemutatásra került: Főépítési fórum (FUGA, 2013.június 3.), Civil-, szakmai fórum (FUGA, 2013. június 4.), Stratégiai munkacsoport (Főpolgármesteri Hivatal, 2013. június 27.).

A BTFK 2/2005. (I.11.) Korm. rendelet szerinti stratégiai környezeti vizsgálata (a továbbiakban: SKV) az egyeztető tárgyalást követően, 2013. novemberében készült el, majd megküldésre került a környezet védelméért felelős szervezeteknek. Társadalmi egyeztetés céljából közzétették a TeIR-ben (<http://www.terport.hu/teruletfejlesztes/megyek/fejlesztesidokumentumok/koncepciok/budapest>) és a Fővárosi Önkormányzat hivatalos honlapján (<http://infoszab.budapest.hu:8080/Hirdetmenyek.aspx>).

Az észrevételek egyeztetése után a kiegészített dokumentációt a Nemzetgazdasági Minisztérium Területfejlesztési Tervezési Főosztály véleményezi egy hónapos határidővel.

A Fővárosi Közgyűlés várhatóan 2014. februárban rendelettel fogadja el a koncepciót. Budapest Főváros Önkormányzata által megküldött, rendelettel elfogadott területfejlesztési koncepciót közzéteszik a Kormány honlapján. Emellett TeIR-ben és a főváros honlapján is, valamint megküldik a területfejlesztés stratégiai tervezésért felelős miniszternek.

A BTFK társadalmisítási folyamatának részletes bemutatását a Konceptió 7. sz. fejezete és a kapcsolódó mellékletek tartalmazzák.

1.3 Társadalmasítás

A fővárosi önkormányzat a területfejlesztési stratégiai és operatív program kidolgozása során is lehetőséget kíván biztosítani a partnerek bevonására, és egy viszonylag széleskörű társadalmasítási folyamat megvalósítására. Ez utóbbit azonban jelentősen **korlátozza a rendelkezésre álló csekély időkeret**, hiszen a dokumentumokat a **közgyűlésnek 2014. április 30-ig el kell fogadnia**. A határidőt a KMOP-5.1.1/D kódszámú „Fenntartható városfejlesztési programok előkészítése” című pályázati felhívás szabta meg, amely a tervezési feladat finanszírozását biztosítja.

A jogszabályi előírások alapján 45 napot kell biztosítani a hivatalos véleményeztetési eljárásra, illetve 30 napot a területfejlesztési miniszternek a közgyűlési jóváhagyást lehetővé tevő állásfoglalás kiadására. A közgyűlési előterjesztést egy hónappal az ülés időpontja előtt le kell adni, így ha az összes határidőt összeadjuk, akkor a dokumentum egyeztetési változatának 2014. január elejére el kell készülnie, így kevés lehetőség adódott a társadalmi partnerek kevésbé formális bevonására.

A szakmai partnerség egyik fontos eszköze a kerületi főépítési fórum, amelyet a Főpolgármesteri Hivatal 3-4 havonta hív össze. A 2013. november 19-i Fórumon területfejlesztési programozás folyamatáról és a részprogram ITS-hez való kapcsolódásáról számoltunk be. A résztvevőket leginkább az érdekelte, hogy az ismertetett fejlesztési területeken kívül, milyen más témák támogatása oldható meg (pl. útfelújítások, épített örökség védelme, vasúti fejlesztések és városfejlesztés kombinálása).

A kerületi önkormányzatok előzetes fejlesztési elképzeléseinek megismerését szolgálta a 2013. őszén indított projekt-javaslat gyűjtés, amely során egy egyszerűsített kérdőív kitöltésével tudták a kerületek a fontosabb projekt-javaslatokat eljuttatni a Fővárosi Önkormányzat számára. A felkérésre szinte minden kerület reagált, és visszaküldött 5-10 projektötletet. Ezek kidolgozottsága meglehetősen változó volt, azonban az általuk preferált témákat illetően kirajzolódott egy előzetes kép. A projektgyűjtés eredményét a tervezők összesítették és a leszűrt eredményeket intézkedésenként az operatív munkarészben mutatták be.

A partnerségi terv legfontosabb elemeinek bemutatása

A fővárosi területfejlesztési program partnerségi tervét a tervezők a 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet alapján készítették el, amely a társadalmasítási folyamat alábbi 4 komponensének a bemutatását várja el:

- a) a bevonandó célcsoport;
- b) az egyes tervezési elemekhez és fázisokhoz kapcsolódó bevonás tervezett eszközei és részvételi formái;
- c) a bevonás céljai;
- d) az állampolgárok és a szakmai közösség részvételi szabályai.

A Rendelet szövegezése alapján a partnerségi terv hangsúlya az informális partnerség kereteinek meghatározása, hiszen a tervek formális egyeztetési rendjéről, így a kötelezően bevonandó szervezetek köréről is külön rendelkezik a jogszabály. A partnerségi tervben, az egyszerűbb áttekinthetőség érdekében a két vonalat egyben kezeljük, és a fenti szempontokat a célcsoportok szerinti bontásban mutatjuk be.

A 2/2005. (I. 11.) sz. kormányrendelet szerinti stratégiai környezeti vizsgálat egyeztetési rendjét a partnerségi terv szempontjából a területfejlesztési tervi egyeztetési folyamattal együtt kezeljük, tekintettel a kettő egyeztetési folyamatainak hasonlóságára, illetve formális jellegére.

Bevonandó célcsoportok

A partnerség célcsoportjainak meghatározása során a lehető legszélesebb kör megszólítására törekedtünk, azonban tekintettel kellett lenni a szűk határidő mellett a folyamat hatékonyságára és a beérkező vélemények kezelhetőségére. A fentiek alapján 3 fő csoportot alakítottunk ki:

- I. csoport: a vonatkozó rendeletek szerinti egyeztetési partnerek;
- II. csoport: közigazgatási és szakmai partnerek;
- III. csoport: lakosság.

I. csoport: a vonatkozó rendeletek szerinti egyeztetési partnerek

Az első körhöz tehát a területfejlesztési programok elfogadtatásához kapcsolódó véleményezési eljárás és a stratégiai környezeti vizsgálatához (SKV) kötődő eljárás tartozik, amelynek a jellemzői a következők.

A részvétel céljai:

- az érintettek tájékoztatása a készülő tervekről;
- a közvetlenül érintett közigazgatási szereplők véleményének megismerése;
- a terv elfogadtathatóságának biztosítása.

A részvétel formája: hivatalos írásbeli egyeztetés.

Tájékoztatás módja: felkérés elektronikus levélben, illetve hivatalos postai úton

A Rendelet 13.§-a előírja, hogy a területfejlesztési programok kidolgozásának része az állampolgárok, a tervezéssel érintett területen működő érdekképviselők, társadalmi szervezetek és vállalkozások tervezésbe való bevonását részletező partnerségi terv.

A 19. § (5) bekezdés alapján a megyei területfejlesztési koncepciót és programot **véleményezésre** meg kell küldeni a 10. számú mellékletben szereplő, következő szervezeteknek:

- az Országos Területfejlesztési Tanács,
- a miniszterek,
- az országos önkormányzati érdekszövetségek,

- az érintett térségi fejlesztési tanácsok,
- az érintett megyei jogú városok önkormányzata (Budapest Főváros Önkormányzata és kerületi önkormányzatok),
- szomszédos megyei önkormányzatok.

A Rendelet alapján 45 napot kell biztosítani a véleményezésre a fenti szervezetek számára. A jóváhagyásra előterjesztett tervben fel kell tüntetni az egyeztetési eljárásba bevont és a véleményt adó szervezetek körét, azokat a tartalmi kérdéseket, amelyekben nem alakult ki egyetértés, az előterjesztő álláspontját az el nem fogadott javaslatokról, illetve a részletesen indokolt ellenvéleményüket.

Az SKV folyamatáról a tervezéskísérő eljárások bemutatásánál az 5.2-es fejezetben lesz részletesen szó, ezért itt azt részletesen nem fejtjük ki. A folyamat az előbbihez annyiban hasonló, hogy az elkészült vizsgálatot a releváns jogszabályban meghatározott intézményi körnek kell kiküldeni 30 napos egyeztetésre, és az eredményeket – a feldolgozást követően – hasonlóképp kell beépíteni.

Az érintett szervezetek tehát a jogszabályokban előírt formában kerülnek megszólításra, de az egyes munkafázisok a munkacsoportok révén közvetlenül is bekapcsolódhatnak.

II. csoport: közigazgatási és szakmai partnerek

A második csoporthoz tartozó szervezeteket részben szakmai és területi fórumok révén kívánjuk megszólítani, részben írásos formában elektronikus levéllel, illetve a főváros honlapján keresztül.

A részvétel céljai:

- az érintettek tájékoztatása a készülő tervekről;
- a stakeholderek véleményének megismerése;
- a későbbi partnerség alapjainak lerakása, vagy megerősítése (különös tekintettel a terv végrehajtására);
- a terv tartalmának gazdagítása.

A részvétel formája: személyes és írásbeli egyeztetés.

Az elektronikus levelezés alapjaként új e-mail cím nem kerül létrehozásra, az egyeztetés alapját a Budapest Főpolgármesteri Hivatal munkatársainak elérhetőségei adják.

A célcsoport fő kategóriái:

- önkormányzatok (benne a fővárosi önkormányzat főosztályai);
- intézményfenntartó központok;
- vállalkozások és érdekképviselői szerveik;
- társadalmi szervezetek és egyéb kulturális, illetve tudományos szervek.

A fenti szervezetek áttételesen a főváros teljes lakosságát reprezentálják, azonban – ettől függetlenül – nem szabad lemondani a közvetlen kommunikációs eszközökről sem, kiemelt figyelmet szentelve az internet kínálta lehetőségeknek.

2014 februárjában műhelymegbeszélések kerülnek megrendezésre a gazdasági szereplők, és az önkormányzatok számára (min. 3.). Az egyeztetés alapját a FŐTEP 8-10 oldalas kivonata tudja jelenteni, miközben a teljes dokumentum letölthető lesz a főváros honlapjáról.

Mindezt kiegészíti a tematikus fejlesztési programok készítésének folyamata, amely a területfejlesztési tervezéssel párhuzamosan fut. A tematikus megbeszélések (a barnamezős területek fejlesztése, a Duna-menti fejlesztések és a város-rehabilitáció témájában) tapasztalatait a beépítjük a 2014. első negyedévében is folytatódó területfejlesztési program-készítés folyamatába.

A továbbiakban is fontos eszköz lesz a kerületi főépítési fórum, amely 3-4 havi rendszerességgel kerül megrendezésre. Amennyiben valamelyik témakör kapcsán igény jelentkezik a rendszeres konzultációra az egyszeri fórumok munkacsoporttá alakulhatnak.

Lehetséges partnerek:

- Budapest Főváros Önkormányzata szakértői munkacsoportja(i) és a főváros társadalmi-gazdasági és civil képviselői;
- kerületi önkormányzatok, és azok főépítészei;
- önkormányzati feladatátszervezéssel létrejött intézményfenntartó központok (KLIK, GYEMSZI, MIK);
- Budapest Közlekedési Központ, és a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában álló gazdasági társaságok;
- Pest megyei Önkormányzat, szakértői munkacsoportja(i) –és a megye társadalmi-gazdasági és civil képviselői;
- érdekképviselők (kamarák, VOSZ, MGYOSZ), szakmai szervezetek (pl. mérnök-kamara, vállalkozás-fejlesztési alapítványok, INNOREG);
- társadalmi szervezetek, egyéb kulturális, tudományos szervek;
- köztestületek (Magyar Tudományos Akadémia);
- felsőoktatási intézmények;
- hivatalok (pl. munkaügyi központok, vízügyi felügyelőségek, nemzeti park igazgatóságok);
- Lechner Lajos Tudásközpont Nonprofit Kft.;
- 218/2009. (X.6.) Korm. rendeletben felsorolt érintettek, benne kiemelten:
 - Nemzetgazdasági Minisztérium
 - Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal
- vállalkozások és egyéb szervezetek.

III. csoport: lakosság

A lakosság tájékoztatását annyiban körültekintően kell elvégezni, hogy a 2014-2020-as időszakra való felkészülés részeként jelenleg több tervezési munka is fut párhuzamosan (országosan is). Ezek szakmai tartalmát egyszerűsített módon kell kommunikálhatóvá tenni, és ilyen módon befogadhatóvá tenni a laikus olvasók számára.

A részvétel céljai:

- a lakosság tájékoztatása a készülő tervekről;
- az elképzelések validálása, a lakossági igények minél teljesebb megismerése.

A részvétel formája:

közvetett beleszólás lehetősége a szakmai és civil szervezeteken keresztül.

A kommunikáció eszközei között – hangsúlyosan – a nyomtatott és elektronikus média eszközei jöhetnek szóba. Markáns sajtómegjelenítésre várhatóan a dokumentumok közgyűlési elfogadását követően kerülhet sor. A készülő tervek megismerésére lehetőséget kínálnak a releváns honlapok, például <http://budapest.hu/Lapok/Hivatal/Varosfejlesztas.aspx>, illetve a főváros honlapja.

A dokumentumokat mindemellett közzé kell tenni a TeIR honlapján.

1.4 A tervezés mérföldkövei

A stratégiai program elfogadásának határidejét a KMOP-5.1.1/D kódszámú „Fenntartható városfejlesztési programok előkészítése” című pályázati felhívás és az Iránymutatás határozza meg, amely szerint a Fővárosi **Közgyűlésnek legkésőbb 2014. április 30-án** kell a fővárosi területfejlesztési stratégiai és operatív programot elfogadnia. A kapcsolódó jogszabályi határidők alapján a következő ütemezés határozható meg.

A területfejlesztési program stratégiai és operatív programrészét a főpolgármester-helyettes hagyja jóvá (jelen Egyeztetési változat). A területfejlesztési részprogramokat, a Főpolgármesteri Hivatal szakértői tervezésként juttatta el a Nemzetgazdasági Minisztérium és az NTH számára a 2013. december 30-i határidőn belül.

A jelen Egyeztetési változatot a tervezők 2014. január 15-én bocsátják társadalmi egyeztetésre. A fővárosi területfejlesztési stratégiai program, ekkorra kiegészült – a részprogramokra épülő – operatív program munkarésszel. Az operatív munkarész alapvetően annyiban bővebb a stratégiai munkarészénél, hogy ez már tartalmazza a tervezett intézkedések leírását, illetve azokat a tématerületeket is, amelyek finanszírozása uniós forrásokból nem támogatható.

A fővárosi területfejlesztési programot (stratégiai és operatív munkarész) – a Városepítési Főosztály minőség-biztosítását követően – a Főpolgármesteri Hivatal küldi ki a Rendeletben meghatározott egyeztetési partnerek számára, elindítva a 45 napos **hivatalos egyeztetési** folyamatot.

A hivatalos egyeztetés mellett ekkor (várhatóan 2014 februárjában) kerülnek megrendezésre a szakmai és partnerségi rendezvények (civil fórum, gazdasági műhely-megbeszélés, főépítési fórum), amelyekre a rendelkezésre álló szűk határidő miatt 2013-ban nem kerülhetett sor.

A Munkaközi változat alapján 2013 decemberében elindult a **területi** (környezeti, gazdasági és társadalmi) **hatásvizsgálat** kidolgozása, amelynek egyeztetési változata a jelen dokumentum tervezete alapján került lezárásra. A hatásvizsgálat egyeztetési változata a fővárosi területfejlesztési program jelen változatával együtt kerül a Rendeletben megadott partnerek részére kiküldésre. A hatásvizsgálat legfontosabb megállapításait az 5. fejezet tartalmazza.

A tervezéskísérő eljárások másik fontos eleme a stratégiai környezeti vizsgálat elvégzése a 2/2005. (I. 11.) sz. kormányrendelet alapján, amellyel kapcsolatban 2013 októberében sor került a felkérő levelek kiküldésére. A véleményező szervezetek közül 4-en jelezték, hogy be kívánnak a folyamatba kapcsolódni. A megfelelő jogosultsággal rendelkező szakértői cég a fővárosi területfejlesztési program jelen egyeztetési változata alapján fogja az SKV elemzést elkészíteni. Az ehhez kapcsolódó 30 napos véleményezési folyamat a 45 napos törvényi egyeztetéssel párhuzamosan zajlik.

A fővárosi területfejlesztési programhoz és az SKV-hoz kapcsolódó vélemények beérkezését követően, a tervezők azokat 5-10 nap alatt feldolgozzák, és a módosítási javaslatokat a Főépítési Irodával, és a Stratégiai Munkacsoporttal (SMCS) egyeztetve 2014 márciusának második felében beépítik a Közgyűlés számára előterjesztendő változatba. Az így kialakított jóváhagyási változatot a Főpolgármesteri Hivatal megküldi a területfejlesztésért felelős miniszter részére (Nemzetgazdasági Minisztérium), akinek 30 napja van a Tftv. által előírt jóváhagyás kiadására.

A társadalmasított és a területfejlesztési miniszter támogató állásfoglalásával rendelkező tervet a Hivatal egy hónappal a közgyűlés tervezett időpontja előtt előterjeszti, és elindítja a jóváhagyáshoz szükséges eljárásokat.

Az alábbiakban (1.5 fejezet) – a célrendszer megalapozásaként – röviden összefoglaljuk a helyzetelemzés legfontosabb megállapításait.

1.5 A helyzetelemzés összefoglalója

Budapest a Kárpát-medence legnagyobb központja, amely eltérő tájak és különböző kultúrák határán, szerkezeti jelentőségű közlekedési útvonalak találkozásánál fekszik: itt metszi a dunai vízi út a Nyugat-Európából keletre (Ázsia felé) és délkeletre (a Balkán felé) irányuló tradicionális közlekedési folyosókat. Ezek az útvonalak potenciális gazdasági folyosók is, amelyek találkozásában Budapest csomóponti pozícióba kerülhet.

Budapest fejlesztését is befolyásolják, meghatározzák a térségi funkciói, pozíciói, térségi kapcsolatai és azok minősége. Az elmúlt évtizedekben a városok növekvő versenyében néhány területen ugyan veszített kedvező pozíciójából, de az itt koncentrálódó gazdasági erő és fejlesztési potenciál a város és térsége számára nemzetközi és nagytérségi jelentőséget adhat. Budapest az európai városhálózat tagjaként 1,7 millió fős lakosságával a jelentősebb városok közé tartozik, területe 525,1 km², amelynek az 52%-a beépített, 48%-a beépítetlen.

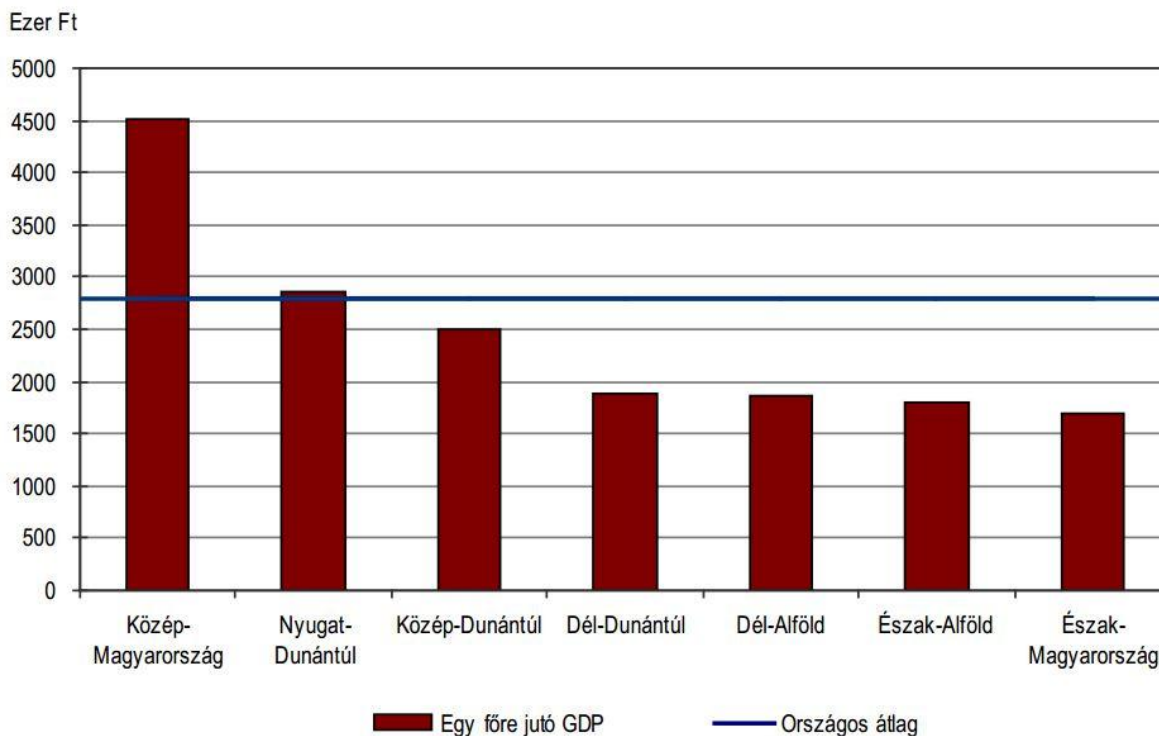
Az éghajlati, földtani, talajtani, vízrajzi, domborzati adottságok és az élővilág vonatkozásában megállapítható, hogy Budapest egyedülálló természeti értékekkel, kedvező földrajzi adottságokkal bír. Ugyanakkor ezek az értékek a dinamikusan terjeszkedő város miatt veszélyeztetve is vannak, különösen a természeti területekre és a földtani kincsekre (termásvíz, hideg források, ivóvíz, gyógyvíz) vonatkozóan. Hasonlóképpen veszélyezteti a város terjeszkedése az értékes termőföldeket, amelyek a város peremterületein jelentősebb kiterjedésben találhatóak.

Budapest Magyarország egyetlen városa, amely körül európai léptékben is jelentős nagyvárosi agglomeráció alakult ki. A főváros várostérségét Budapest és a vele „együtt élő” települések gyűrűje alkotja. A közvetlen várostérség funkcionális szempontból együttműködik a központtal, és társadalmi-, gazdasági- és környezeti folyamatok intenzív kölcsönhatása jellemzi. A főváros gazdaság és társadalom-szervező hatása azonban a közvetlen agglomerációs térségnél nagyobb területen érezhető, Esztergomtól Szolnokig és Rétságától Székesfehérvárig.

Közigazgatási szempontból a területfejlesztési törvény határolja le a Budapesti agglomerációt, amelybe a főváros és a körülötte elhelyezkedő 80 agglomerálódó település tartozik. Területe 2538 km², amely Magyarország területének mindössze 2,7%-a, de itt állítják elő az ország bruttó nemzeti jövedelmének közel felét.

Régiós összehasonlításban a főváros Pest megyével alkot egy NUTS II. szintű régiót, a Közép-magyarországi régiót, amely az ország gazdaságilag legfejlettebb térsége, ahol a bejegyzett külföldi tőke több mint 66,7%-a, és a regisztrált vállalkozások 34,2 %-a koncentrálódik. Itt valósult meg a beruházások mintegy fele. A relatív fejlettség ellenére a régió jelentős belső egyenlőtlenségekkel küzd, mely nagyrészt a budapesti agglomeráció és Pest megye külső területei közötti kettőségben csúcsosodik ki. A gazdasági szerkezetre az előrehaladott terciarizáció (szolgáltató szektor túlsúlya) jellemző, ami egyértelműen Budapest hatása.

Az egy főre jutó GDP régiók szerint, 2011

2. ábra: Egy főre jutó hazai termék (Forrás: KSH)

Az 1990-es és részben a 2000-es években Budapest gyors – esetenként a 7%-os éves gazdasági növekedési rátát is meghaladó – növekedése elsősorban külső forrásokból táplálkozott, részben a külföldi működő tőke, részben az Európai Unió fejlesztési források beáramlásából.

Közben a nagy élőmunka igényű, korábban jelentős termelőágazatok (gép-, építő-, textil-, élelmiszer-, feldolgozóipar, stb.) visszaszorultak, leépültek, és a magas hozzáadott értéket adó, képzett munkaerőt igénylő tevékenységek és szolgáltatások (pl. szolgáltató központok, kutató- és szoftver cégek) telepedtek meg. Meggyengült a helyi gazdaság (helyi ipar, kiskereskedelem).

A város főbb gazdasági tevékenységei közül a pénzügyi, üzleti és más szolgáltatások a bruttó hozzáadott érték több mint 80%-át teszik ki. A fővárosban a rendszerváltás előtti, meghatározó méretű iparból mára a gyógyszer- és a szolgáltatóipar maradt talpon.

A főváros gazdaságban betöltött döntő szerepét szemlélteti, hogy a 2011. évi országos GDP-hez Budapest közel 40%-os mértékben járult hozzá. Kiemelkedik a szolgáltatási szektorból való részesedése, hiszen mind az infokommunikációs, mind a pénzügyi, biztosítási ágazatban 70%-ot meghaladja Budapest hozzájárulása az országos GDP-hez.

A működő vállalkozások nemzetgazdasági besorolása alapján kitűnik, hogy 2011-re a szolgáltató szektor részaránya 87%-hoz közelített, amely ~10%-ponttal haladja meg az országos átlagot. Az ipari, építőipari szektor együttes aránya Budapest esetében 12,5%-ra csökkent. A visszaesés után azonban a 2010. év tendenciáit figyelve megállapítható,

hogyan az ipar eléri, sőt meghaladja a 2008. évi szintet, és egy-egy ágazatban a bővülés jeleit mutatja.

A Közép-magyarországi régió kiváló turisztikai adottságokkal rendelkezik: a természeti és kulturális adottságok mellett az idegenforgalmi infrastruktúra a többi régióhoz képest fejlett, azonban a belső aránytalanságok (Budapest túlsúlya) meghatározóak. Előnyös, hogy a szezonális a térségben nem jelentkezik olyan extrém módon, mint például a Balaton partján. Nemzetközi vonzerőkkel rendelkezik: komplex, relatív magas minőségű szolgáltatások, épített örökség, fesztiválok/ rendezvények, gyógy- és termálvizek, üzleti turizmus, városlátogató turizmus a jellemző.

Budapest a rendkívül kedvező, egyedi turisztikai adottságait jelenleg nem képes kiaknázni teljes mértékben az idegenforgalom területén. A fővárosba látogató turisták által eltöltött vendégéjszakák mennyiségéből megállapítható, hogy a 2000-es évtized közepe óta a budapesti idegenforgalomra enyhe növekedés jellemző, amit azonban árnyal, hogy ez idő alatt a térségi versenytársak (pl. Bécs, Pozsony, Prága) jelentősen növelték látogatóik számát.

Magyarország földrajzi elhelyezkedése folytán demográfiai magatartásában közvetíti a keleti és a nyugati társadalmakra jellemző trendeket. Az ország népesedési helyzetének egyik fontos jelensége a természetes fogyás, amely azt jelenti, hogy az adott éven belüli halálozások száma meghaladja az élve-születések számát. A rendszerváltást követően a fővárost is csökkenő népességszám jellemezte, amelyet főleg az 1990-es években fokozott a szuburbanizáció jelensége. 2007 után azonban a lakosság számának csökkenése megállt, ami elsősorban a szuburbánus kiköltözés mértékének jelentős visszaesésével, a belföldi és nemzetközi bevándorlás növekedésével, a halandósági mutatók javulásával és a hosszabb várható élettartamokkal magyarázható. A bevándorlás mára eléri az évi 10 000 főt.

A főváros népessége az ország egészének majdnem egyötödét adja. Az itt élő 1,7 millió fő egyúttal jelentős fogyasztói piacot is teremt. Az agglomerációban élő 2,5 millió fő nem csak a lakosság száma, de annak összetétele, a magasabb keresetek miatt is meghatározó szerepű a hazai gazdaságban.

A lakosság életkor szerinti összetétele kedvezőtlen irányban változik: csökken a gyermekkorúak száma, míg az időseké növekszik. A munkaképes korúak száma és aránya is csökkenésnek indul az elkövetkező időszakban, ezáltal az eltartási arány kedvezőtlené válik. A teljes lakosságra vetített átlag életkor 40 év feletti, tehát hosszabb ideig élünk és tovább kell, hogy dolgozzunk.

Budapesten a foglalkoztatottak aktív korúakhoz mért aránya elmarad az uniós átlagától, különösen a legalacsonyabb iskolai végzettségű csoportokban. A KSH által készített munkaerő-felmérés adatai szerint a 15-74 éves korú népességre vonatkozóan 2012-ben a budapesti munkaerőpiacon 845.000 főt regisztráltak, ami a munkavállalási korú népesség 60 %-a. A foglalkoztatottak száma 766.000 fő, ami a 2011-es értéknél 30.000 fővel volt magasabb, míg a munkanélkülieké 78.000 fő volt, és értéke nem változott. A foglalkoztatási arány a fővárosban (56,7%) az országosan mérténél (49,6%) nagyobb volt, míg a munkanélküliségi ráta (9,3%) valamivel alacsonyabb (10,9%). A következő évtizedekben jelentősen nőni fog az idősek aránya, amelyre a munkaerőpiacnak és a

társadalomnak is fel kell készülni (társadalmi integráció, és a részvétel elősegítése). A cigány lakosság népességen belüli arányáról nincsenek megbízható adatok; de a felmérések szerint 15-20%-os az arányuk a fővárosban.

Budapest az ország egyetlen valódi, nemzetközi kisugárzással is bíró innovációs központja, a K+F ágazat által megtermelt bruttó termelési érték több mint 60%-a a fővárosban koncentrálódik. Budapesten található a kutatóhelyek 43%-a, a K+F foglalkoztatottak 52%-a, a K+F ráfordítások kétharmada, és így az egy kutatóra jutó fajlagos ráfordítások is jóval nagyobbak, mint vidéken. A kutató-fejlesztők aktív keresőkhöz mért aránya Budapesten 6%, a fejlett nyugat-európai arányokhoz hasonlóan. A magasan kvalifikált szakemberek koncentrációja még nagyobb; az MTA doktorainak 36%-a a fővárosi agglomerációban dolgozik.

Budapest lakásállománya 2012-ben 905 ezer lakásból állt, amelyből 786 ezer volt lakott. A száz lakásra jutó lakos mutatójának tekintetében a fővárosi érték javult, és változatlanul az első (191 fő). Alapterület szempontjából minden harmadik lakás a 40-59 m² közötti kategóriába tartozik, míg minden ötödik 39 m² alattiba, és csak 10% körüli a 100 m² feletti lakások aránya. A belvárosi kerületek egy részében jelentős az egyszobás lakások aránya (XIII., IX., VI., VII., VIII.), míg a nagyobb 4, illetve több szobás lakások aránya csak néhány kerületben (II., XVI., XVII.) magas (25-29% közötti).

A 10 ezer lakosra jutó épített lakások száma másfélszer haladja meg az országos átlagot. Az utóbbi 5 évben felépített új lakások jelentős része kis alapterületű volt. A város beépített területeinek 62%-át a lakóterületek jelentik. A lakótelepek a lakóterület 12%-át teszik ki, itt lakik a budapestiek 34%-a.

A belvárosi területen a leromlott, idős épületállomány jelent problémát, míg a lakótelepeken a házak szerkezeti és energetikai problémáit kell megoldani, egyes szabálytalanul beépített területeken a megfelelő infrastruktúra kiépítése okoz gondot.

Az önkormányzati bérlakások száma szinte minden kerületben csökkent. Hiányuk fékezi a mobilitást, másrészt az alacsonyabb jövedelmű csoportoknak nem biztosít megfelelő, megfizethető lakhatást.

Az egyedi városkarakter, a megőrzött történetiség egyre nagyobb értéke az európai településeknek. Budapest is a különböző történelmi korszakokból származó épített örökséggel rendelkezik, egymásra rétegződve. A kulturális örökség jelentős szerepet játszik a lakosság magasabb életminőségének biztosításában, kedvezően befolyásolja a települések, térségek megítélését, erősíti annak gazdasági pozícióit.

Budapest nemzetközi kapcsolatai kedvezőek, a város az európai közlekedési folyosók rendszerének egyik csomópontja, mindemellett az ország sugaras szerkezetű közút-, valamint vasúthálózatának is központja (5 autópálya, 13 autóút és főút, továbbá 16 mellékút hálózati elem és 11 vasútvonal kapcsolja össze). A térséget jelentős átmenőforgalom terheli, amelyet csak részben tudott enyhíteni az MO-ás körgyűrű részleges kiépülése.

A főváros, és az azt körülvevő, hozzá szervesen kapcsolódó funkcionális várostérség lakossága az ország teljes népességének közel 30%-a, amellyel arányosak a közlekedés terén jelentkező terhelések és igények. Budapest és az agglomeráció közötti közösségi

közlekedés vasúton és közúton (autóbusszal) egyaránt biztosított, azonban a vízi közlekedés nem. A főváros területén levő kerékpárút-hálózat csak 6 település esetében éri el a városhatárt.

A fővárosban naponta több mint 5 000 000 utazásra kerül sor, melyen belül a gépjárművel történő, mintegy 3 800 000 utazás esetében a közösségi közlekedés és az egyéni személygépjármű közlekedés aránya (az ún. modal-split arány) 61,4-38,6%.

Budapest közlekedését összességében közel 1.100 km hosszúságú tömegközlekedési útvonalakból álló rendszer segíti. A városi közösségi közlekedéshez kevesebb mint 4.000 férőhelyes P+R rendszerű parkoló hálózat kapcsolódik, melynek kapacitása messze elmarad az igényektől. Budapest közlekedésében az elmúlt években a legdinamikusabb fejlődés a kerékpáros közlekedés terén jelentkezett. Budapest kerékpáros infrastruktúrája (kerékpárutak, kerékpár sávok) ennek ellenére is csak 226 km hosszúságú.

Budapest területét 32 km hosszúságban szeli át a Duna, egy potenciális közlekedési folyosó, amelyen a személyforgalom alacsony mértékű, az áruszállítás 90%-a tranzitforgalomként jelenik meg. Hiányoznak az agglomerációs személyhajó járatok, és a jelenleginél nagyobb szerep vállalására képes teherkikötő (logisztikai központ).

A Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér I. terminálja jelenleg nem üzemel, a II. terminál mintegy 8.5 millió utas/év személyforgalmat, és több mint 80.000 t/év áruforgalmat bonyolít. A repülőtér és a meghatározó úti célként jelentkező főváros között hiányzik a színvonalas közúti és közösségi közlekedési kapcsolat.

Budapesten 5 m² zöldterület (városi park, közpark, közkert) jut egy lakosra, amely az élhetőség egyik indikátora és nemzetközi viszonylatban alacsonynak tekinthető érték. Jelentős kiterjedésű természeti, illetve természetközeli területek a városszéleken találhatóak, különösen a Budai-hegyvidéken. Ezen területek különböző jogi védelem alatt állnak: ökológiai hálózat, „ex lege” védett területek, értékek (lápok, barlangok stb.), Natura 2000 területek, országos jelentőségű védett természeti területek (Sas-hegy, vagy a Fűvészkert), helyi jelentőségű védett természeti területek (pl. az Ördögórom területe, a Naplás-tó) és helyi jelentőségű védett természeti értékek, mindösszesen a főváros területének 13,7%-a.

A beépített területek zömét a lakóterületek (62%), ezt követően a gazdasági területek (12%) teszik ki, minden más területhasználat lényegesen kisebb arányt képvisel. A beépítetlen területek közül a mezőgazdasági terület, az erdők és a közlekedési területek hasonló arányban fordulnak elő. Mivel a közlekedési területek műszaki szempontból azonban igénybe vett területek, a város szabad területeinek aránya a teljes területhez képest összesen csak 32%.

A városi életforma folyamatosan növekvő mennyiségű, részben hasznosítható hulladékot termel. Az elmúlt években jelentős fejlődés következett be a lakossági szelektív hulladékgyűjtés tekintetében, azonban a hulladéknak még mindig csak egy töredék részét (2%-át) képesek kivonni a gyűjtőszigetek és -udvarok. A nagyobb része ártalmatlanításra kerül (a rákospalotai hulladékhasznosító műben, illetve a pusztázamori és a dunakeszi hulladéklerakóban). Budapesten lerakóhely már nem üzemel, hulladékkezelő területek, objektumok viszont működnek.

A főváros és még további 21 Budapest környéki település ivóvízellátását a Fővárosi Vízművek Zrt. végzi, alapvetően a két fő vízbázisa által, amely a Duna vizét hasznosítja (a Szentendrei-szigeten és Észak-Pesten, valamint a Csepel-sziget déli részén). A vízbázisok a Duna-part sávjába telepített parti szűrésű, ún. csápos kutakra épülnek. Kapacitásukat tekintve jelentős tartalékokkal rendelkeznek, így távlati fejlesztésükkel, bővítésükkel nem kell számolni.

A főváros felszíni vízfolyásai közül Budán jóval többet találunk, mint a pesti oldalon. Ennek oka elsősorban a domborzatban keresendő, hiszen a budai hegységből elfolyó, gyorsan összegyűlő, nagy mennyiségű csapadékvizek hamar utat törnek maguknak.

A tisztított szenny- és csapadékvizek befogadója a domborzati adottságok miatt a Duna, illetve a Ráckevei (Soroksári)-Duna (RSD). A vízellátáshoz képest a csatornázottság még kb. 10-15%-kal elmarad a teljes területi lefedettségtől. Bár jelentős rekonstrukciók és hálózatfejlesztések történtek az elmúlt évtizedben, még mindig vannak olyan külvárosi területek, melyek csatornázatlanok. A csatornahálózat kiterjesztésével elérendő cél 2015-ig – a szennyvízelvezetés tekintetében – a 100%-ot megközelítő csatornázottság.

Az ellátásban részesülő közel 1,7 millió fő összesen átlagosan napi 500 – 600 000 m³ mennyiségű szennyvizet bocsát a hálózatba. Az Észak-Pesti Szennyvíztisztító telep 57 368 m³/nap, a Dél-Pesti Szennyvíztisztító telep 15 800 m³/nap tartalékkal rendelkezik, míg a Központi (Csepel-szigeti) Szennyvíztisztító telep átlagos biológiai tisztítási kapacitása 350 000 m³/nap, de csúcsüzemben 525 000 m³/nap kapacításra is képes.

Budapest egyik legnagyobb környezeti problémája a zajterheltség, mivel a lakosság több mint kétharmada határérték feletti zajterheléssel érintett. A zajterhelés nem csak pszichés, egészségügyi értelemben káros az emberi szervezetre, nagyban rontja a város élhetőségét is.

Mellette a légszennyezés is jelentős problémát okoz. A légszennyező anyagok koncentrációja a levegőben sokszor eléri az egészségügyi határértéket, a túllépések esetszáma azonban csökkenő tendenciát mutat.

1.6 SWOT elemzés - összefoglaló

A SWOT elemzéseknek számos módszertana létezik, jelen esetben az Európai Unió által alkalmazott módszertant vettük figyelembe, amely a SWOT elemeit belső és külső tényezőkre osztja fel az alábbiak szerint:

Erősségek – Belső tényezők

Pozitív dolgok egy helyzetről, vagy tevékenységről, ami jól működik, és lehet rá (mint Régió) befolyásunk

Gyengeségek – Belső tényezők

Olyan dolgok, amik nem jól működnek, de lehet rá befolyásunk, hogy megváltoztassuk.

Lehetőségek – Külső tényezők

Olyan adottságok, amelyeket nem tudunk befolyásolni, de rájuk építve kihasználhatjuk az erősségeinket.

Veszélyek – Külső tényezők

Olyan korlátok, amelyeket nem tudunk befolyásolni, és kockázatot jelentenek.

SWOT – Belső tényezők

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
GAZDASÁG	
▪ Országos jelentőségű államigazgatási, politikai központ. ▪ Nemzetközi cégek regionális központjainak helyszíne (informatika, K+F, szolgáltató központ). ▪ Foglalkoztatottság magas az országos átlaghoz képest. ▪ A munkanélküliség szintje alacsony. ▪ Tőkeerős vállalkozói szféra. ▪ Tőke-koncentráció. ▪ Innovációs és K+F potenciál jelenléte. ▪ Gyorsan növekvő vállalkozások (gazellák) magasabb aránya. ▪ Üzleti szolgáltató tevékenységek a fővárosban koncentrálnak. ▪ Jelentős számú alulhasznosított ingatlan. ▪ Kreatív osztály jelenléte. ▪ Nemzetközi ismertség. ▪ Magyarország első számú turisztikai desztinációja. ▪ Turisztikai infrastruktúra kiépítettsége. ▪ Kiépített magas színvonalú gyógyfürdők. ▪	▪ A közigazgatási rendszer és a költségei rontják a régió versenyképességét. ▪ Magánberuházások csökkenése. ▪ Duális szerkezet jellemzi a gazdaságot. ▪ Multinacionális cégek a saját beszállítóikat hozzák, kevésbé kapcsolódnak be a helyi gazdaság szerkezetébe ▪ KKV-k üzleti ismereteinek hiánya, nem motiváltak az ismeretszerzésben. ▪ KKV-k jövedelemtermelő képessége alacsony. ▪ Innovációs befektetések stagnálása. ▪ A tudásgazdaság szereplői közötti kooperáció esetleges. ▪ KKV-k finanszírozási rendszere nem megfelelő (kevés a gyors és olcsó hitel). ▪ Emelt szintű szolgáltatásokat biztosító üzleti inkubátorházak hiánya. ▪ Az üzleti környezet kerületenként eltérő minősége. ▪ Kreatív társadalom kiköltözése. ▪ Kihaszánlatlan turisztikai potenciál. ▪ 1000 főt meghaladó befogadóképességű konferencia központ hiánya. ▪ Minőségi problémák a turisztikai szolgáltatásokban. ▪ A turizmus erőteljes területi koncentrációja. ▪ Budapest Brand hiánya.

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
TÁRSADALOM, HUMÁN INFRASTRUKTÚRA	
▪ Magasan kvalifikált munkaerő koncentrációja jellemző. ▪ A fővárosban koncentrálódik az ország K+F, és innovációs potenciálja. ▪ Képzett pályakezdő fiatal munkaerő jelenléte. ▪ Az oktatási szolgáltatások széles köre hozzáférhető. ▪ Országos viszonylatban egészséges társadalom, magas életszínvonal. ▪ Elsődleges hazai migrációs központ, nemzetközi bevándorlás. ▪ Kiépült a humán közszolgáltatások alapintézmény-rendszere. ▪ Megfelelő szakember állomány a humán közszolgáltatásokban. ▪ A felsőoktatási intézmények többségében a foglalkoztatottak képzettsége, tudományos minősítése magas. ▪ Alap- és felsőfokú oktatási intézményi hálózat teljes körűen kiépített. ▪ Relatív fejlett egészségügyi ellátórendszer. ▪ Legnagyobb a bentlakásos intézmények száma. ▪ A fővárosi kulturális rendezvények látogatottsága jelentős.	▪ Külföldre költöző, elvándorló szellemi tőke. ▪ Emelkedik a fővárosi lakosság eltartottsági rátája. ▪ A szakképzés nem követi a munkaerőpiaci igényeket. ▪ Kerületenként, társadalmi csoportokként eltérő egészségügyi állapot. ▪ Területi különbségek az egészségügyi és az oktatási ellátás színvonalában. ▪ A kapacitások nincsenek arányban a szükségletekkel. ▪ Társadalmi feszültségek, szubkultúra negyedek. ▪ Sok az ellátásból kikerülő, eltűnő munkanélküli. ▪ A hajléktalanság problémája a fővárosban koncentrálódik. ▪ A humán közszolgáltatások infrastruktúrája korszerűtlen. ▪ A közszolgáltatásban dolgozók anyagi és erkölcsi megbecsülése alacsony. ▪ Az egyes szolgáltatások között hiányzik az ágazatközi integráció. ▪ A közintézmények, közterületek akadálymentesítése nem megoldott.
KÖRNYEZET	
▪ A még meglévő természeti értékek jellemzően védelem alatt állnak. ▪ Nagyvárosi parkjaink egyedülálló kultúrtörténeti hagyományokkal rendelkeznek. ▪ Nagyszámú műemlék, műemléki környezet, műemléki jelentőségű terület, illetve történelmi látványosságok. ▪ Világörökség helyszínek. ▪ Barnamezős területek rendelkezésre állása. ▪ Kialakuló szomszédsági körzetek. ▪ Duna, mint vonzó vízparti környezet felértékelődik.	▪ Elhanyagolt közterek, parkok jelenléte. ▪ Biológiailag aktív felületek arányának csökkenése. ▪ Természeti területek szétaprózottak, ökológiai (biotóp) hálózat hiányos. ▪ Árterek és zöldövezetek beépülése. ▪ Leromló állagú, elhanyagolt műemléki épületek. ▪ Energiahatékonyságot célzó beruházások alacsony száma. ▪ Elhanyagolt, kihasználatlan termálvízkutak. ▪ Kármentesítés elmaradása hátráltatja a barnamezős területek hasznosítását. ▪ „Lakó sivatagok” kialakulása. ▪ Budapest területén fokozódik a zaj-, rezgés-, fény-, és vizuális szennyezés.

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
INFRASTRUKTÚRA	
▪ Vonzó városi környezet. ▪ Magyarányú kiépített közmű infrastruktúra. ▪ Budapest ivóvízminősége országos és európai összehasonlításban is a jobbak közé tehető. ▪ A víz- és energiahálózatok jelentős tartalékkapacitásokkal rendelkeznek. ▪ A szelektív hulladékgyűjtés a fővárosban egyre szélesebb körű. ▪ Budapest légszennyezettséget mérő állomásokkal megfelelően lefedett. ▪ Az országos közlekedési hálózat centralizáltságának (autópályák és főutak) köszönhetően a Régió, és különösen Budapest megközelíthetősége jó. ▪ A Régióban van Magyarország legfontosabb nemzetközi reptere. ▪ A közösségi közlekedésnek megvannak a tradíciói, részaránya kedvező. ▪ Budapest közösségi közlekedésének hálózati lefedettsége nemzetközi összehasonlításban is figyelemre méltó.	▪ Peremkerületekben vannak részlegesen közművesített területek. ▪ Előregedő árvízvédelmi rendszer, néhol kritikus állapotú szakaszokkal. ▪ Előregedő közműhálózatok, ütemezett hálózati rekonstrukciók hiánya. ▪ A fogyasztási szokások, a fogyasztás növekvő mértéke jelentős mennyiségű hulladék keletkezését eredményezi. ▪ Szlömösödött nagyvárosi területek megléte. ▪ Bér lakás állományt főként marginális csoportok használják, állaga leromlik. ▪ A körirányú közúti elemek alacsony száma, elkerülő szakaszok hiánya. ▪ A közutak állapota, minősége nem kielégítő. ▪ A parkolási igények kielégítetlenek, kevés a parkolóház, a mélygarázs, illetve P+R parkolók száma. ▪ Összefüggő kerékpáros hálózat (és B+R rendszerű kerékpártárolók) hiánya. ▪ Repülőtér és a város közötti kapcsolat alacsony színvonalú. ▪ Közösségi közlekedés intézményi integrációja hiányzik. ▪ Az egyéni közúti közlekedés fokozódó térnyerése. ▪ Az átszállási kapcsolatok sok esetben nem megfelelőek. ▪ A gyorsvasúti hálózat fejlesztésében több évtizedes lemaradás tapasztalható.

SWOT – Külső tényezők

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
GAZDASÁG	
▪ Közvetítő szerep Nyugat-Európa és Kelet-, Délkelet-Európa között. ▪ Tartósan nagy belső (lakossági, üzleti) piac. ▪ Magántőke országosnál nagyobb jelenléte. ▪ A régió megörökölt tőkevonzó képessége. ▪ Az innovációhoz és a K+F-hez szükséges belső kapacitás jelentős. ▪ Alulhasznosított ingatlanok (részben egykori ipari területek). ▪ Duna fejlesztési potenciáljának jobb kihasználása (turizmus, rekreáció, gazdaság, közlekedés). ▪ Térségi gazdasági együttműködések (főváros és agglomeráció).	▪ Bécs, Prága, Pozsony régiót előnybe részesíti a működő tőke. ▪ Beruházási ráta visszaesése. ▪ Az uniós támogatások volumenének visszaesése, alacsony támogatási intenzitás. ▪ Növekvő számú alulhasznosított ingatlan. ▪ Természeti turisztikai potenciál kihasználhatatlansága. ▪ A települések gazdasági kényszere erősebb, mint a környezetvédelmi érdek. ▪ A fiatal képzett munkaerőt más országok hiányszakmái elvonnák.
TÁRSADALOM, HUMÁN INFRASTRUKTÚRA	
▪ Multikulturális társadalom. ▪ Kreatív gazdasági, társadalmi miliő. ▪ A Régió vonzza a szakembereket. ▪ Az országos és nemzetközi civil szervezetek központjai itt koncentrálnak. ▪ Az öngondoskodás erősödése. ▪ Alternatív önfenntartó rendszer, helyi támogató csoportok megjelenése. ▪ Hatékonyabb ellátási rendszerek kialakítása. ▪ Az uniós Regionális Politika 3. célterületén belül hangsúlyos a humán erőforrás fejlesztés.	▪ Bezárkózó társadalom, gyengülő civil tevékenység. ▪ Kedvezőtlen demográfiai folyamatok a fővárosban. ▪ Társadalmi feszültségek élesen jelentkeznek. ▪ A romák helyzetének megoldatlansága, országos programok gyengesége. ▪ Rövid távú gondolkodás az adminisztrációval túlterhelt önkormányzatoknál. ▪ Önkormányzati segélyezési rendszer erősödése. ▪ Nincs egyensúlyban Budapest és agglomerációja a humán infrastruktúra tekintetében.
KÖRNYEZET	
▪ Egyedi táji és természeti adottságok, történelmi és építészeti, illetve világörökségi területek. ▪ A budai erdőterületek, mint komplex élőhelyek és táji léptékű látványelemek jelentős értéket képviselnek. ▪ Környezettudatosság és az energiahordozók növekvő világpiaci árának ösztönző hatása. ▪ Duna Stratégiával előtérbe kerül a Duna menti területek komplex fejlesztése. ▪ Duna-szigetek, és a rakpartok megközelíthetőségének javítása.	▪ A települések gazdasági kényszere erősebb, mint a környezetvédelmi érdek. ▪ Forráscsökkenés kockázata a természet- és környezetvédelem területén. ▪ Zöldfelületek védelme nehezen biztosítható, a gazdasági érdekekkel szemben.

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
INFRASTRUKTÚRA	
▪ Az energiahatékonyság kiemelt uniós célkitűzés, amelyre jelentős források állnak rendelkezésre. ▪ Távhőszektor fejlesztése. ▪ Termálvizek hőtenyezője kihasználható. ▪ A főváros jó közúti és vasúti elérhetősége. ▪ Több Helsinki folyosó is áthalad a Régión, ez fejlesztéseket generálhat. ▪ Terület-rendezések végrehajtásának lehetősége, intermodális csomópontok kialakítása. ▪ Mo-ás körgyűrű teljes kiépítése. ▪ Vo megépítése tehermentesíti a bejövő vasúti vonalakat. ▪ Duna-tengely közlekedési folyosóként történő hasznosítása.	▪ Az építészeti, kulturális és természeti örökség romló állapota vagy veszélyeztetettsége. ▪ Elavult energiapazarló fűtési rendszerek. ▪ Támogatás és megfelelő jogi környezet hiánya a megújuló energia hasznosítása érdekében. ▪ Előregedő lakásállomány, panellakások magas száma. ▪ Negatív attitűd megerősödése a közösségi közlekedéssel szemben. ▪ A motorizáció (személygépjármű ellátottság) további növekedése várható. ▪ A kétszintű önkormányzati rendszer nehezíti az egységes közlekedési rendszer fejlesztését és fenntartását. ▪ A fenntartási és a fejlesztési források tekintetében is forráshiánnyal kell szembenézni (maradványelv).

2. Célrendszer bemutatása

A főváros területfejlesztési célrendszerének alapjait Budapest Területfejlesztési Konceptiója (BTFK) fektette le, amely kettő célszintet határozott meg: az átfogó célok és a stratégiai célok szintjét (lásd 2. sz. táblázat). A területfejlesztési stratégiai és operatív program részben követi a BTFK-ban leírtakat, azonban ezeken túl is lép, részben átstrukturálva és kiegészítve a koncepcióban meghatározott célhierarchiát.

A fővárosi területfejlesztési koncepcióban meghatározott célok illeszkednek az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) és az Európa 2020 céljaihoz.

2.1 Jövőkép

A stratégiai programrész kidolgozása során megvizsgáltuk, hogy az ott meghatározott célok és prioritások közül, melyek megvalósításához tudnak hozzájárulni a 2014-20 közötti időszakra tervezett ágazati operatív programok intézkedései, illetve melyek azok, amelyhez hazai központi költségvetési, vagy fővárosi önkormányzati forrásokra lesz szükség. Az alábbiakban a teljes célrendszert bemutatjuk, majd ezt követően a programhoz kapcsolódó célhierarchia.

A célrendszer alapját a jövőkép jelenti, amelyet a BTFK határozott meg, és az alábbiakat fogalmazza meg.

Jövőkép – a BTFK alapján

Budapest legyen egy élhető és vonzó, egyedi karakterű főváros, az ország és a várostérség innovatív gazdasági és kulturális központjaként az európai városhálózat megbecsült tagja.

A Konceptióban kidolgozott célhierarchia ezt a jövőképet bontja ki részletesen, meghatározva a 2020-ig – ennek érdekében – megvalósítandó célok körét.

2.2 Célstruktúra

2. táblázat: Területfejlesztési célrendszer

Átfogó célok	BUDAPEST AZ EURÓPAI VÁROSHÁLÓZAT ERŐS TAGJA	FENNTARTHATÓ, ÉRTÉK- ÉS TUDÁS-ALAPÚ GAZDASÁG	EGÉSZSÉGES, HARMONIKUS, SOKSZÍNŰ VÁROSI KÖRNYEZET	JAVULÓ ÉLETMINŐSÉG, HARMONIKUS EGYÜTTÉLÉS
Stratégiai célok	KEZDEMÉNYEZŐ, EGYÜTTMŰKÖDŐ TERÜLET-, VÁROS- ÉS TÉRSÉGFEJLESZTÉS	TUDÁSALAPÚ, VERSENYKÉPES, INNOVATÍV ÉS „ZÖLD” GAZDASÁG	PARTNERSÉG – A JÖVŐ KÖZÖS TERVEZÉSE, ÖSSZEHANGOLT FEJLESZTÉSEK BUDAPESTEN ÉS A VÁROSTÉRSÉGBEN	
	NEMZETKÖZI SZEREPKÖR ERŐSÍTÉSE A TÉRSÉGI POZÍCIÓ KIHASZNÁLÁSÁVAL	HATÉKONY VÁROSSZERKEZET KIALAKÍTÁSA - KOMPAKT VÁROS	A KÖRNYEZETI ERŐFORRÁSOK VÉDELME ÉS FENNTARTHATÓ HASZNÁLATA, A TERMÉSZETI ÉRTÉKEK MEGŐRZÉSE	
	BUDAPEST KOMPLEX SZEREPKÖRÉNEK MEGFELELŐ KÖZLEKEDÉSI RENDSZER MEGTEREMTÉSE	BEFOGADÓ, TÁMOGATÓ, AKTÍV TÁRSADALOM	RUGALMAS ÉS KORSZERŰ LAKÁSSTRUKTÚRA KIALAKÍTÁSA	

A koncepció a stratégiai célok meghatározását és részletes bemutatását az alábbi fejlesztési irányok mentén teszi meg:

Stratégiai cél	A Koncepció fejlesztési irányai
1. Kezdeményező, együttműködő terület-, város- és térségfejlesztés	1.1. A város- és térségfejlesztés megvalósításához szükséges intézményrendszer kiépítése 1.2. A város- és térségfejlesztés forrásszerkezetének átalakítása 1.3. Önfenntartó városgazdálkodási rendszer létrehozása
2. Tudásalapú, versenyképes, innovatív és „zöld” gazdaság	2.1. Technológiai innováció és tudástranszfer hatékonyságának javítása 2.2. Felhasználóbarát városkormányzás kialakítása 2.3. Turizmus, mint gazdasági húzóágazat
3. Partnerség - a jövő közös tervezése, összehangolt fejlesztések Budapesten és a várostérségben	3.1. Partnerség a budapesti gazdasági tér összehangolt fejlesztése érdekében 3.2. Partnerség Budapest és Pest megye között 3.3. A budapesti külső kerületek és a szomszédos agglomerációs települések közötti együttműködések elősegítése 3.4. A budapesti kerületi önkormányzatok és a fővárosi önkormányzat közötti együttműködés
4. Nemzetközi szerepkör erősítése a térségi pozíció kihasználásával	4.1. Együttműködések erősítése 4.2. Versenyképesség növelése
5. Hatékony városszerkezet kialakítása - kompakt város	5.1. Vegyes területhasználat kialakítása 5.2. Barnamezős területek funkcióváltása 5.3. Differenciált központrendszer létrehozása 5.4. A Dunával együtt élő város 5.5. Értékvédelem - értékteremtés
6. A környezeti	6.1. Zöld- és egyéb biológiailag aktív felületek megőrzése, növelése

Stratégiai cél	A Koncepció fejlesztési irányai
erőforrások védelme és fenntartható használata, a természeti értékek és táji adottságok megőrzése	6.2. Természeti- tájképi értékek megőrzése 6.3. Zaj- és légszennyezés csökkentése 6.4. Korszerű hulladékgazdálkodás és talajvédelem 6.5. Korszerű vízgazdálkodás 6.6. Energiahatékonyság és klímavédelem
7. Budapest komplex szerepkörének megfelelő közlekedési rendszer megteremtése	7.1. Nemzetközi és országos közlekedési kapcsolatok fejlesztése 7.2. Térségi közlekedés fejlesztése 7.3. A fővárosi közösségi közlekedés fejlesztése 7.4. A fővárosi egyéni közlekedés fejlesztése
8. Befogadó, támogató, aktív társadalom	8.1. Befogadó és támogató társadalom 8.2. Az életformák és a társadalmi gazdasági környezet változásainak összehangolása 8.3. A humán szolgáltatások optimalizálása 8.4. A kulturális kínálat bővítése
9. Rugalmas és korszerű lakásstruktúra kialakítása	9.1. A lakásállomány optimalizálása 9.2. A térbeni-társadalmi szerkezet kiegyensúlyozása

2.3 Célok leírása

1. Kezdeményező, együttműködő terület-, város- és térségfejlesztés

A célkitűzés lényege az önkormányzati irányító szerep felvállalása, a koordináló szerepkör erősítése, amely gazdaságélénkítő kormányzást, a gazdasági szereplők orientálását jelenti, megteremtve a lakosság és a gazdasági szereplők számára az ideális intézményi és infrastrukturális feltételeket. A külső források szűkülésének megállítása mellett a belső források bővülő újratermelése irányába kell elmozdulnia úgy, hogy az itt keletkező hozzáadott érték minél nagyobb hányada kerüljön visszaforgatásra, alapot képezve a város- és térségfejlesztés újratermelő forrásainak biztosításához. Ez a fejlesztési forráskészlet fenntarthatóságának, egyben a foglalkoztatás növelésének is feltétele.

A kezdeményező város- és térségfejlesztés megvalósítása elválaszthatatlan a változó hazai és nemzetközi gazdasági körülményekre eredményesen reagálni képes szervezeti és pénzügyi rendszer kiépítésétől. E komplex rendszernek egyrészt összhangban kell lennie az ország és a budapesti agglomeráció teljesítő-képességével, másrészt pedig biztosítania szükséges az önálló gazdasági potenciált kiépítő és kihasználó városgazdálkodási mozgásteret. A következő években a város- és területfejlesztésre fordítható források nagyobb része uniós támogatásokból adódik, ezért ebben az időszakban kell létrehozni azt a gazdasági alépítményt, ami biztosítja a város gazdasági kormányzását a vonzó gazdasági környezet kialakítása céljából. A város- és területfejlesztési feladatok

megvalósításához azzal adekvát stratégiai város- és területfejlesztő szervezetre van szükség.

2. Tudásalapú, versenyképes, innovatív és „zöld” gazdaság

A főváros és térsége gazdasági szerkezetéről megállapítható, hogy a rendszer-váltás óta a szolgáltató szektor aránya nagymértékben, a hozzáadott érték tartalmú tevékenységek részesedése folyamatosan nőtt, párhuzamosan az ipari, építőipari szektor háttérbe szorulásával. Budapest és térsége gazdaságfejlesztési célja, összhangban a nemzetgazdasági célokkal, hogy export-orientált ágazatok fejlődjenek, minél kisebb mértékű import-, anyag- és energia tartalommal, ami jórészt a hatékonyság és a piacképesség javításával érhető el, a fenntarthatósági követelmények betartása mellett. Hiányosságok tapasztalhatók a tudástranszfert biztosító szereplők egymás közötti és a piac, illetve a képzést és kutatás-fejlesztést végző helyek közötti információáramlásban, továbbá a kapcsolati háló erősítésében. Alapvető cél tehát a gazdaság innovatív, energiahatékony, „zöld” jellegének biztosítása és ehhez a befektetőbarát üzleti klíma, vonzó gazdasági környezet megteremtése.

Előnyben szükséges részesíteni a gazdasági környezethez alkalmazkodni képes, magas hozzáadott értéket létrehozó ágazatokat, egyúttal erősíteni kell Budapest egyetemvárosi, K+F+I és vállalkozásbarát jellegét. Térségi cél, hogy versenyképes gazdaságfejlesztési tengelyek, vállalkozási térségek, high-tech technológiai övezetek, innovációs pólusok alakuljanak ki.

Az energiatakarékosság, a megújuló energiaforrások növelése hatékonyságra, innovációra készíti a gazdasági szereplőket, fokozatosan átrendezve ezzel a gazdaság-szerkezetet. A „zöld” gazdaság átfogja a teljes urbanisztikai rendszert. Ez lehet a megújuló Budapest és az agglomeráció gazdaságának egyik fő „versenyképes” prémium hozzáadott értéke, mert helyi, megújuló, egyensúlyi, azaz fenntartható.

3. Partnerség – A jövő közös tervezése, összehangolt fejlesztések Budapesten és a várostérségben

Budapest és várostérsége csak együtt lehet sikeres az európai városok növekvő versenyében. A közös sikerhez a terület- és településfejlesztés valamennyi állami, önkormányzati, gazdasági és civil szereplőjének közös érdekek alapján közös célokat megfogalmazó és összehangolt fejlesztési eszközöket alkalmazó, sokoldalú együttműködése szükséges.

Az együttműködés kulcsa az összehangoltság kell, hogy legyen, ennek alapja pedig a jogi, intézményi feltételek kialakítása, melyet három szinten indokolt értelmezni:

- Budapest és a budapesti gazdasági térhez tartozó városok (Tatabánya, Székesfehérvár, Dunaújváros, Kecskemét, Szolnok, Hatvan-Gyöngyös) között

- egy európai szinten pozícionálható egységes budapesti gazdasági tér kialakítása érdekében;
- Budapest és Pest megye között – a térségi szinten összehangolt fejlesztés megvalósítása és az agglomerációs problémák hatékony kezelés érdekében;
- A budapesti külső kerületek és a szomszédos agglomerációs települések között – a kerület- és településközi fejlesztési és rendezési feladatok megoldására, közös integrált fejlesztési programok kezdeményezésére.

Az együttműködést és a közös tervezést ki kell terjeszteni a terület- és településfejlesztési célok valamint az alkalmazásra kerülő fejlesztési- és rendezési eszközök összehangolására, ezeken belül kiemelten: a térstruktúra közös érdekű fejlesztésének tervezésére, a térségi gazdaság fejlesztésére, a térségi zöldövezet kialakítására és a közlekedés térségileg összehangolt fejlesztésének tervezésére.

4. Nemzetközi szerepkör erősítése a térségi pozíció kihasználásával

Az országos törekvések szerint fontos cél Magyarország Európán belüli központi fekvéséből adódó fejlesztési potenciál kibontakoztatása, makroregionális csomóponti funkcióinak erősítése a fenntarthatóság figyelembevételével. Az ország fővárosaként Budapestnek kiemelt szerep jut ennek megvalósításában.

Nemzetközi szerepkörét akkor tudja erősíteni, ha az európai városhálózat erős tagjaként együttműködik minden lehetséges partnerrel a számára komparatív előnyöket hordozó témákban, mint a humán tőke vagy a földrajzi elhelyezkedés adottságainak érvényesítése; ha transzfer szerepet játszik Nyugat-Kelet és Észak-Dél relációjában a kultúra, az innováció, az áruk, a tőke, a képzett munkaerő és szaktudás átadása/közvetítése terén.

Ehhez Budapestnek találkozóhelyé kell válnia a nemzetközi döntéshozatal, a kereskedelem és a kultúra meghatározó szereplői számára, meg kell őrizni Budapest nemzetközi városhálózatán belül megnyilvánuló egyedülálló sajátosságait, egyedi karakterét.

5. Hatékony városszerkezet kialakítása – Kompakt város

A fenntartható város hatékony és kiegyensúlyozott városszerkezettel rendelkezik, kompakt és vegyes használatú, ahol előnyben részesül a közösségi, a gyalogos és kerékpáros közlekedés.

Bár a kompakt város elvét a rendszerváltást követően megszületett fejlesztési koncepciók, stratégiák és tervek is hangsúlyozzák, a demográfiai változások, a klímaváltozás, valamint a globális gazdasági és pénzügyi válság miatt végképpen rá kell ébredni, hogy a kompakt város az, ami a rendelkezésre álló források ésszerű felhasználását teszi lehetővé. Fókuszálni kell a meglévő értékek megmentésére, megfelelő hasznosítására, minőségének javításra. Az ökológiai szempontból értékes, pótolhatatlan földterületek beépítése helyett a város belső tartalékterületei kell, hogy képezzék a fejlesztések elsődleges célterületeit lakó-, gazdasági és zöldterületi fejlesztés számára egyaránt.

A város öt, eltérő adottságokkal rendelkező zónája (belső, átmeneti, elővárosi, hegyvidéki és Duna menti) differenciált fejlesztést igényel. Összhangot kell teremteni a területhasznosítás és a területek kiszolgálását biztosító különböző (humán és műszaki) infrastruktúrák között. A távlati fenntarthatóság érdekében egy-egy terület környezeti hatása és működtetésének költsége (létrehozás és ellátórendszerek üzemeltetése) az elvárható leggazdaságosabb kell, hogy legyen. Vegyes funkciójú, kompakt városi területhasználatot és hálózati rendszert kell kialakítani, tiszteletben tartva a megőrzésre érdemes természeti és épített környezetet, az egyedi városkaraktert. A közlekedési kényszerek csökkentésével kisebb terhelés, amelynek következtében kisebb terhelés éri a város zsúfolt területeit. A megfelelő intenzitás és a vegyes területhasználat segíti a „kis távolságok elvének” megvalósítását: ha a mindennapok helyszínei közel vannak, elérésükhöz nem kell motorizált közlekedés, a kerékpározás, gyaloglás esélye is javul.

6. *A környezeti erőforrások védelme és fenntartható használata, a természeti értékek megőrzése*

A környezeti elemek védelme és az élhetőség szempontjából kiemelten fontos, hogy elegendő zöldterület és egyéb biológiailag aktív zöldfelület álljon rendelkezésre környezetünkben. A fővárosi élőhelyek a nagyvárosi terjeszkedés ellenére is faj-gazdagok maradtak, biodiverzitásuk magas, emellett a tájképi adottságok és értékek is egyedülálló vonzerőt adnak a városnak. Mindezek védelme és fejlesztése a város fenntartható fejlődésének záloga.

A város fenntartható fejlődésének egyik alapvető feltétele a természeti erőforrásokkal való takarékos gazdálkodás. E tekintetben különösen fontos a különböző földtani elemek, a talaj (különösen a termőtalaj) és a talajvizek állapota. Az urbanizációs folyamatok egyre jobban veszélyeztetik ezeket az erőforrásokat is. A szennyező-források felszámolása, a kármentesítés, további szennyezések megakadályozása, a termelő hulladékok megfelelő ártalmatlanítása kiemelten fontos az élhető városi környezet megteremtéséhez.

Meghatározó jelentőségű természeti erőforrások a különböző vízkészletek is, amelyekkel mind minőségi, mind mennyiségi értelemben is felelősen kell bánni. A környezet és az élővizek védelme ma már megköveteli a keletkező szennyvizek teljes mértékben történő megtisztítását. Az egyre szélsőségesebb időjárási események miatt az árvízi védekezés is egyre fontosabb feladattá válik.

A klímaváltozásért felelős üvegházhatású gázok kibocsátása az energiafogyasztással hozható összefüggésbe. Az energiafogyasztás csökkentését és a klíma védelmet a nemzetközi elvárásokkal összhangban kell megvalósítani.

7. *Budapest komplex szerepkörének megfelelő közlekedési rendszer megteremtése*

Az egységesülő Európa a kontinens közepén elterülő Magyarország közlekedésre is jelentős hatást gyakorol, a nemzetközi és országos szintű közlekedési

rendszerek közötti „határvonal” egyre inkább eltűnik, helyét a várostérségek, régiók közötti utazási - szállítási kapcsolatrendszer veszi át. Ezt figyelembe véve, a külső, távolsági kapcsolatok fejlesztésének célja a TEN-T hálózatok, európai közlekedési folyosók és a főváros közötti kapcsolatok multimodális kiépítésével a nemzetközi és az országos elérhetőség javítása, továbbá a transzkontinentális utazási, szállítási módok integrációjával Budapest európai csomóponti szerepkörének (HUB) kiteljesítése. A nemzetközi forgalom tekintetében a repülés a személyszállítás kiemelkedő jelentőségű eleme, míg a hajózás csak az áruszállításban vehető figyelembe.

A nemzetközi forgalomban betöltött szerepén túlmenően, az ország egyes részei és a főváros közötti kapcsolatok szempontjából is a közúthálózat és a vasúthálózat a domináns. A közúthálózat (a gyorsforgalmi úthálózat) és a vasúthálózat fejlesztésének tovább kell javítania Budapest elérhetőségét, de ugyanakkor biztosítaniuk kell a jelenleg főváros centrikus kapcsolati rendszer oldását is.

Az egységesülő Európát felépítő régiók egyikeként Budapest és Pest megye között mind szorosabb együttműködés alakul ki. A létrejövő belső, helyi kapcsolatoknak a részeként a városi-városkörnyéki közlekedés integrációja, valamint az intermodális szolgáltatások intézményi- és infrastrukturális feltételeinek megteremtése is egyre fontosabb cél.

8. *Befogadó, támogató, aktív társadalom*

Az ország más részeihez viszonyítva Budapesten kiélezettebb a fejlesztési kérdésekben az alku pozíció, ezért referencia térről beszélhetünk, ahol folyamatosan próbára van téve a hazai és a nemzetközi elvárásnak való megfelelés, az ismeretek és tapasztalatok átadása. Azzal, hogy Budapest a szabadáramlási tér része lett, nemzetközi áru, tőke, szolgáltatás és munkaerő áramlás helyszínévé vált. Ismeretes, hogy a gazdasági változások a társadalommal kölcsönhatásban állnak, így a koncepció igazi kérdése az, hogy a beavatkozásokra a lakosság miként reagál, mennyiben és miben lesz partner.

A korábbiaktól eltérően, piac gazdasági körülmények között, az alkalmas humán erőforrás a haladás kulcselemévé vált.

A városlakók identitását, lakóhelyükhöz való kötődését erősíti, ha belátható időn belül itt tartják megvalósíthatónak az általuk elérni kívánt célt. A fővárosi önkormányzat ezt elő tudja segíteni tudatos, a generációkat, a különböző élethelyzetben lévőköt és a köztük való együttműködést támogató szakpolitikával.

9. *Rugalmas és korszerű lakásstruktúra kialakítása*

A XXI. század teremtette újfajta mobilitási lehetőségekre lényegesen rugalmasabb lakásstruktúra létrehozásával kell válaszolni, melyben annak összetétele, a lakásméret, a piaci és nem piaci lakásbérleti szegmens egymáshoz viszonyuló aránya, továbbá a városon belüli térbeli eloszlás egyaránt fontos.

A fővárosi lakásállomány fejlesztésére szükség lesz, ezen belül főleg a meglévő strukturális problémákra kell a hangsúlyt helyezni. A főváros lakásállományának egy része ugyanis kedvezőtlen méretbeli és energiahatékonysági összetétellel rendelkezik. A területi problémák, kihívások közé tartozik továbbá a kiegyensúlyozatlan, a korábbi és közelmúltbeli lakóterületi fejlesztések eredményeképpen intézményekkel, szolgáltatásokkal rosszul ellátott lakóterületek kérdése.

Vannak olyan területek, ahol a rossz lakásállomány és az alacsony státuszú népesség koncentrációja krízisterületek kialakulásához vezetett, melyeknek kezelése hosszú távon már nem halogatható.

Szükséges a lakhatási konstrukciók átalakítása, ezen belül a bérlakások számának növelése és a magán és önkormányzati bérlakás szektor helyzetének átgondolása, országos szintű szabályozás alkotása, melyben a fővárosnak kezdeményező szerepet kell vállalnia.

2.4 A célok kapcsolódása az uniós programokhoz

Fontos szempont minden területfejlesztési program esetében, hogy a tervezett célok megvalósításához milyen – elsősorban – pénzügyi eszközök állnak rendelkezésre. A 2014-2020-as időszakban várhatóan az uniós kohéziós források lehetnek a legfontosabbak a fővárosi területfejlesztési program szempontjából. Ezek magyarországi felhasználását az 1. táblázatban szereplő operatív programok biztosíthatják, amelyek közül a Versenyképes Közép-Magyarország OP, a Környezet és Energia OP, illetve az Intelligens Közlekedés OP, amelyek fővárosi fejlesztéseket is finanszírozhatnak.

Az alábbiakban (3. táblázat), azt mutatjuk be, hogy az egyes stratégiai célok mely operatív programokhoz kapcsolódnak a legerősebben, illetve mely programokhoz közvetett módon.

3. táblázat: Koherencia – kapcsolódás OP-khoz

Stratégiai cél	VEKOP	KEHOP	IKOP	GINOP	EFOP
1. Kezdeményező, együttműködő terület-, város- és térségfejlesztés	✓	✓	✓	✓	✓
2. Tudásalapú, versenyképes, innovatív és "zöld" gazdaság	✓			✓	✓
3. Partnerség - a jövő közös tervezése, összehangolt fejlesztések Budapesten és a várostérségben	✓	✓	✓	✓	✓

Stratégiai cél	VEKOP	KEHOP	IKOP	GINOP	EFOP
4. Nemzetközi szerepkör erősítése a térségi pozíció kihasználásával	✓	✓	✓	✓	✓
5. Hatékony városszerkezet kialakítása - kompakt város	✓	✓			
6. A környezeti erőforrások védelme és fenntartható használata, a természeti értékek és táji adottságok megőrzése	✓	✓		✓	
7. Budapest komplex szerepkörének megfelelő közlekedési rendszer megteremtése	✓		✓		
8. Befogadó, támogató, aktív társadalom	✓				✓
9. Rugalmas és korszerű lakásstruktúra kialakítása	✓	✓			

Az 1. Kezdeményező, együttműködő terület-, város- és térségfejlesztés cél, mindegyik OP-hoz társítható, mivel a város és térségfejlesztés megvalósításához szükséges intézményrendszer kiépítésére, annak forrásszerkezetének átalakítására, önfenntartó városgazdálkodási rendszer fejlesztésére kerül sor ebben a célterületben. Ezek kiépülése a többi 8 stratégiai cél teljesülését és azokon keresztül az érintett OP-k megvalósulását segítik

A 2. Tudásalapú, versenyképes, innovatív és “zöld” gazdaság cél gazdaságfejlesztési vonatkozása miatt egyértelműen a VEKOP-hoz, és a 15%-os rugalmasság alkalmazhatósága esetében a GINOP-hoz, az EFOP prioritás-tengelyeihez kapcsolódik (pl. a társadalmi innováció, hálózatosodás tekintetében).

A 3. Partnerség - a jövő közös tervezése, összehangolt fejlesztések Budapesten és a várostérségben cél Budapest és várostérsége tervezésének összehangolása érdekében tervegyeztető és koordinációs fórumok rendszerének kialakítását és azok hatékony működtetését tűzi ki célul, ami a területi és operatív programok hatékonyabb végrehajtását segíti, a partnerség elvének maximális érvényesülése minden operatív programban alapvető célkitűzés (kvázi horizontális szempont).

A 4. Nemzetközi szerepkör erősítése a térségi pozíció kihasználásával átfogó cél összefoglalja Budapest egyik legfőbb törekvését, ami a főváros nemzetközi szerepének megtartásához és fejlesztéséhez szükséges: városdiplomácia, nemzetközi K+F+I kapcsolatok erősítése, kulturális központ szerep, kereskedelmi közvetítő szerep. A 2014-

2020-as közép-magyarországi és ágazati OP-k egyaránt illeszkednek a 4. célhoz, mivel közvetett módon mindegyik OP hozzájárul a kitűzött cél eléréshez.

Az 5. Hatékony városszerkezet kialakítása - kompakt város célterület, főként a területi OP, a VEKOP prioritástengelyeihez kapcsolható (településfejlesztés és rehabilitáció), de a barnamezős területek kármentesítése kapcsán a KEHOP-nak, illetve az intermodalitás révén az IKOP-nak is lehet szerepe.

A 6. A környezeti erőforrások védelme és fenntartható használata, a természeti értékek és táji adottságok megőrzése cél, a KEHOP prioritástengelyeihez és a VEKOP, illetve a GINOP releváns prioritásaihoz kapcsolható (pl. Közszolgáltatások infrastrukturális hátterének energia-hatékonysági célú fejlesztései), az utóbbi esetében a 15%-os rugalmassági keret terhére.

A 7. Budapest komplex szerepkörének megfelelő közlekedési rendszer megteremtése, az IKOP-hoz és a VEKOP-hoz (pl. Térségi integrált közösségvezérelt fejlesztési programok – CLLD) is egyaránt hozzárendelhető.

A 8. Befogadó, támogató, aktív társadalom több olyan részcelet is magába foglal, ami illeszthető az EFOP prioritásaihoz (pl. befogadó társadalom, gyarapodó tudástőke), azonban a többnyire a VEKOP-ból (6. és 7. prioritás) juthat finanszírozáshoz.

A 9. Rugalmas és korszerű lakásstruktúra kialakítása cél főként Budapest lakásállomány optimalizálást és a társadalom térszerkezetének kiegyensúlyozását tartalmazza. Ezekhez a célokhoz leginkább a VEKOP prioritásai illeszthetőek (társadalmi befogadást szolgáló programok, térségi integrált közösségvezérelt fejlesztési programok – CLLD). A KEHOP a társasházak épületenergetikai fejlesztéseit támogatja.

2.5 A prioritások azonosítása

A prioritások (prioritástengelyek) kialakításának a célja, hogy a –mindig korlátos – források figyelembe vétele mellett meghatározza a legfontosabb beavatkozási területeket, azaz, hogy az adott térség, város mire akarja a fejlesztési forrásait felhasználni. A prioritások meghatározása segít a célokat konkrét eszközökké formálni (nagyprojektek, pályázati konstrukciók, tőkealapok), így átmenetet képezve a célok és a forrásfelhasználás eszközei között.

A prioritások száma az uniós gyakorlat alapján 4-5. Nem szerencsés, ha ezt meghaladja, hiszen így annak a koncentrációnak a lehetősége vész el, amit a prioritások bevezetése jelentett. A prioritások az egyes eszközök rendszerezésében is segítséget nyújtanak, az általuk összefogott eszközök akár több cél megvalósításához is hozzájárulhatnak.

A fővárosi területfejlesztési program prioritás-struktúrájának meghatározásában a fenti 2.4-es fejezetben szereplő 3. táblázat nyújt segítséget. A koherencia-vizsgálatból az látszik, hogy a BTFK stratégiai céljai közül, várhatóan 6 célhoz rendelhető uniós társfinanszírozás:

- Tudásalapú, versenyképes, innovatív és “zöld” gazdaság
- Hatékony városszerkezet kialakítása - kompakt város
- A környezeti erőforrások védelme és fenntartható használata, a természeti értékek és táji adottságok megőrzése
- Budapest komplex szerepkörének megfelelő közlekedési rendszer megteremtése
- Befogadó, támogató, aktív társadalom
- Rugalmas és korszerű lakásstruktúra kialakítása.

Mivel ezen stratégiai célok sem minden elemükben támogathatók, viszont egyes támogatási területeik összekapcsolhatók, a tartalmukat 5 prioritás-tengely alá rendeztük, amelyek a következők:

- I. **Gazdaságfejlesztés** a versenyképes, innovatív és „zöld” Budapestért
- II. **Településfejlesztési** beavatkozások a hatékony városszerkezetért
- III. **Környezeti** fejlesztések Budapest fenntartható fejlődéséért
- IV. **Közlekedésfejlesztés** Budapest komplex szerepkörének szolgálatában
- V. **Társadalmi** beavatkozások a befogadó, támogató és aktív Budapestért

A fenti prioritások és a stratégiai célok kapcsolódását a 4. fejezetben összesítettük.

A következő 3. fejezetben a prioritások tartalmát mutatjuk be részletesen.

3. Prioritások bemutatása

A prioritások tartalmát a Rendeletben és az NTH által adott Iránymutatásnak megfelelően alakítottuk ki. Az alábbiakban az ott megadott szempontokat fejtjük ki prioritásonként. A prioritásokon belül az egyes intézkedések (beavatkozási területek) bemutatásánál, az OP-kapcsolódások mellett, jelezzük a tematikus fejlesztési programok lehetséges kapcsolódási pontjait.

A területfejlesztési programok elkészítését a KMOP-5.1.1/D kódszámú „Fenntartható városfejlesztési programok előkészítése” című pályázati felhívás írja elő. A 3 program megvalósítását ugyancsak az uniós források tudják biztosítani, várhatóan integrált területi beruházásként (ITI), vagy ahhoz hasonló – több OP több intézkedése által finanszírozott – eszközként. A kapcsolódási pontjaikat ezért szerencsés már a készülő területfejlesztési programban feltüntetni.

A jelen program elkészítésekor egyes kérdésekre még nem lehet választ adni, mivel nem állnak rendelkezésre a szükséges információk. Ezeknél jeleztük, hogy később kerülnek feltöltésre (pl. az intézményrendszeri keretek még nem ismertek).

A korábbi fejezetben bemutatott stratégiai célokhoz kapcsolódó, és a fővárosi célok elérését támogató prioritás-tengelyek a következők:

1. prioritás - Gazdaságfejlesztés a versenyképes, innovatív és „zöld” Budapestért

Hazánkban a rendszerváltást követően a szolgáltató szektor súlyának hirtelen növekedése volt tapasztalható, ami párhuzamosan zajlott az ipari funkciók háttérbe szorulásával. A szolgáltató szektor fejlődésével a vállalati szférán belül a mikro-, kis- és középvállalkozások túlsúlyba kerültek a nagyvállalatokkal szemben, melyek területileg is a főváros és térségére koncentrálódnak. A viszonylag kis méretű cégeknél az elmúlt években tapasztalható volt a nemzetközi hálózatossá válásra való hajlam és a nagyfokú üzleti rugalmasság. A főváros és térsége gazdasági szerkezetében az emelkedő, érték-növelő, multiplikátor hatású ágazatok túlsúlyára - valamint összhangban a nemzetgazdasági célokkal -, export-orientált ágazatok fejlesztésére van szükség. Fontos fejlesztési célterület a kreatív gazdaság hatékony működéséhez szükséges feltételrendszer kiépítése, a tudásintenzív iparágak fejlesztése, mint az infokommunikáció, jogi üzleti szolgáltatások, pénzügyek, K+F, felsőoktatás. Az EU 2020-as célkitűzéseivel összhangban nagy hangsúlyt kell fektetni a gazdasági növekedés energiahatékonyságára és fenntarthatóságára, „zöld” jellegének biztosításra, ami nagyrészt az épületenergetikai beruházások támogatásával, a zöld technológiák alkalmazásának segítségével érhető el a leghamarabb. Az energiatakarékosság, a megújuló energiaforrások növelése hatékony-

ságra, innovációra készíti a gazdasági szereplőket, ami „zöld” gazdaság elterjedését teszi lehetővé.

Budapest számos, a nemzetközi piacon ismert, markánsan meghatározható turisztikai vonzerővel rendelkezik: a város és a Duna összeforrott látványa, a világörökségi területek, az épített örökség, a gasztronómia, a fesztiválok/rendezvények, a gyógy- és termálvizek. Földrajzi fekvésénél és gazdasági logisztikai szerepénél fogva, valamint vonzerőinek összetétele révén a főváros turizmusában nagyságrendileg meghatározó a város-látogató és az üzleti motiváció. A városmag közvetlen közelében és a régióban kellemes kirándulóhelyek teszik egyedivé a nagyvárosi környezetet.

Összefoglalva Budapest versenyképes fejlődéséért az alábbi fejlesztésekre van szükség: a szolgáltató szektor magas hozzáadott érték arányának növelésére (magas szintű üzleti szolgáltatások), a tudás-alapú termelés fejlesztésére (csúcstechnológiák fejlesztése), innovációs képesség fejlesztésére (K+F+I szektor), a fenntarthatóság és zöld technológiák fejlesztésére (fenntartható termelés), turizmusfejlesztésre (turisztikai attrakciók, természeti- kulturális vonzerő fejlesztés).

Kapcsolódó uniós beruházási prioritások:

ERFA rendelet (3) c): A termék- és szolgáltatásfejlesztésre irányuló fejlett kapacitás megteremtésének és kiterjesztésének elősegítése.

ERFA rendelet (1) b) A vállalatok innovációba, kutatásba, a vállalatok közötti szinergikus kapcsolatok kialakításába, a K+F központokba és felsőoktatásba irányuló beruházásai révén, különös tekintettel a termék- és szolgáltatásfejlesztés elősegítésére, a technológiaátadásra, társadalmi innovációra, öko-innovációra és közszolgálati alkalmazásokra, a keresletélénkítésre, a hálózatépítésre, a klaszterekre és a nyílt innováció keretében megvalósuló intelligens specializációra, a technológiai és alkalmazott kutatásokra, a kísérleti programokra, a korai termékhitelítési intézkedésekre, az alaptechnológiák fejlett gyártási kapacitásának és az első gyártás támogatására, illetve az általános célú technológiák terjesztésére.

ERFA rendelet (1) a) A kutatási és innovációs (K+I) infrastruktúra és ennek kiválóságának a fejlesztésére irányuló kapacitás megerősítése és különösen az európai érdekeltsgű kompetenciaközpontok támogatása.

Intézkedések felsorolása

- 1.1. Technológiai innováció és tudástranszfer hatékonyságának javítása
- 1.2. Felhasználóbarát városkormányzás kialakítása
- 1.3. Turizmus, mint gazdasági húzóágazat
- 1.4. Várostérségi együttműködés

1.1. Technológiai innováció és tudástranszfer hatékonyságának javítása (BTFK 2.1)

Az intézkedés célja

Az alapvető gazdaságpolitikai cél: stabil, erős, versenyképes gazdaság megalapozása, amely a meglévő munkahelyek megtartása mellett újakat hoz létre, és amely a város-lakók és -használók számára képzettségüknek és készségeiknek megfelelő kiteljesedési lehetőséget és létbiztonságot nyújtó jövedelemszerzést kínál, a továbbképzés, ill. új technológiai és innovációs ismeretek folyamatos elérhetőségének biztosításával.

Kiemelt feladat a tudásgazdaság szereplői közötti kooperáció ösztönzése a minél több innovatív tartalmú termék létrehozása és minél több, magasan képzett munkaerő lekötése érdekében, növelve a város gazdasági versenyképességét.

Kapcsolódó program: VEKOP (GINOP – rugalmassági keret)

VEKOP 1.1 - Támogató üzleti környezet fejlesztése

VEKOP 1.2 - Kiemelt vállalkozói célcsoportok differenciált fejlesztése

VEKOP 1.5 - Vállalati K+F+I tevékenység támogatása

VEKOP 1.6 - Stratégiai K+F+I együttműködések és kezdeményezések

VEKOP 1.7 - Kutatóintézeti és nemzetközi kiválóság

VEKOP 2.1 - Pénzügyi eszközök hozzáférhetőségének javítása

GINOP 2.3 - Kutatóintézeti kiválóság és nemzetközi együttműködések

Finanszírozó alap: ERFA

Becsült forrásigény: 45 Mrd Ft
(ebből GINOP 24 Mrd Ft)

TFP - Kapcsolódó tematikus fejlesztési program(ok):

- A városi környezet javítása, barnamezős területek rehabilitációja

1.2. Felhasználóbarát városkormányzás kialakítása (BTFK 2.2)

Az intézkedés célja

Cél, hogy a lakosság, a gazdasági szereplők és a különböző intézmények magas minőségű otthonra találjanak a városban, egyebek mellett megfelelő szervezeti és jogi feltételrendszer biztosításával. A kezdeményező és együttműködő város- és térségfejlesztés lényege az önkormányzati irányító szerep felvállalása, a koordináló szerepkör erősítése, amely gazdaságélénkítő kormányzást, a gazdasági szereplők orientálását jelenti, megteremtve a lakosság és a gazdasági szereplők számára az ideális intézményi és infrastrukturális feltételeket.

A fenti célok elérését szolgálhatják létrehozandó szervezetek (pl. a fejlesztési ügynökségi feladatok elleátására), vagy meglévő szervezetek átalakítása, továbbá a szolgáltatási

hatékonyság javító lépések, és szervezeti, képzési projektek. Fontos szempont az új szolgáltatások pénzügyi fenntarthatóságának biztosítása lesz.

A VEKOP 3.0 véleményezése során Pest megye és Budapest is jelezte az igényt, hogy a befektetés-ösztönzés megyei szintű támogatása jelenjen meg a támogatási területek között, a TOP-hoz hasonlóan.

Finanszírozó alap: VEKOP

VEKOP 1.1 - Támogató üzleti környezet fejlesztése

A VEKOP 3.0 véleményezése során Pest megye és Budapest is jelezte az igényt, hogy a befektetés-ösztönzés megyei szintű támogatása jelenjen meg a támogatási területek között, a TOP-hoz hasonlóan.

Fővárosi önkormányzat saját költségvetési forrásával kiegészítve (alapvetően szervezetfejlesztési és működési támogatást igényel)

Becsült forrásigény: 7 Mrd Ft

TFP - Kapcsolódó tematikus fejlesztési program(ok):

- mindhárom tematikus program számára fontosak lehetnek a kialakítandó városfejlesztési szolgáltatások, és városüzemeltetési projektek.

1.3. Turizmus, mint gazdasági húzóágazat (BTFK 2.3)

Az intézkedés célja

Elengedhetetlen feladat Budapest meglévő turisztikai kínálatának továbbfejlesztése, a kulturális létesítmények választékának szélesítése (ennek részeként például a rendezvény- és programkínálat bővítése, valamint a bor- és gasztronómiai kínálat fejlesztése), a Duna-part és a vízfelület turisztikai és közösségi használatának növelése, a budapesti fürdők kínálatának és szolgáltatási színvonalának fejlesztése, látogatóbarát és nemzetközi szintű kiállítások rendezése, az egészségturizmusban rejlő lehetőségek feltárása az aktív kikapcsolódási lehetőségek és a családi élményturizmus bővítése. Mindezt kiegészíti az üzleti turizmusban rejlő adottságok kiaknázása, infrastrukturális háttérének fejlesztése.

A fenti termékfejlesztési célok megvalósítása a turisztikai szolgáltatóipar fejlesztésével, a turista tengelyek meghatározásával, tájékoztató rendszer kiépítésével, folyamatos képzéssel és eredményes turisztikai marketing tevékenységgel valósítandó meg.

Az intézkedés célja összességében Budapest és térsége fogadási feltételeinek színvonalasabbá tétele illetve meglévő turisztikai kínálatának továbbfejlesztése. A meglévő turisztikai termékek fejlesztése mellett elengedhetetlen azoknak az új vonzerőknek a felfuttatása, bekapcsolása amelyek lehetővé teszik a turisták érdeklődésének fenntartását megyei és fővárosi szinten egyaránt. Összhangban az országos törekvésekkel, építve Budapest fővárosi adottságaira támogatni kell az egészségturisztikai fejlesztések megvalósítását.

Kapcsolódó program: VEKOP (GINOP – rugalmassági keret)
 VEKOP 1.4 - Természeti és kulturális örökségi vonzerők, turisztikai termékek, valamint az egészség-gazdasághoz és a kreatív gazdasághoz kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése
 GINOP 4.1: - Kulturális és természeti örökségek turisztikai hasznosítása

Finanszírozó alap: ERFA

Becsült forrásigény: 36,5 Mrd Ft

TFP - Kapcsolódó tematikus fejlesztési program(ok):

- Hátrányos helyzetű városi területek fizikai, társadalmi-gazdasági megújítása
- Duna menti területek fejlesztése

1.4. Várostérségi együttműködés (BTFK 3)

Az intézkedés célja

Budapest és Pest megye gazdasága és társadalma ezer szállal kapcsolódik egymáshoz már jelenleg is (munkahelyi ingázás, rekreációs szolgáltatások). Az ezekben rejlő szinergiákat ki kell használni és a felmerülő konfliktusokra megoldásokat keresni. Meg kell találni azokat a közös érdekből fakadó együttműködés lehetőségeket, amelyek érdekében mindkét nagy közigazgatási szereplő ki tud állni, azonosítva azokat a fejlesztési területeket, illetve ágazatokat, amelyek fejlesztése mindkettőjük számára előnyös.

Vannak olyan fejlesztési zónák (pl. Ferihegy térsége), logisztikai területek, amelyek kiépítése közös célként jelenhetnek meg. Ezek fejlesztése csak részben igényel gazdaság-fejlesztési forrásokat. Komoly szerepe lehet a szervező munkának, az együttműködésnek, a jó értelemben vett lobbizásnak. A Duna-part rekreációs célú, vagy árvízvédelmi fejlesztése, vagy a közösségi közlekedés fejlesztése (P+R) önállóan is megjelenik a területfejlesztési program többi tervezett intézkedésén belül.

Finanszírozó alap: Európai Területi Együttműködés
 Fővárosi önkormányzat saját költségvetési forrásából valósítható meg (alapvetően szervezetfejlesztési és működési támogatást igényel)

Becsült forrásigény: 10 Mrd Ft

TFP - Kapcsolódó tematikus fejlesztési program(ok):

- mindhárom tematikus program.

Megvalósítás lehetséges szereplőinek és a közreműködők körének megjelölése:

Az intézményi háttér kiforratlansága miatt később kerül feltöltésre.

2. prioritás - Településfejlesztési beavatkozások a hatékony város-szerkezetért

Budapest sokszínűsége területhasználati értelemben olyan érték, melyet meg kell őrizni. A város öt, eltérő adottságokkal rendelkező zónája (belső, átmeneti, elővárosi, hegy-vidéki és Duna menti) ezért differenciált fejlesztést igényel. Az értékek és problémák figyelembevételével összhangot kell teremteni a területhasznosítás és a területek kiszolgálását biztosító különböző (humán és műszaki) infrastruktúrák között. A távlati fenntarthatóság érdekében egy-egy terület környezeti hatása és működtetésének költsége (létrehozás és ellátórendszerek üzemeltetése) az elvárható leggazdaságosabb kell, hogy legyen.

Kiegyensúlyozott térszerkezet megteremtése, olyan vegyes funkciójú, kompakt városi területhasználat és hálózati rendszer kialakítása, mely megőrzi az értékes természeti és épített környezetet. A közlekedési kényszerek csökkentése, hogy kisebb terhelés érje a város zsúfolt területeit. A már infrastruktúrával ellátott területek (barnamezős területek) váljanak a fejlesztések célterületeivé, az ökológiai szempontból értékes, pótolhatatlan földterületek beépítése helyett a város belső tartalékterületei képezzék a fejlesztések elsődleges célterületeit lakó-, gazdasági és zöldterületi fejlesztés számára egyaránt. A megfelelő intenzitás és a vegyes területhasználat lehetővé teszi a „kis távolságok elvének” megvalósítását, így a kerékpározás, gyaloglás esélye javul.

Kiemelt cél, hogy a Duna partjai váljanak a közösség tereivé, illetve - ahol ez indokolt és elfogadható – álljon rendelkezésre a vízkapcsolat az ezt igénylő gazdasági funkciók rendelkezésére. A világörökségi területek minőségének növelése, a parthasználat kiterjesztése és humanizálása, az értékmegőrzés elsőrendű.

A jövőben a városfejlesztés egyik súlypontjaként a barnamezős területeket szükséges megjelölni, ahol a kreatív, tudás alapú gazdaság mellett a zöld gazdaság kiterjesztése számára nyílhat „tér”. Főként a Duna menti területek és az átmeneti zóna területei hozhatók helyzetbe előnyös fekvésük, infrastrukturális ellátottságuk okán.

Kapcsolódó uniós beruházási prioritások:

ERFA 5. cikk (8) c) helyi fejlesztési kezdeményezések és szomszédos szolgáltatásokat nyújtó struktúrák támogatása új munkahelyek teremtése érdekében, amennyiben ezek a tevékenységek az ESZA alkalmazási körén kívül esnek

ERFA 5. cikk (9) b): A rászoruló városi és falusi közösségek és térségek fizikai rehabilitációjának, valamint a gazdasági és társadalmi fellendülésnek támogatása.

ERFA 5. cikk (4) c) Az energiahatékonyság, az intelligens energiamenedzsment és a megújuló energiák használatának elősegítése a köztulajdonú infrastruktúrákban, beleértve (ERFA esetében a középületeket) és a lakásépítési ágazatot;

ERFA 5. cikk (9) b): A rászoruló városi és falusi közösségek és térségek fizikai rehabilitációjának, valamint a gazdasági és társadalmi fellendülésnek támogatása.

ERFA 5. cikk (4) e) Alacsony szén-dioxid kibocsátású stratégiák támogatása minden területen, kiemelten a városi térségekben; beleértve a fenntartható városi mobilitás előmozdítását és a releváns adaptációs intézkedések negatív hatásainak enyhítését.

Intézkedések felsorolása

- 2.1. Vegyes területhasználat kialakítása - a Dunával együtt élő város
- 2.2. Barnamezős területek funkcióváltása
- 2.3. Differenciált központrendszer létrehozása
- 2.4. Értékvédelem – értékteremtés
- 2.5. A lakásállomány optimalizálása

2.1. Vegyes területhasználat kialakítása - a Dunával együtt élő város (BTFK 5.1; 5.4)

A projektsomag célja

Kiegyensúlyozott térszerkezet megteremtése, olyan vegyes funkciójú, kompakt városi területhasználat és hálózati rendszer kialakítása, mely megőrzi az értékes természeti és épített környezetet. A közlekedési kényiszerek csökkentése, hogy kisebb terhelés érje a város zsúfolt területeit. Az infrastruktúrával ellátott (barnamezős) területek előnyben részesítése, a zöldmezős területek beépítése helyett, javítva a környezetbarát közlekedési módok (kerékpáros, és gyaloglás) igénybevételének esélyeit.

A Duna alapvetően meghatározza a város szerkezetét, belső kapcsolatait, azok fejleszthetőségét és a vízpart közelében fekvő területek használatát. Funkcionálisan cél, hogy a piaci befektetések mellett a Duna menti területek – mint presztízsterületek – továbbra is helyet adjanak a felsőfokú közösségi intézményeknek, így a kulturális, a felsőoktatási, a sport- és rekreációs létesítményeknek, a gyógyturizmusnak, mindamelllett, hogy megfelelő vegyes arány létrehozása indokolt az egyéb intézmények és lakóterületi fejlesztések között.

A Duna menti zöldterületek és közterek, illetve erdőterületek védelme, illetve minőségi és mennyiség fejlesztésén túl kiemelten fontos az azokat összekötő kapcsolati elemek fejlesztése, és ezáltal egy jelentősebb vonzerővel, magasabb rekreációs potenciállal rendelkező zöldfelületi hálózat kialakítása. A Duna menti zóna vízparttól távolabbi háttérterületeire is figyelemmel, olyan parthasználati kínálatot kell megteremteni, mely a Duna szakaszok eltérő sajátosságaiból adódó lehetőségeket maximálisan kihasználják. A Duna-partok használatánál a szabadidős és turisztikai szempontok előtérbe kerülése, az ökológiai szempontok érvényesítése a gyalogosforgalomra és a kerékpáros forgalomra épülhet (a fővárosi Duna partok az országos kerékpár úthálózat, az EuroVelo részét képezik).

Kapcsolódó program: VEKOP GINOP (rugalmassági keret terhére)
 VEKOP 3.1 – Integrált településfejlesztési akciók a Közép-magyarországi régióban
 VEKOP 4.2 – Helyi integrált település-, közösségi közlekedési és környezet fejlesztés
 GINOP 4.1: - Kulturális és természeti örökségek turisztikai hasznosítása

Finanszírozó alap: ERFA
Hazai központi költségvetési forrás

Becsült forrásigény: 180 Mrd Ft

TFP - Kapcsolódó tematikus fejlesztési program(ok):

Mindhárom tematikus fejlesztési program elemei hangsúlyosan tudnak megjelenni ezen intézkedésen belül, azonban a Duna menti területek fejlesztéseknek ez lehet az egyik legfontosabb pillére.

2.2. Barnamezős területek funkcióváltása (BTFK 5.2)

A projektsomag célja

A város- és területfejlesztés célterületeinek magját a barnamezős területek kell, hogy képezzék. A funkcióváltás és a területi potenciál kihasználása mellett egyszerre a területeken lévő környezeti problémák megoldása is a célok között szerepel. Az átmeneti és a Duna menti zónában elhelyezkedő barnamezős területek megfelelő átstrukturálása, hasznosítása kulcskérdés a kompakt város elvén történő városfejlesztés szempontjából. Ki kell használni az átmeneti zónában található barnamezős térségek kedvező közlekedési és közmű adottságait. További cél, hogy a városszövetbe ékelődött leromlott területek a pótolhatatlan földterületek beépítése helyett a város belső tartalékterületei képezzék a fejlesztések elsődleges célterületeit lakó-, gazdasági és zöldterületi fejlesztés számára egyaránt.

Kapcsolódó program: VEKOP

VEKOP 1.1 - Támogató üzleti környezet fejlesztése

VEKOP 3.1 – Integrált településfejlesztési akciók a Közép-magyarországi régióban

VEKOP 4.2 – Helyi integrált település-, közösségi közlekedési és környezet fejlesztés

(A kármentesítési feladatok a 3.3-as Korszerű hulladékgazdálkodás és talajvédelem intézkedésben szerepelnek)

Finanszírozó alap: ERFA

Becsült forrásigény: 30 Mrd Ft

TFP - Kapcsolódó tematikus fejlesztési program(ok):

- A városi környezet javítása, barnamezős területek rehabilitációja
- Hátrányos helyzetű városi területek fizikai, társadalmi-gazdasági megújítása
- Duna menti területek fejlesztése

2.3. Differenciált központrendszer létrehozása (BTFK 5.3)

A projektsomag célja

A meglévő tradicionális központok fejlesztése és új központok létrehozása. Intermodális szerepű központok kialakítása. Ilyen szerepet tölthetnek be a jövőben például az Etele tér, mint a főközpontot tehermentesítő mellékközpont, illetve egyéb alközpontok.

Budapest közúthálózatát a terület-felhasználásból adódó valós forgalmi igények ellátására, az elmúlt évtizedek elmaradt közlekedésfejlesztései következtében számos kisebb főúthálózati- és gyűjtőút hálózati elemmel kell kiegészíteni.

Kapcsolódó program: VEKOP, IKOP

VEKOP 3.1 – Integrált településfejlesztési akciók a Közép-magyarországi régióban

VEKOP 4.2 – Helyi integrált település-, közösségi közlekedési és környezetfejlesztés

VEKOP 5.6 – Közlekedési infrastruktúra energiahatékonysági célú fejlesztései

IKOP 3.1 – Közlekedésbiztonság javítása

IKOP 5.1 – Kötőpályás városi közlekedésfejlesztések

IKOP 5.2 – Intermodalitás és társadalmi tudatosság javítása

Finanszírozó alap: ERFA (IKOP-ban a rugalmassági keret terhére), KA

Becsült forrásigény: 31 Mrd Ft

2.4. Értékvédelem – értékteremtés (BTFK 5.5)

Az intézkedés célja

A város egyedülálló természeti és táji, valamint ezzel harmóniában lévő épített örökséggel rendelkezik, amelynek megőrzése révén tartható csak fenn a város értékei iránt megmutatkozó kiemelkedő érdeklődés. Budapesten célszerű újra meghatározni, pontosítani a területi védettségeket. A kijelölt területekre kedvező beépítési sűrűséget meghatározó, a meglévő egyedi karaktert erősítő és a léptékek megőrzését elősegítő szakszerű szabályozás készítenendő.

Budapest belvárosában – mint történeti városi tájban – az épülethomlokzatok a városképi látvány kiemelkedő fontosságú elemei. Sokszor a védett értékek közvetlen szomszédságában lévő megkopott, omladozó homlokzatok állagmegóvása, illetve felújítása is sürgető feladat. A hasonlóan fontos, meghatározó elemeknek, a közterületeknek a felújítása évek óta sikeresen zajlik a belvárosban és több városrészközpontban. A városkarakter megőrzése érdekében a helyi egyedi értékek védelme kiemelkedő fontosságú feladat. Az intézményesített védelem hatékonyságát növelni kell.

Kapcsolódó programok:

A műemlék-épületek felújítása közvetlenül nem támogatható uniós forrásból, azonban amennyiben az épület egy egyéb célú (szociális város-rehabilitációs, vagy energetikai) projekt elemeként jelenik meg, akkor az épületre eső költség elszámolható lehet.

VEKOP 3.1 – Integrált településfejlesztési akciók a Közép-magyarországi régióban

VEKOP 3.2. – Szociális városrehabilitáció

VEKOP 4.2 – Helyi integrált település-, közösségi közlekedési és környezet fejlesztés

VEKOP 5.4 – Helyi önkormányzat kötelező feladatait ellátó intézményrendszer infrastrukturális fejlesztései

GINOP 4.1 – Kulturális és természeti örökségek turisztikai hasznosítása

KEHOP 5.5 – Épületek energiahatékonysági korszerűsítése megújuló energiaforrások alkalmazásának kombinálásával, illetve új közel zéró szén-dioxid kibocsátású épületek létesítése – lakóépületek

Finanszírozó alap: közvetett módon ERFA, KA

Becsült forrásigény: 21 Mrd Ft

TFP - Kapcsolódó tematikus fejlesztési program(ok):

- A városi környezet javítása, barnamezős területek rehabilitációja
- Hátrányos helyzetű városi területek fizikai, társadalmi-gazdasági megújítása

2.5. A lakásállomány optimalizálása (BTfK 9.1)

Az intézkedés célja

A magyarországi háztartások jelentős része számára okoz nehézséget a lakhatás költségeinek megfizetése. A lakáspolitikával foglalkozó kutatók álláspontja szerint Magyarországon a bérlakás-állomány, ezen belül a szociális bérlakás-állomány jelentősen elmarad az igényektől, miközben az olcsó bérű bérlakások iránti igény a következő években valószínűleg növekedni fog. Becslések szerint országos szinten a szociális bérlakás-szektor megduplázására lenne szükség az igények kielégítésére.

A fővárosi önkormányzat tulajdonában lévő lakásállomány egytizede üresen áll, ezek durván fele az állapota miatt nem adható bérbe, ezért ezek helyettesítés, vagy – amennyiben ez racionális – felújítás indokolt lehet.

A belső zóna XIX. század végi épületállománya jelentős potenciállal bír. A nemzetközi trendekre alapozva a jövőben azon lakóterületek közé tartozhat, amely presztízse és népességmegtartó ereje nőni fog. Ennek eléréséhez azonban az épületállomány megőrzésére és korszerűsítésére kell helyezni a hangsúlyt.

Az átmeneti a zónában néhány olyan lakótelep is található, melyre ki kell terjeszteni a panelprogramot. Ezek azok a területek, ahol az új lakóterületi fejlesztések egy-egy mikro-térség társadalmi státuszát befolyásolni képesek.

Az elővárosi zónában biztosítani kell azt, hogy a fejlesztésre ki nem jelölt területek a jövőben se váljanak új fejlesztési területekké. Egyrészt azért mert a lakásigények kielégítésére az eddig kijelölt területek jelentős területi tartalékkal szolgálnak. Másrészt azért, mert ez hozzájárul a kompakt város céljának eléréséhez.

Kapcsolódó program: KEHOP, VEKOP

VEKOP 3.2. – Szociális városrehabilitáció

VEKOP.3.4 – Közösségi bérházprogram kialakítása

VEKOP.5.5 – Energia és környezeti hatékonysági beruházások és megújuló energia alkalmazásának elősegítése (kizárólag önkormányzati tulajdonú lakóépületek esetében)

KEHOP 5.5 – Épületek energiahatékonysági korszerűsítése megújuló energiaforrások alkalmazásának kombinálásával, illetve új közel zéró szén-dioxid kibocsátású épületek létesítése – lakóépületek

Finanszírozó alap: ERFA, KA,

Becsült forrásigény: 50 Mrd Ft

TFP - Kapcsolódó tematikus fejlesztési program(ok):

- A városi környezet javítása, barnamezős területek rehabilitációja
- Hátrányos helyzetű városi területek fizikai, társadalmi-gazdasági megújítása

Megvalósítás lehetséges szereplőinek és a közreműködők körének megjelölése:

Az intézményi háttér kiforratlansága miatt később kerül feltöltésre.

3. prioritás- Környezeti fejlesztések Budapest fenntartható fejlődéséért

Budapest egyedülálló természeti adottságokkal rendelkezik: változatos domborzat a síkvidéktől a hegyvidékig, értékes földtani kincsek (pl. barlangok, termálvizek), illetve vízrajzi viszonyok (Duna és a kapcsolódó vízfolyások) és nagyvárosi viszonylatban rendkívül gazdag állat- és növényvilág, különösen a budai erdőterületeken. Az egy főre jutó zöld- és erdőterületek nagysága azonban elmarad a nemzetközi ajánlástól. A zöldterületek mind minőségi, mind területi megoszlás tekintetében jelentős egyenlőtlenségeket mutatnak. A főváros területének 13,7%-át érinti a természetvédelmi védettségek valamelyike. A város beépített területeinek terjeszkedése kiváló termőhelyi adottságú területeket is érinthet, emiatt a termőföld, mint természeti erőforrás, különösen veszélyeztetett a városszéleken. Budapest sajátos földrajzi fekvésének köszönhetően egyedülálló tájképi adottságokkal rendelkezik, ami jelentős vonzerőt kölcsönöz a városnak. A város és környéke ökológiai integritásának javítása érdekében alapvető fontosságú a természet közeli élőhelyek elszigeteltségének csökkentése, a Natura 2000 és védett természeti területek, és értékek helyreállítása, védelme. A védett értékek 'ex situ' védelmét segítő gyűjteményes növénykertek és védett történelmi kertek fejlesztése és a hazánkban kiemelkedő jelentőséget képviselő földtani, barlangtani értékek helyreállítása is a műveletcsoport részét képezi.

A város egyik legnagyobb környezeti problémája a jelentős zajterheltség. Budapest stratégiai zajtérképe és a korábbi évek tapasztalatai alapján megállapítható, hogy a kedvezőtlen környezeti zajállapot főként a közlekedésből ered. Budapesten a légszennyező anyagok koncentrációja a levegőben sokszor eléri az egészségügyi határértéket, a túllépések esetszáma azonban csökkenő tendenciát mutat. Más európai nagyvárosokkal összehasonlítva Budapest levegő szennyezettsége átlagos. A talajszennyezett területeken történtek ugyan műszaki beavatkozások, de még mindig sok a kármentesítést igénylő barnamezős terület, felhagyott hulladéklerakó.

Az árvízvédelmi védvonal mind a budai, mind a pesti oldalon jól kiépített, azonban a nem megfelelő mértékű karbantartása miatt egyes szakaszok mára már kritikus állapotba kerültek. A fővároson is átfolyó vízfolyások természetes befogadói a környező települések csapadék- és tisztított szennyvizeinek, ezért az érintett települések tervezett fejlesztéseit a fővárossal összhangban kell megvalósítani, hogy a káros elöntések, hordaléklerakások, valamint eróziós károk elkerülhetőek legyenek.

A város vonzerejének fejlesztése keretében a természetvédelem, természeti környezet rehabilitációja, a környezetvédelmi szolgáltató-rendszer fejlesztése, a fenntartható fogyasztással és természetvédelmi szemléletformálással kapcsolatos beavatkozási irányok támogathatók.

Kapcsolódó uniós beruházási prioritások:

KA rendelet-tervezet 3. cikk c) i.: *A hulladékgazdálkodási ágazat jelentős beruházási szükségletének kielégítése az uniós környezetvédelmi vívmányok követelményeinek teljesítése érdekében*

KA rendelet-tervezet 3. cikk c) iv.: A városi környezet javítása, a szennyezett talajú területek helyreállítása és a levegő-szennyezés csökkentése

ERFA rendelet-tervezet 5. cikk 6. e): A biológiai sokféleség védelme és helyreállítása, talajvédelem és -helyreállítás és az ökoszisztéma-szolgáltatások elősegítése, ideértve a NATURA 2000-t és a zöld inf-rastruktúrákat is

KA rendelet-tervezet 3. cikk a) iii.: Az infrastrukturális létesítményekben és a lakásépítési ágazatban az energiahatékonyság és a megújuló energia támogatása

Intézkedések felsorolása

- 3.1 Zöld- és egyéb biológiailag aktív felületek megőrzése, növelése, természetvédelem
- 3.2 Zaj- és légszennyezés csökkentése
- 3.3 Korszerű hulladékgazdálkodás és talajvédelem
- 3.4 Korszerű vízgazdálkodás
- 3.5 Energiahatékonyság és klímavédelem

3.1. Zöld- és egyéb biológiailag aktív felületek megőrzése, növelése, természetvédelem (BTFK 6.1, 6.2)

Az intézkedés célja

A biológiailag aktív felületek arányát Budapest teljes területén növelni kell, ennek érdekében az üres fahelyeken fasorokat kell telepíteni, a tervezett erdőtelepítéseket fokozatosan végre kell hajtani, a barnamezős és a hasznosítatlan területek egy részén törekedni kell zöldfelületek létesítésére (akár csak átmeneti jelleggel is). Kiemelt figyelmet érdemelnek a közparkok, -kertek, -terek, amelyek ütemezett felújításáról és újak létesítéséről gondoskodni kell. A természeti értékek, a biodiverzitás megőrzéséhez szükséges a jelenleg érvényes védelmek megerősítése. A természetvédelmi kezelés finanszírozási alapjainak újragondolásán túl a szabályozási háttér rendezése, a környezeti nevelés támogatása is kiemelkedő cél.

Budapest sajátos földrajzi fekvésének köszönhetően egyedülálló tájképi adottságokkal rendelkezik, ami jelentős vonzerőt kölcsönöz a városnak. A természeti és tájképi értékek megőrzésében, veszélyeztetettségük csökkentésében szerepet kell, hogy kapjon a velük határos lakóterületi fejlesztések koordinálása.

Kapcsolódó programok: VEKOP, KEHOP

VEKOP 3.1 – Integrált településfejlesztési akciók a Közép-magyarországi régióban

VEKOP 4.2 – Helyi integrált település-, közösségi közlekedési és környezet fejlesztés (CLLD)

GINOP 4.1: - Kulturális és természeti örökségek turisztikai hasznosítása

KEHOP-4.1 A védett illetve közösségi jelentőségű védett természeti értékek és területek természet-védelmi helyzetének és állapotának javítása

Finanszírozó alap: ERFA (KEHOP, GINOP rugalmassági keret terhére)

Becsült forrásigény: 20 Mrd Ft

TFP - Kapcsolódó tematikus fejlesztési program(ok):

- Duna menti területek fejlesztése
- Hátrányos helyzetű városi területek fizikai, társadalmi-gazdasági megújítása

3.2. Zaj- és légszennyezés csökkentése (BTFK 6.3)

Az intézkedés célja

A zaj- és légszennyezettség számottevően rontja a város élhetőségét, miközben számszerűsíthető egészségügyi és karbantartási költségeket eredményez. Alapvető cél ezért, hogy a lakosság terheltsége ne növekedjen, hosszabb távon pedig folyamatosan csökkenjen. Általánosságban az egyéni gépjármű használat mértékét kell csökkenteni, amely a modal-split arány javításával, valamint környezetbarát közlekedési módok (pl. vasút, kerékpár) előnyben részesítésével érhető el. A közösségi közlekedés használatának növekedéséhez a szolgáltatások minősége, és az ellátás teljes körűvé tétele járulhat hozzá. A zaj- és rezgés csökkentés érdekében korszerűsíteni kell a vasúti és közúti pályákat is.

A fővárosi zajtérkép felülvizsgálata a beavatkozások célzottságát segíti elő, ezért elkészítése a 2014-2020-as tervezési ciklus első felében indokolt.

Az infrastruktúra fejlesztések során kiemelt figyelmet kell fordítani zaj- és légszennyezés csökkentésére, amelyet a kapcsolódó intézkedések leírásában ki is emeltünk. Ennek részeként támogatandó a passzív akusztikai védelmi intézkedések, illetve környezetbarát technológiák, illetve rendszerek alkalmazása.

Kapcsolódó program: Uniós forrásból önállóan nem támogatható

Finanszírozó alap: Fővárosi önkormányzat saját költségvetési forrása

Becsült forrásigény: 35 Mrd Ft

TFP - Kapcsolódó tematikus fejlesztési program(ok):

- A városi környezet javítása, barnamezős területek rehabilitációja

3.3. Korszerű hulladékgazdálkodás és talajvédelem (BTFK 6.4)

Az intézkedés célja

A hulladékok keletkezésének megelőzése, illetve a keletkezett hulladékok minél nagyobb arányú felhasználása: újrahasználat, feldolgozást követő újrahasznosítás, vagy energetikai hasznosítás által. A cél hogy a hulladéklerakókba minél kevesebb hulladék

kerüljön, különösen a szerves és egyéb, jól hasznosítható anyagok tekintetében. Fontos feladat a potenciális szennyező-források minél szélesebb körének a felszámolása.

Kapcsolódó program: KEHOP

KEHOP 2.4 Szennyvíziszap országosan egységes koncepció alapján történő hatékony kezelése és optimális hasznosítása érdekében szükséges beruházások, fejlesztések energiahatékonysági elemekkel

KEHOP 3.1 Hulladékkezelési létesítmények hálózatának rendszerszerű fejlesztése (beleértve az előkezelés, a hasznosítás és az ártalmatlanítás alrendszerit)

KEHOP 3.2. Az elkülönített gyűjtés és szállítás rendszerének fejlesztése

KEHOP 3.4 Országos Környezeti Kármentesítési Program

Finanszírozó alap: Kohéziós Alap (KA)

Becsült forrásigény: 180 Mrd Ft

TFP - Kapcsolódó tematikus fejlesztési program(ok):

- A városi környezet javítása, barnamezős területek rehabilitációja
- Hátrányos helyzetű városi területek fizikai, társadalmi-gazdasági megújítása

3.4. Korszerű vízgazdálkodás (BTFK 6.5)

Meghatározó jelentőségű természeti erőforrások a különböző vízkészletek is, amelyekkel mind minőségi, mind mennyiségi értelemben is felelősen kell bánni. Mindenki, de különösen a lakosság számára, fontos a mindenkor elérhető, jó minőségű ivóvíz, melyet az ivóvízhálózaton keresztül szerezhetnek be. A környezet és az élővizek védelme ma már megköveteli a keletkező szennyvizek teljes mértékben történő megtisztítását. A vízkészletekkel való tudatos gazdálkodás részben az ivóvízfogyasztás csökkentését, részben a csapadékvíz elvezetésének mérséklését és a hálózat tehermentesítését eredményezheti. Az egyre szélsőségesebb időjárási események miatt az árvízi védekezés is egyre fontosabb feladattá válik.

Az intézkedés célja

Mindenki számára elérhető, jó minőségű víz. A vízbázis védelme érdekében a tisztítási technológia fejlesztése mellett, a vízelosztó hálózat korszerűsítése (vízminőség biztosítása, csőtörések számának csökkentése, elszivárgás minimalizálása) és a tudatos vízgazdálkodás megteremtése. A csapadékvizek tudatos kezelése. Kisvízfolyások rendezése. Az árvízvédelmi rendszer megújulása, valamint a védekezési tevékenység hatékonyságának növelése.

Kapcsolódó program: KEHOP
KEHOP 2.1 Projekt előkészítés

KEHOP 2.2. Ivóvízminőség-javítás ivóvíz-kezelési technológiák fejlesztésével, más vízbázisra áttéréssel, térségi rendszerek kialakításával, rekonstrukcióval, illetve ezek kombinációjával

KEHOP 2.3 Szennyvízelvezetéssel és kezeléssel kapcsolatos fejlesztések

KEHOP 1.6. Állami és önkormányzati árvízvédelmi művek fejlesztése

Finanszírozó alap: Kohéziós Alap (KA)

Becsült forrásigény: 125 Mrd Ft

TFP - Kapcsolódó tematikus fejlesztési program(ok):

- Duna menti területek fejlesztése

3.5. Energiahatékonyság és klímavédelem (BTFK 6.6)

Az intézkedés célja

A Fővárosi Környezetvédelmi Programban szereplő célkitűzéseknek megfelelően a fővárosi közintézmények fajlagos energiaigényét 2005-höz viszonyítva 2016-ig legalább 15%-kal kell csökkenteni. A különböző típusú épületek más-más eszközökkel újíthatók fel hatékonyan, ezért a budapesti épületállomány célzott felújítási programjához elengedhetetlen a meglévő épületállomány részletes feltérképezése, adatbázisának létrehozása.

Meg kell oldani többek között, hogy a hősziget-hatást elősegítő és fokozó magas hőelnyelésű, mesterséges, burkolt felületek aránya csökkenjen, növekedjen a városi szellő hatás és a jól átszellőztetett területek aránya.

Kapcsolódó program: KEHOP, VEKOP

KEHOP 2.1 – Projekt előkészítés

KEHOP 5.3 – Demonstrációs célú megújuló energetikai mintaprojektek;

KEHOP 5.5 – Épületek energiahatékonysági korszerűsítése megújuló energiaforrások alkalmazásának kombinálásával, illetve új, közel zéró szén-dioxid kibocsátású épületek létesítése – központi költségvetési szervek tekintetében (Budapesti elhelyezkedéssel), lakóépületek

KEHOP 5.6 – Távhőrendszerek komplex energetikai felújítása, illetve megújuló alapra helyezése

KEHOP 5.7 – Közvilágítás korszerűsítése

VEKOP 2.4 – Pénzügyi eszközök hozzáférhetőségének javítása energetikai projekteknél

VEKOP 5.1 – Gyermekek napközbeni ellátását nyújtó intézmények infrastrukturális háttérének energiahatékonysági célú fejlesztése

VEKOP 5.2 – Szociális szolgáltatást nyújtó intézmények infrastrukturális fejlesztése

VEKOP 5.3 – Egészségügyi ellátást nyújtó intézmények infrastrukturális fejlesztése

VEKOP 5.4 – Helyi önkormányzatok kötelező feladatait ellátó intézményrendszer infrastrukturális fejlesztései (pl. idősek otthona, levéltárak, múzeumok)

VEKOP 5.7 – Az alap és középfokú oktatást nyújtó intézmények, valamint az óvodai ellátást nyújtó intézmények infrastrukturális fejlesztése

Finanszírozó alap: Kohéziós Alap, ERFA

Becsült forrásigény: 105 Mrd Ft

TFP - Kapcsolódó tematikus fejlesztési program(ok):

- A városi környezet javítása, barnamezős területek rehabilitációja
- Hátrányos helyzetű városi területek fizikai, társadalmi-gazdasági megújítása
- Duna menti területek fejlesztése

Megvalósítás lehetséges szereplőinek és a közreműködők körének megjelölése:

Az intézményi háttér kiforratlansága miatt később kerül feltöltésre.

4. prioritás- Közlekedésfejlesztés Budapest komplex szerepkörének szolgálatában

A prioritási tengely elsősorban „Budapest komplex szerepkörének megfelelő közlekedési rendszer megteremtése” specifikus cél megvalósulását segíti elő az elérhetőség, a közlekedési kapcsolatok mennyiségi és minőségi javításával, szem előtt tartva a környezetileg fenntartható közlekedési módok térnyerését és a közlekedésbiztonságot.

A romló modal-split arány ellenére is, a közösségi közlekedés kiemelt jelentőséggel bír a főváros közlekedése és az itt élők mobilitása szempontjából. A közösségi közlekedési ellátottság európai összehasonlításban hálózati kapcsolatok szempontjából viszonylag jónak tekinthető, azonban a szolgáltatás minőségével és sebességével kapcsolatban komoly problémák merülnek fel, amelyek további jelentős városi és elővárosi kötőtpályás, illetve egyéb fejlesztéseket tesznek szükségessé. A beruházások jelentősége többnyire túlmutat a helyi igényeken, a viszonylatok sok esetben régiós és országos igényeket is kiszolgálnak.

A közúti fejlesztések (mely a felszíni közösségi közlekedés és a kerékpáros közlekedés fejlesztését is szolgálja) elsődleges indoka, hogy elősegítsük a munkaerő hozzáférését a foglalkoztatás centrumaihoz, és enyhítsük a jelentős átmenő forgalom miatt – a centrális hálózati szerkezet következtében – a belvárosra nehezedő nyomást. Az összekötő utak hiánya, vagy az áteresztő-képességük korlátozottsága gyakran megnehezíti, hogy egy-egy kerület munkavállalói munkát vállaljanak a városi alközpontokban, vagy az agglomerációban található cégeknél. Az elkerülő utak építése az átmenő szakaszokon csökkenti a szennyezést, továbbá jelentősen csökken a balesetek száma, és rövidül az eljutási idő, mindez hozzájárul a versenyképesség, és foglalkoztatottság növekedéséhez.

Kapcsolódó uniós beruházási prioritások:

ERFA 5. cikk (4) c) Az energiahatékonyság, az intelligens energiamenedzsment és a megújuló energiák használatának elősegítése a köztulajdonú infrastruktúrákban, beleértve (ERFA esetében a középületeket) és a lakásépítési ágazatot;

ERFA 5. cikk (8) c) helyi fejlesztési kezdeményezések és szomszédos szolgáltatásokat nyújtó struktúrák támogatása új munkahelyek teremtése érdekében, amennyiben ezek a tevékenységek az ESZA alkalmazási körén kívül esnek

ERFA rendelet 5. cikk (10) Beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba oktatási és képzési infrastruktúrák kifejlesztésével.

Intézkedések felsorolása

- 4.1. Nemzetközi és országos közlekedési kapcsolatok fejlesztése
- 4.2. Térségi közlekedés fejlesztése)
- 4.3. A fővárosi közösségi közlekedés fejlesztése
- 4.4. A fővárosi egyéni közlekedés fejlesztése

4.1. Nemzetközi és országos közlekedési kapcsolatok fejlesztése (BTFK 7.1)

A gyorsforgalmi úthálózat teljessé válásához az országos fejlesztési tervek további sugár irányú vonalak megépítését tartalmazzák, ezek az elemek a főváros nemzetközi és országos kapcsolatrendszerét kedvező módon egyaránt szélesíteni fogják.

A hagyományos rendszerű vasúti közlekedés hálózatának fővárost is érintő, új elemekkel történő bővítésére nem kerül sor, nem szerepel az országos fejlesztési tervekben. A vasúti pályák sebességének, a biztosított szolgáltatás minőségének javítása érdekében megkezdett rekonstrukciós munkák folytatása viszont létfontosságú a vasúti közlekedés jövőjét illetően.

Fővárosi érdek a Budapest elkerülését biztosító harántoló vasúti kapcsolat építése, a tranzit áruszállítás terhei alól a városon belüli vasúti pályák mentesítésére (VO vasúti kapcsolat). A nagysebességű vasúti közlekedés az országhatár és városhatár között új, önálló vonalakon, Budapesten belül pedig jórészt a meglévő hagyományos pályákon történik majd.

A repülőterek közötti légi forgalomhoz minden esetben szervesen hozzá tartozik a repülőtér és a vonzáskörzetét jelentő települések közötti földi közlekedési kapcsolatrendszer. Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér színvonalas, és meghatározó jelentőségű budapesti kapcsolatainak kialakításához szükséges a repülőtér és a belváros közötti – a térségi, illetve országos közlekedéssel összehangolt – kötőtpályás közösségi közlekedési kapcsolat megteremtése.

A Duna nyújtotta, jelenleg alul értékelt kapcsolatokat korlátozott lehetőségeik ellenére fejleszteni kell a személyforgalom és az áruszállítás terén egyaránt.

Kapcsolódó program: IKOP

Finanszírozó alap: KA

Becsült forrásigény: országos tervek alapján

4.2. Térségi közlekedés fejlesztése (BTFK 7.2)

A térségi közlekedésfejlesztési intézkedés célja, hogy előremozdítsa az elővárosi vasúti közlekedés integrált szemléletű fejlesztését, a településközi és ráhordó autóbusz szolgáltatások fejlesztését. Cél továbbá a közlekedési eszközváltás feltételrendszerének biztosítása a várostérség településein, a településközi kerékpározás feltételeinek megteremtése és a településközi hajóforgalom beindítása.

Az intézkedés célja az elővárosi vasúti közlekedés integrált szemléletű fejlesztése keretében a vasúti és autóbusz közlekedés versenyhelyzete helyett az együttműködést megteremtse. A várostérség településein – a fővárosba irányuló személygépjármű közlekedés alternatívájaként - az eszközváltás lehetőségét biztosító P+R és B+R parkolók fejlesztésének folytatása.

Kapcsolódó program: IKOP 4.1. – Elővárosi vasúti közlekedés korszerűsítése

Finanszírozó alap: KA

Becsült forrásigény: 250 Mrd Ft

4.3. A fővárosi közösségi közlekedés fejlesztése (BTFK 7.3)

A közösségi közlekedés vonzerejének, versenyképességének növelése – mint szolgáltatás – alapvetően a jelenleg nyújtott szolgáltatási színvonal javítását igényli már rövid távon is (városi és várostérségi közlekedés integrálása, igényeket folyamatosan meghaladó férőhelykínálat és megfelelő utas tájékoztatás, megbízhatóság és menetrendszerűség, komfortos megállók és esztétikus járművek) a fenntartható közlekedésfejlődés egyik zálogaként. A kötöttpályás közösségi közlekedési fejlesztések finanszírozása várhatóan az IKOP-ból lesz biztosítható.

A P+R parkolók 4000 férőhelyet el sem érő jelenlegi kapacitását a főváros lakos számának és a régió belüli kapcsolatrendszernek a figyelembevételével több 10.000 férőhelyre kell növelni. Az egyéni közlekedés alternatívájaként merül fel a Duna mentén a vízi közlekedésben rejlő lehetőségek kihasználása.

Kapcsolódó program: VEKOP

VEKOP 4.2 – Helyi integrált település-, közösségi közlekedés- és környezetfejlesztés

VEKOP 5.6 – Közlekedési infrastruktúra energiahatékonysági célú fejlesztései

Finanszírozó alap: ERFA

IKOP 5.1 – Kötöttpályás városi közlekedésfejlesztések

IKOP 5.2 – Intermodalitás és társadalmi tudatosság javítása

Finanszírozó alap: KA

Becsült forrásigény: 430 Mrd Ft

TFP - Kapcsolódó tematikus fejlesztési program(ok):

- A városi környezet javítása, barnamezős területek rehabilitációja
- Duna menti területek fejlesztése

4.4. A fővárosi egyéni közlekedés fejlesztése (BTFK 7.4)

Az intézkedés célja

A haránt irányú és elkerülő közúti kapcsolatok létesítése, hidak építése a közúti elérhetőséget javítja, ezáltal egyrészt környezetterhelési szempontból kedvező módon csökkentve az utazások hosszát, másrészt előremozdítva a gazdasági területek fejlesztését.

Összefüggő kerékpáros hálózat kialakítása és a kerékpározás preferálása a környezetbarát közlekedés fejlesztését jelenti, amelynek fejlesztése hozzá tud járulni a város területén belüli személygépjármű-használat csökkentéséhez.

A fejlesztések során kiemelt figyelmet kell fordítani zaj- és légszennyezés csökkentésére (BTFK 6.3), ennek részeként támogatandó a passzív akusztikai védelmi intézkedések, illetve környezetbarát technológiák, illetve rendszerek alkalmazása.

Kapcsolódó program: VEKOP
VEKOP 4.2 – Helyi integrált település-, közösségi közlekedés- és környezetfejlesztés
VEKOP 5.6 – Közlekedési infrastruktúra energiahatékonysági célú fejlesztései

Finanszírozó alap: ERFA

Kapcsolódás ágazati, vagy határon átnyúló operatív programhoz:
IKOP 3.2 – Regionális közúti elérhetőség és közösségi közlekedési kapcsolatok javítása

Finanszírozó alap: ERFA (rugalmassági keret terhére)

Becsült forrásigény: 150 Mrd

TFP - Kapcsolódó tematikus fejlesztési program(ok):

- A városi környezet javítása, barnamezős területek rehabilitációja
- Hátrányos helyzetű városi területek fizikai, társadalmi-gazdasági megújítása
- Duna menti területek fejlesztése

Megvalósítás lehetséges szereplőinek és a közreműködők körének megjelölése:

Az intézményi háttér kiforrotlansága miatt később kerül feltöltésre.

5. prioritás- Társadalmi beavatkozások a befogadó, támogató és aktív Budapestért

A fővárosban élő népesség mutatói az iskolázottság tekintetében jobbak az országos átlagtól, ezért a térség humánerőforrás fejlesztésekor az alkalmazkodóképesség, a foglalkoztathatóság növelésére és versenyképesség megőrzésére is koncentrálni szükséges. A munkaerő versenyképessége szempontjából kulcsfontosságú a munkaerő-piaci változásokhoz való folyamatos alkalmazkodás, melynek középpontjában a munka világában való részvételhez szükséges szaktudás, fejlesztése, készségek és kompetenciák megszerzése áll. Kiemelkedő szerepe van ebben a szakképzésnek, és a felsőoktatásnak.

Az élethosszig tartó tanulás korszakába léptünk, ahol a tudás közvetítőjévé az iskola mellé a munkahely lép elő. A vállalkozások fejlődését többek között a vezetők és az alkalmazottak folyamatos képzésével lehet biztosítani. Ennek megfelelően Budapest olyan oktatási programok indításával kívánja a KKV szektor fejlődését elősegíteni, amelyek a rugalmas piaci alkalmazkodás elérése érdekében egyrészt általános vállalkozási, vállalatvezetési, másrészt szakma-specifikus ismereteket adnak át, hogy a munkavállaló – munkaerő-piaci esélyei növelése érdekében – megfelelő képzési kínálatot találjon, képességei fejlődjenek.

A humán közszolgáltatást nyújtó közintézmények (szociális, egészségügyi, foglalkoztatási, kulturális) a fővárosban sem tudják kiegyenlíttetten, egyenletesen jó minőségben, és a társadalom minden csoportja számára egyformán hozzáférhetően biztosítani a szolgáltatásaikat. A humán szolgáltatások színvonalának emelése egyrészt biztosítható a közintézményeket befogadó épületek állapot javításával, rekonstrukciójával és eszközbeszerzéseivel, másrészt szükség lehet új szolgáltatások létrehozására, a szakemberellátottság és szakember-képzés színvonalának - javítására, helyenként a szakmai színvonal emelésére a szolgáltatási kínálat bővítése által.

A város épületállományának leromlott fizikai, műszaki állapota, illetve az egyes városrészekon koncentrálódó társadalmi problémák felerősítik a társadalmi egyenlőtlenséget. A társadalmi reintegráció elmaradása a társadalom alsó rétegeinek talajvesztéséhez, leszakadásához vezethet.

A város akkor válhat befogadóvá, ha a leszakadó társadalmi csoportok mellett kiemelt figyelmet fordít az ország más, gyakran elmaradott térségeiből, vagy más országokból érkező betelepülőkre, az agglomerációból érkező „városhasználókra”. Számukra is egyenlő esélyű városhasználatot szükséges biztosítani a diszkrimináció megszüntetését célozva.

A változó demográfiai tendenciák következtében a következő évtizedekben az idősek aránya jelentősen nőni fog. Az előregedés új szakaszában a várost és az ellátórendszerét a következményekre fel kell készíteni.

Kapcsolódó uniós beruházási prioritások:

ESZA rendelet 3. cikk (1) c) i: a korai iskolaelhagyás megelőzése és a korai iskolaelhagyók számának csökkentése és a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés ösztönzése mind a koragyermekkorai nevelésben, mind az alap- és középfokú oktatásban; **ESZA 3. cikk (1) c) ii.:** a felsőfokú vagy annak megfelelő szintű oktatás

minőségének, hatékonyságának és hozzáférhetőségének javítása az oktatásban való részvétel növelése és a végzettségi szintek emelése érdekében

ESZA rendelet 3. cikk (1) c) iii.: *az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való hozzáférés ösztönzése, a munkavállalók készségeinek és kompetenciáinak naprakészítése, továbbá az oktatási és képzési rendszereknek a munkaerőpiaci igényekhez való jobb igazítása, beleértve a szakoktatás és -képzés színvonalának a javítását, a munkahelyi tanulási és a tanulószerveződéses gyakorlati képzési rendszerek, mint pl. a duális oktatási rendszerek kialakítását és továbbfejlesztését.*

ESZA rendelet 3. cikk (3) a) v.: *a munkavállalók, vállalkozások és vállalkozók alkalmazkodása a megváltozott körülményekhez*

ESZA rendelet 3. cikk (1) a) i.: *a munkaerőpiaci hozzáférés a munkakeresők és az inaktív személyek számára többek között helyi foglalkoztatási kezdeményezések és a munkavállalói mobilitás ösztönzése révén.*

Intézkedések felsorolása

- 5.1. Befogadó és támogató társadalom
- 5.2. A társadalmi, gazdasági környezet változásaihoz való alkalmazkodás segítése
- 5.3. A humán szolgáltatások optimalizálása
- 5.4. A kulturális kínálat bővítése

5.1. Befogadó és támogató társadalom (BTFK 8.1)

A főváros csak úgy válhat befogadóvá, ha megteremti azokat a feltételeket, melyek az ország más térségeiből vagy más országokból betelepülők, a nem városlakó városhasználók (tanulók, dolgozók, szolgáltatási rendszert használók, látogatók) befogadását és egyenlő esélyű városhasználatát segíti elő. Ennek alapja a társadalmi kisebbségek emberi méltóságának és emberi jogainak tiszteletben tartása, a többségitől eltérő kultúra tisztelete, a társadalmi kisebbségekkel szembeni gyűlölködés bármely formájának és megnyilvánulásának határozott elutasítása. Az integráció érdekében tehát törekedni kell a társadalmi kisebbségi csoportokat a munkahelyeken érő, vagy egy-egy városi szolgáltatás elérését, használatát akadályozó diszkrimináció felszámolására. Szükséges a migrációs folyamatok támogatása, és a fellépés a társadalmi diszkriminációval szemben. További cél az elvándorlás mérséklése és a helyi közösségek erősítése. Az országot tekintve leginkább a fővárosban koncentrálódik a hajléktalanság problémája. A probléma kezeléséhez komplex szociális program kidolgozása szükséges.

Kapcsolódó program: VEKOP
 VEKOP 6.1 Szociális intézményi háló tartalom- és kompetencia fejlesztése
 VEKOP 6.2 Kiemelt társadalmi befogadás és szociális foglalkoztatási programok

Finanszírozó alap: ESZA

Becsült forrásigény: 21 Mrd Ft

TFP - Kapcsolódó tematikus fejlesztési program(ok):

- Hátrányos helyzetű városi területek fizikai, társadalmi-gazdasági megújítása
- Duna menti területek fejlesztése

5.2. A társadalmi, gazdasági környezet változásaihoz való alkalmazkodás segítése (BTFK 8.2)

Budapesten a foglalkoztatási lehetőségek az országos átlagot meghaladóak, ezért a munkanélküliség mértéke hosszú távon is várhatóan az országos átlagtól alacsonyabb marad. A foglalkoztatás szint megtartásában azonban alapvetően meghatározó a gazdaság helyzete, a munkaadók piaci lehetőségei. A gazdasági tényezők mellett a humánerőforrás fejlesztésének is meghatározó a szerepe. A munkaerő versenyképessége szempontjából kulcsfontosságú a munkaerőpiaci változásokhoz való folyamatos alkalmazkodás. Ez magába foglalja a szakképzési rendszer munkaerőpiaci igényekhez igazítását, a képzési kínálat átalakítását, ezáltal a hiányszakmák szerint szakképzés-fejlesztést, a munkaerőpiacról tartósan vagy átmenetileg kiszoruló, olykor szakképzettség nélküli társadalmi csoportok készség és kompetencia fejlesztését speciális (tranzit) foglalkoztatási programok keretében.

Az ESZA rendelettel összhangban kiemelt cél a korai iskolaelhagyók integrálása a szak és felnőttképzésbe, az élethosszig tartó tanulás minőségének és az ahhoz való hozzáférés javítása, a gyakornoki munka és a fiatalok pályakezdésének elősegítése, intelligens szakosodás fokozása.

Kapcsolódó program: VEKOP

VEKOP 6.2 Kiemelt társadalmi befogadás és szociális foglalkoztatási programok
VEKOP 7.2 Fiatalok munkaerő-piaci integrációja
VEKOP 7.3 Egész életen át tartó tanulás ösztönzése a szak- és felnőttképzés fejlesztésével

Finanszírozó alap: ESZA

Becsült forrásigény: 21 Mrd Ft

TFP - Kapcsolódó tematikus fejlesztési program(ok):

- A városi környezet javítása, barnamezős területek rehabilitációja
- Hátrányos helyzetű városi területek fizikai, társadalmi-gazdasági megújítása

5.3. A humán szolgáltatások optimalizálása (BTFK 8.3)

A köznevelés intézményeinek mennyisége és eloszlása a fővárosban jelenleg megfelelő, törekedni kell arra, hogy az intézményhálózat, sűrűsége, kapacitása minden

városrészben, mindenkor kövesse a lakosság életszakasz-változását, és az ebből következő szükségleteket.

A szociális ellátórendszer bizonyos típusai esetében területi-eloszlási és kapacitás-problémák mutatkoznak. E mellett a szektorban minőségi fejlesztés szükséges, a társadalmi problémák halmozódásának és koncentrálódásának megelőzése érdekében a preventív szemléletű ellátások erősítésével. A szociális szolgáltatásokat és a szolgáltatásokban dolgozókat képessé kell tenni a különböző életszakaszokban, élet-helyzetekben lévő, különböző társadalmi és kulturális háttérből érkezők sokféle igényeinek felismerésére és az azokra való adekvát megoldások megtalálására.

A fővárosnak a lakosság helyi és országos szintű egészségügyi kiszolgálását ezután is el kell látnia és ezen túlmenően továbbra is vállalnia kell az egyes speciális ellátások tekintetében az országos központ szerepet. Cél továbbá az egészségügyi ellátás működésének racionalizálása. A már elindított regionális kórházprogram középtávon sikeres befejezése.

A szolgáltatásokat elérhetővé és megfelelővé kell tenni a speciális igényű emberek számára is. Ezért szükséges az oktatásban, a szociális és egészségügyi szolgáltatásokban a teljes körű, fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés.

Kapcsolódó program: VEKOP
VEKOP 6.1 Szociális intézményi háló tartalom- és kompetencia fejlesztése

VEKOP.6.3 Egészségügyi ellátórendszer szolgáltatás és kompetencia- fejlesztése

VEKOP.6.4 Oktatási és köznevelési tartalomfejlesztési programok

Finanszírozó alap: ESZA

Becsült forrásigény: 37 Mrd Ft

TFP - Kapcsolódó tematikus fejlesztési program(ok):

- Hátrányos helyzetű városi területek fizikai, társadalmi-gazdasági megújítása

5.4. A kulturális kínálat bővítése (BTFK 8.4)

Budapest sajátos hagyományai és gazdag kulturális élete miatt is vonzó város, egyedi karakterét a kulturális sokszínűség erősíti. Az itt nagy számban koncentrálódó kulturális intézmények és kulturális civil szervezetek meghatározzák a városlakók életminőségét, identitástudatát és helyhez kötődését, valamint a főváros nemzetközi vonzerejét, versenyképességét is. Budapest elsősorban kultúrájának továbbfejlesztése révén tarthatja meg vonzását és erősítheti regionális központ szerepkörét.

Kapcsolódó program: Központi Európai Bizottsági Keretprogramok

Finanszírozó alap: Központi költségvetési támogatás
Fővárosi önkormányzat saját költségvetési forrása
Európai Területi Együttműködés

Norvég Alap

Becsült forrásigény: 7 Mrd Ft

**Megvalósítás lehetséges szereplőinek és a közreműködők körének
megjelölése:**

Az intézményi háttér kiforratlansága miatt később kerül feltöltésre.

4. Célok és prioritások kapcsolata

Az alábbi táblázatban a célok és prioritások kapcsolódásait foglaltuk össze, a legerősebb kapcsolatokat emelve ki. A fentiekén túl is lehetnek olyan elemei az egyes prioritásoknak, amely az elsődleges célkapcsolaton kívül más stratégiai cél megvalósítását is szolgálják, azonban az egyszerűbb áttekinthetőség érdekében itt ezeket nem jelöltük.

4. táblázat: A stratégiai célok és a prioritástengelyek kapcsolódása

Stratégiai cél \ Prioritás	1. prioritás- Gazdaságfejlesztés a versenyképes, innovatív és „zöld” Budapestért	2. prioritás- Településfejlesztési beavatkozások a hatékony városszerkezetért	3. prioritás- Környezeti fejlesztések Budapest fenntartható fejlődéséért	4. prioritás- Közlekedésfejlesztés Budapest komplex szerepkörének	5. prioritás- Társadalmi beavatkozások a befogadó, támogató és aktív Budapestért	A prioritásokhoz közvetlenül nem illeszkedő, horizontálisan érvényesülő célok
1. Kezdeményező, együttműködő terület-, város- és térségfejlesztés						✓
2. Tudásalapú, versenyképes, innovatív és “zöld” gazdaság	✓					
3. Partnerség - a jövő közös tervezése, összehangolt fejlesztések Budapesten és a várostérségben						✓
4. Nemzetközi szerepkör erősítése a térségi pozíció kihasználásával						✓
5. Hatékony városszerkezet kialakítása - kompakt város		✓				
6. A környezeti erőforrások védelme és fenntartható használata, a természeti értékek és táji adottságok megőrzése			✓			
7. Budapest komplex szerepkörének megfelelő közlekedési rendszer megteremtése				✓		
8. Befogadó, támogató, aktív társadalom					✓	
9. Rugalmas és korszerű lakásstruktúra kialakítása		✓				

5. Tervezés-kísérő eljárások

5.1 Területi hatásvizsgálat

A Fővárosi Önkormányzat a 218./2009-es Kormányrendelet előírásainak megfelelően a elkészítette a területfejlesztési (stratégiai és operatív) program területi hatásvizsgálatát. A munka 2013 decemberében kezdődött, azonban egyeztetésre alkalmas formáját a jelen egyeztetési változat elkészítését követően nyerte el.

A hatásvizsgálat jelentős mértékben támaszkodott a Budapest Területfejlesztési Konceptiója területi hatásvizsgálatára, hiszen a program a koncepció célrendszerét vette át, részletesebben kibontva a koncepció megvalósítását szolgáló eszközöket.

Az alábbiakban összefoglaljuk a hatásvizsgálat legfontosabb megállapításait:

„A fővárosi területfejlesztési stratégia és program tartalmilag megfelel a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X.6.) Kormányrendeletnek. ...

Összességében kijelenthető, hogy a fővárosi területfejlesztési program megfelelő formában való programozása és kivitelezése esetén várhatóan eléri a kívánt társadalmi és gazdasági hatásokat, vagy azok egy jelentős részét anélkül, hogy komoly környezeti kárt okoznának, vagy a meglévő gazdasági és társadalmi problémákat elmélyítené.

Súlyosabb hatásai lehetnek a tervezett fejlesztések elmaradásának, mint azok – akár részleges – megvalósításának. Kockázatként kell ezért számba venni, hogy a főváros 3. célterületi besorolásával csökken a felhasználható uniós források nagyságrendje, amelyet a vállalkozások szempontjából tovább nehezít, hogy a támogatás-intenzitás is csökken.

Szem előtt kell tartani azt is, hogy a megvalósítani tervezett fejlesztések eredményei és hatásai nem függvényyszerűen jelentkeznek, hanem számos külső és a terv által befolyásolt tényező együttes hatásaként.

A prioritások és az intézkedések tartalmának és keretösszegének meghatározásával – a koncepcióhoz képest – jobban becsülhetők lettek a beavatkozások hatásai, azonban mindez nem helyettesíti a projektszintű hatásvizsgálatok szükségességét. Ezeket az egyes projektek megvalósíthatósági tanulmányai és engedélyezési tervdokumentációi fogják tartalmazni.

A stratégiai és operatív program céljait összevetve az országos és a vele megegyező tervi szinten elhelyezkedő Pest megye területfejlesztési koncepcióval, megerősíthető, hogy a megfogalmazott célok megfeleltethetők a magasabb tervi szintű céloknak. A megye

tekintetében a kölcsönös előnyök szem előtt tartásával kerültek meghatározásra, szinergikus hatással egymást erősítik.

A program hatásvizsgálatának belső konzisztencia vizsgálata igazolta, hogy a stratégiai célok továbbra sem tartalmazznak ellentmondást, nem szerepelnek benne egymással ütköző célok. A stratégiai célok és intézkedések kisebb-nagyobb mértékben kapcsolódnak egymáshoz, erősítik egymást, illetve lehetőséget biztosítanak az uniós forrásból megvalósítandó országos programok (VEKOP, IKOP, KEHOP) forrásainak lehívására.

A területfejlesztési program a korábban már a koncepció kapcsán feltárt – és a terv megvalósításától függetlenül is fennálló – környezeti konfliktusokra megfelelő javaslatokat határozott meg. A környezeti konfliktusok értékelése rávilágított, hogy a célok meg nem valósulásának jelentős környezeti, társadalmi és gazdasági hatásai lennének. Így például a növekvő energiafelhasználás és a kedvezőtlen városszerkezet miatt fokozódó környezeti terhelésre, és ezáltal romló életkörülményekre, illetve demográfiai folyamatokra lehet számítani.

A program megvalósulása, az előzetes vizsgálat alapján, kedvező hatásokat eredményez mind környezeti, társadalmi és gazdasági szempontból, amennyibe a fejlesztők a projektek megvalósítása során betartják a területrendezési és környezetvédelmi szabályokat.

A terv céljainak megvalósulása néhány esetben ugyan eredményezhet kisebb járulékos káros hatásokat is; ezek azonban kezelhető mértékűek, illetve aránytalanul kisebb mértékűek mint a tervezett beavatkozások által orvosolni tervezett probléma. Ilyen káros hatással lehet a hiányzó közlekedési infrastruktúra elemek kiépítése (zaj- és légszennyezés) vagy éppen az egyes célok egyoldalú megvalósítása (pl. a turizmus egyoldalú fejlesztése okozta környezeti és társadalmi konfliktusok). Mindezen káros hatások a megfelelő beavatkozásokkal (pl. zajvédő-falak építése), illetve arányos fejlesztésekkel kiküszöbölhetők, mérsékelhetők.”

5.2 Stratégiai környezeti vizsgálat

A tervezéskísérő eljárások másik fontos eleme a stratégiai környezeti vizsgálat (SKV) elvégzése, amelyet az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) sz. kormányrendelet alapján kell elkészíteni. Budapest Főváros Önkormányzata az SKV-vel kapcsolatos felkérő levelet 2013 októberében kiküldte a véleményező szervezetek számára. A véleményező szervezetek közül 4-en jelezték, hogy be kívánnak a folyamatba kapcsolódni.

A stratégiai és operatív munkarész egyeztetési változatának és a hatásvizsgálatnak elkészültét követően az Önkormányzat a stratégiai környezeti vizsgálatot (az alapját jelentő programmal együtt) 30 napos véleményezési határidővel megküldi a folyamatban részt venni kívánó szervezeteknek. Mind az SKV kapcsán, mind a 45 napos – a területfejlesztési programra vonatkozó – véleményezési határidővel beérkező

javaslatok be tudnak épülni a hatásvizsgálatba, amelynek eredményeiről a jelen fejezetben fogunk beszámolni.

A fővárosi területfejlesztési programhoz és az SKV-hoz kapcsolódó vélemények beérkezését követően, a tervezők azokat 5-10 nap alatt feldolgozzák, és egy megbeszélés keretében egyeztetik a jogszabály által előírt szervezetekkel.

A kiforrott módosítási javaslatokat a Főépítési Irodával, és a Stratégiai Munkacsoporttal (SMCS) egyeztetve 2014 márciusának második felében beépítik a Közgyűlés számára előterjesztendő hatásvizsgálati változatba.

Az SKV-t a tervezéskísérő eljárások elemeként a fővárosi területfejlesztési program (stratégiai és operatív munkarész) egyeztetési változatának mellékleteként kerül a Fővárosi Közgyűlés számára előterjesztésre.

6. Közreműködő szervezetek

Intézményi és eljárásrendi rendelkezések

A program végrehajtásának fő felelőse és így a legfontosabb közreműködője Budapest Főváros Önkormányzata lesz. A Főpolgármesteri Hivatalon belüli munkamegosztás alapján a legnagyobb szerepe a Városépítési Főosztálynak és a Projektmenedzsment Főosztálynak lesz, mely utóbbinak a szakmai felügyeletét a Városfejlesztési Főpolgármester-helyettesi Iroda látja el.

A Projektmenedzsment Főosztály szervezete három egységből áll: a Pályázatkezelési Osztályból, a Projektmegvalósítási Osztályból és a Brüsszeli Képviselőből.

- Pályázatkezelési Osztály a szakmai főosztályokkal együttműködve előkészíti a Fővárosi Önkormányzat európai uniós források felhasználásával megvalósítani kívánt projektjeire benyújtandó pályázatokat.
- A Projektmegvalósítási Osztály a támogatási szerződések megkötése után, a szakmai főosztályokkal együttműködve ellátja a projektek végrehajtásával összefüggő feladatokat, előkészíti az európai uniós támogatásból megvalósuló projektek támogatási szerződésmódosításaira vonatkozó közgyűlési előterjesztéseket.
- A Brüsszeli Képviselő ellátja a Főváros képviselőjét Brüsszelben az uniós intézmények felé, előkészíti a Főváros európai uniós szakpolitikákat érintő állásfoglalásait.

A Fővárosi Területfejlesztési Program támogatási területei meglehetősen szerteágazóak, ezért megvalósítása számos szereplő (önkormányzatok, gazdasági társaságok, civil szervezetek, és költségvetési szervek) részvételét feltételezi. Az együttműködés szükségességét erősíti, hogy stratégia célok között is hangsúlyosan megjelennek a térségi és intézményi együttműködésre vonatkozó elvárások.

Kiemelkedően fontos a Pest megyével, a kerületekkel fenntartandó és elmélyítendő, illetve a program megvalósulásában érdekelt kormányzati intézményekkel, és intézményfenntartókkal kialakítandó kapcsolat. Mivel Budapest csak térségi partnereivel együtt lehet sikeres, a szükséges együttműködési fórumokat létre kell hozni.

A Budapesten belül megvalósítandó célok érdekében ágazat szerinti intézmények működtetése is javasolt. Ez pl. különösen fontos lehet a környezeti (természeti) erőforrások védelmével kapcsolatban, mert a legtöbb környezetvédelmi probléma összetett és szerteágazó jellege miatt, a lakosság, a gazdasági szervezetek több érdekcsoportját érinti és a megoldásukhoz is általában különböző típusú eszközök keverékét kell alkalmazni. Javasolt a döntés-előkészítést megelőző tanácsadó, illetve a tervezett intézkedéseket véleményező testületeket is felállítani (mint például a Főváros Környezeti Programjában is szereplő Fővárosi Zöld Tanács létrehozása). Az ilyen jellegű szervezeteknek különösen nagy szerepe lehet abban, hogy az elsődlegesen nem környezetvédelmi intézkedésekben is azonosítani tudja a környezeti szempontokat, környezeti követelményeket tudjon beépíteni az intézkedésekbe, ezekre javaslatokat tudjon tenni.

A program megvalósításához legnagyobb arányban várhatóan az Európai Unió Strukturális Alapok 2014-20 forrásai (továbbiakban: uniós források) fognak hozzájárulni. Ezeket egészíthetik ki a központi kormányzati támogatások, és a fővárosi önálló bevételek. A főváros szempontjából elérhető uniós források felhasználását a VEKOP, az IKOP és a KEHOP szabályozza, amelyek tervezetét a Kormány 2013 októberében bocsátotta társadalmi vitára. A programok még nem tartalmazzák a végrehajtásra vonatkozó részletes rendelkezéseket, mivel az uniós jogszabályok sem kerültek elfogadásra.

A 2014-2020-as uniós források intézményrendszeri szabályozásával kapcsolatban csak a fontosabb irányvonalak érzékelhetők (1731/2013. (XI. 11.) sz. kormányhatározat a 2014-2020-as európai uniós programok lebonyolításának alapelveiről), a pontos feladatmegosztás még nem ismert. Érzékelhető, hogy a Kormányzat a minisztériumok számára kíván kulcsszerepet adni a forrás-felhasználás felügyeletében, így az irányító hatóságok (IH) is az érintett szaktárcákon belül jelennek meg. A jelenlegi megosztások alapján az látszik, hogy a Fővárosi Területfejlesztési Program megvalósításában – a projektgazdák mellett – a Nemzetgazdasági Minisztériumnak (VEKOP Irányító Hatóság) és a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumnak (IKOP, és KEHOP Irányító Hatóság) lesz fontos szerepe.

A forrás-felhasználásban közvetlenül eljáró közreműködő szervezetek (KSZ) kijelölésével kapcsolatban még kevesebb információ áll rendelkezésre. A határozatokban megfogalmazott elképzelések szerint egy operatív program végrehajtásában várhatóan egy KSZ fog részt venni, amely közvetlenül kapcsolódik az adott program irányító hatóságához.

A végrehajtáshoz kapcsolódó fővárosi intézményrendszert az országos keretek tisztázását követően, vagy annak formálódásával párhuzamosan érdemes kialakítani. Mindettől függetlenül, a fővárosi önkormányzat, és annak intézményei, illetve a tulajdonában álló gazdasági szervezetek várhatóan projektgazdaként jelennek, jelenhetnek meg az uniós források felhasználásában.

A projekt-előkészítés során fontos változás lehet, hogy a Kormányzat nem minden kiírás esetében kívánja a pályázati kiválasztási eljárásrendet alkalmazni, különösen az önkormányzati kedvezményezettek tekintetében. A felújítandó iskolák, vagy egyéb intézmények versenyztatása felesleges költségeket ró az önkormányzatokra, miközben például a leginkább rászoruló intézmények előzetes kiválasztásával csak azon fenntartók költenek az előkészítési költségekre, akik később ténylegesen meg is valósítják. A szabályozás részletei azonban még nem ismertek.

A jelen fejezetet az országos intézményi, és eljárásrendi keretek tisztázását követően lehet véglegesíteni.

Kedvezményezettek

Kedvezményezettként a programban meglehetősen széles szervezeti kör jelenhet meg az önkormányzati szereplőktől a gazdasági társaságokig, illetve az intézményfenntartókig. Ezek részletes bemutatását a jelen stratégiai program 3. fejezete, illetve az operatív programrész tartalmazza.

Az alábbiakban az egyes prioritások főbb kedvezményezetteit mutatjuk be táblázatos formában.

5. táblázat – A kedvezményezettek összefoglalása

Prioritás	Kedvezményezettek fő típusai
Gazdaságfejlesztés a versenyképes, innovatív és „zöld” Budapestért	Önkormányzatok (különösen üzleti infrastruktúra tekintetében) Vállalkozások Központi költségvetési szervek Gazdasági társaságok Felsőoktatási intézmények
Településfejlesztési beavatkozások a hatékony városszerkezetért	Önkormányzatok (fővárosi, kerületi) Központi költségvetési szervek Gazdasági társaságok
Környezeti fejlesztések Budapest fenntartható fejlődéséért	Önkormányzatok és társulásai Magyar Állam Állami szervezetek Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága Gazdasági társaságok (köztük a nonprofit jogállású önkormányzati vállalatok) Vízközmű tulajdonosok Intézményfenntartók
Közlekedésfejlesztés Budapest komplex szerepkörének szolgálatában	KKK/NIF/MÁV BKK Fővárosi Önkormányzat Agglomerációs települések önkormányzatai
Társadalmi beavatkozások a befogadó, támogató és aktív Budapestért	Önkormányzatok Non-profit szervezetek Egyházak Gazdasági társaságok Érintett oktatási, szociális és egészségügyi intézmények, illetve azok fenntartói

7. Monitoring és értékelési terv

7.1 A mérőszámok meghatározásának alapelvei

A területfejlesztési program céljainak mérése érdekében olyan mérőszámrendszert kell kialakítani, amely egyrészt összhangban van az uniós célrendszerrel, másrészt teljesíti az úgynevezett SMART kritériumokat. Az utóbbi egy angol betűszó, amely a „Specific, Measurable, Achievable, Relevant, Time-based” szavakból áll össze.

Magyarra fordítva ezek a kritériumok a következők:

- A jó indikátornak **specifikusnak** kell lennie (Specific), azaz olyannak, ami kimondottan az adott cél teljesülését méri. Fontos, hogy valóban arra a jelenségre vonatkozzon, amit mérni szeretnénk, és a mutató értelme, jelentése, azonos legyen a döntéshozók, a nyilvánosság és a projektmenedzsment számára egyaránt.
- Az indikátor legyen **mérhető** (Measurable), és megbízható, azaz legyen rá elfogadott, vagy kidolgozandó, de könnyen alkalmazható módszertan, amit az érintettek könnyen átvehetnek.
- Elengedhetetlen, hogy az adatok legyenek **hozzáférhetőek** (Achievable), hiszen ha semmilyen szervezet nem gyűjti, és a projektgazda sem tudja mérni, akkor az a mutatószám a gyakorlatban használhatatlan, így aztán sem projekt, sem program-szinten nem lesz alkalmazható.
- A mutatónak **relevánsnak** (Relevant) kell lennie, azaz a projekt azon jelenségét kell mérnie, ami érdekes a program egésze szempontjából. Az output indikátorok esetében ezt általában könnyebb biztosítani, az eredmény és hatásindikátorok esetében azonban ez már nem ennyire egyértelmű, hiszen számos esetben egy jelenség (pl. foglalkoztatás, turisztikai látogatószám) alakulásához számos külső tényező is hatással bír, amelyeket a támogatási rendszer által nem befolyásol. A magasabb indikátor szinteken ezért kiemelt figyelmet kell fordítani a relevancia szempontjára.
- Az indikátornak **idő-alapúnak** (Time-based) kell lennie, azaz a jelenséget az adott időponthoz kötötten kell jellemeznie. A célértékek megadásakor nem szabad elsiklani a fölött sem, hogy a bázisérték mérésének időpontja is megadásra kerüljön, csakúgy mint a célérték teljesülésének időpontja.

A 2007-2013-as programozási időszak egyik nagy tanulsága az **indikátor-szettek előzetes és pontos meghatározásának szükségessége** volt. Gyakran akár az azonos jelensége mérő output indikátorok tekintetében is több módszertan futott párhuzamosan. Ennek az egyik leglátványosabb példája a teremtett munkahelyszám mérésének rendezetlensége volt. Gondot okozott, hogy egyes pályázati konstrukciók tekintetében a bázislétszámot is bele kellett számítani a teremtett munkahelyek számába, míg más konstrukciók esetében csupán a különbözetet, illetve időben is elvált

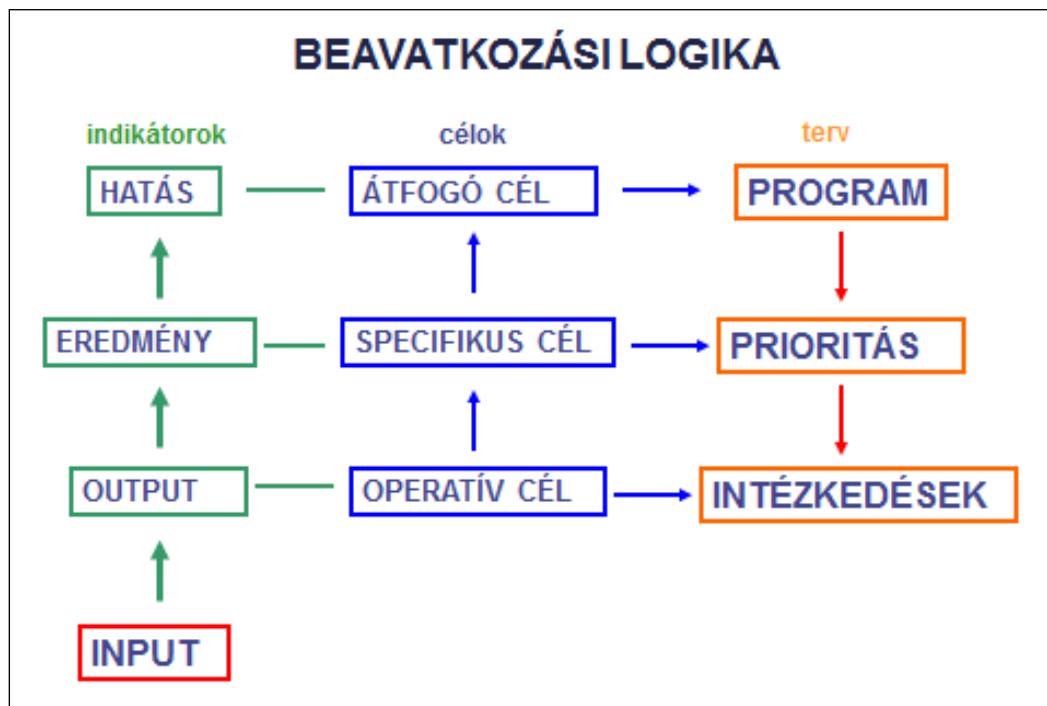
a folyamat, mivel a munkahelyteremtésnél egyes konstrukciók megengedték, hogy a projektgazdák a fenntartási időszak végére tegyenek vállalásokat.

A célérték teljesülés ellenőrzésében, és az összevethetőségben jelentett mindez gondot, mindaddig, amíg az intézményrendszer a kötelezően alkalmazandó kulcsindikátorok rendszerét ki nem alakította, illetve nem definiálta az egyes indikátor-szettek tartalmát.

A 2014-2020-as időszakban az **Európai Bizottság** azzal kíván elébe menni a problémának azzal, hogy eleve **megad** olyan **mérőszámokat**, amelyek az általa meghatározott tematikus célkitűzések, illetve beavatkozási prioritások teljesülését mérik. Ezek alkalmazását a tagállamok számára előírja, akiknek az általuk tervezett támogatási konstrukciók illeszkedését le kell vezetniük az uniós tematikus célkitűzésekből.

Másik fontos tapasztalat a projektgazdák által tett **vállalások irrealitása** volt, mivel azok – főleg a magasabb pontszám reményében – számos esetben túlzottan magas célértéket határoztak meg. A képet árnyalja, hogy számos esetben ezekre a vállalásokra a pénzügyi, illetve hitelválság előtt került sor, és a pénzügyi, gazdasági környezet drasztikus változása miatt nem tudtak teljesíteni. Az új tervezési időszakban az végrehajtási intézmény-rendszernek is fokozott óvatossággal kell eljárnia a célértékek meghatározása terén.

Az egyes célszintek és az annak megfeleltethető indikátor-szintek kapcsolódását az alábbi 3. ábra mutatja be.

3. ábra – A célok és indikátorok kapcsolódása

Az output indikátorok tervértékeinek meghatározása során a kedvezményezettek által tett vállalások összessége adja ki az egyes támogatási konstrukciók célértékeit. Az intézkedések megvalósulása esetén az összeadódó outputok vezetnek a prioritás szinten meghatározott specifikus célok eléréséhez és az ehhez kapcsolódó eredmény-indikátorok célértékének teljesüléséhez. A prioritások összessége járul hozzá a tervezett hatások eléréséhez, amik az adott operatív program átfogó céljainak teljesülését mérik.

A programszinten összesíteni kívánt indikátorokon túl, a szerződéskötés során a kedvezményezetteknek majd rögzíteniük kell azokat a számszerűsített mutatókat, amelyekkel saját projektjeik előrehaladását és sikerességét mérni lehet a megvalósítás folyamán.

A fenti elvek mentén határoztuk meg a programhoz, illetve az egyes prioritásokhoz és intézkedésekhez kapcsolódó célok mérőszámait, amelyeket a szövegben a megfelelő helyeken feltüntettük.

7.2 A fontosabb indikátorok

A Fővárosi Területfejlesztési Program (FŐTEP) indikátorrendszerét alapvetően meghatározza, hogy milyen mérőszámok kerülnek az uniós forrásból finanszírozott programokban elfogadásra. Mivel finanszírozás szempontjából a FŐTEP erősen a közösségi forrásokra támaszkodik, ezért az indikátorainak jelentős része is a VEKOP-ból és az IKOP-ból, illetve a KEHOP-ból kerül áttemelésre.

Az alábbiakban a 7.1-es fejezetben leírtak és az uniós programokban meghatározottak alapján kialakított fontosabb indikátorokat mutatjuk be táblázatos formában.

6. táblázat – A fővárosi területfejlesztési program fontosabb indikátorai

Indikátor megnevezése	Mértékegység	Finanszírozó Alap	Célérték (2022)	Adatforrás	Jelentési gyakoriság
A támogatások eredményeként megmozgatott magánberuházás	millió HUF	ERFA	25 000	EMIR	évente
A támogatott klaszterekben, beszállítói hálózatokban és vállalati együttműködésekben résztvevő vállalkozások száma	db	ERFA	200	EMIR	évente
A támogatott attrakciók száma	db	ERFA	20	EMIR	évente
A támogatott vállalkozások száma	db	ERFA	2000	EMIR	évente
A támogatott K+F együttműködések száma	db	ERFA	15	EMIR	évente
A támogatott kutatási intézményekkel együttműködő vállalkozások száma	db	ERFA	25	EMIR	évente
A támogatások eredményeként létrejött kutató-fejlesztő munkahelyek száma	teljes munkaidő egyenérték	ERFA	100	EMIR	évente
Városfejlesztési beavatkozások által érintett terület nagysága	m ²	ERFA	100 000	EMIR	évente
Támogatással érintett lakosok száma a fejlesztett / megújított településrészekben	fő	ERFA	500 000	EMIR	évente
Közösségi bérház-programban fejlesztett épületek száma	db	ERFA	50	EMIR	évente
Támogatásban részesülő szemlélet-formáló akciók száma	db	ERFA	50	EMIR	évente
Támogatásban részesülő közszolgáltatást nyújtó intézmények száma	db	ERFA	10	EMIR	évente
A középületek elsődleges	kWh	ERFA, KA	tervezés	EMIR	évente

Indikátor megnevezése	Mérték-egység	Finanszírozó Alap	Célérték (2022)	Adat-forrás	Jelentési gyakoriság
energiafogyasztásának csökkenése			alatt		
Teremtett új munkahelyek száma	teljes munkaidő egyenérték	ERFA	5000	EMIR	évente
A támogatások eredményeként fejlesztett gyermekjóléti intézményekben nevelt gyermekek száma	fő	ERFA	10 000	EMIR	évente
A megújuló energiatermelés további kapacitása	MW	ERFA	tervezés alatt	EMIR	évente
Támogatott gyermekgondozási intézmények növekvő kapacitása	fő	ERFA	1000	EMIR	évente
Üvegházhatású gázkibocsátás csökkenése	tonna CO2 eq	ERFA	tervezés alatt	EMIR	évente
A támogatott antidiszkriminációs programok száma	db	ERFA	25	EMIR	évente
Felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya	%	ESZA	33	KSH	évente
A korai iskolaelhagyás csökkentéséhez kapcsolódó programok száma	db	ESZA	10	EMIR	évente
A támogatott képzésben részt vevők száma	fő	ESZA	7500	EMIR	évente
A képzésben résztvevő alacsonyan képzettek (ISCED1, ISCED2) száma	fő	ESZA	1200	EMIR	évente
A támogatott képzésben képesítést szerzők száma	fő	ESZA	6000	EMIR	évente
A felújított vagy korszerűsített utak teljes hossza	km	ERFA, KA	tervezés alatt	EMIR	évente
Az érintett vasúti szakaszon szállított személyek száma	ezer fő	ERFA, KA	tervezés alatt	EMIR	évente
A felújított vagy korszerűsített vasútvonalak teljes hossza	km	ERFA, KA	tervezés alatt	EMIR	évente
A fejlesztett városi kötőtpályás szakaszokat használó utasok száma	ezer utas/nap	ERFA, KA	tervezés alatt	EMIR	évente
Megtakarított utazási idő a városi kötőtpályás közlekedés fejlesztett szakaszaihoz kapcsolódóan	ezer utasóra/év	ERFA, KA	tervezés alatt	EMIR	évente
Korszerűsített városi	km	ERFA, KA	tervezés	EMIR	évente

Indikátor megnevezése	Mérték-egység	Finanszírozó Alap	Célérték (2022)	Adat-forrás	Jelentési gyakoriság
kötőtpályás hálózat hossza			alatt		
Létrehozott P+R parkolóhelyek száma	db	ERFA, KA	6000	EMIR	évente
Létrehozott új, vonalas kerékpáros létesítmények hossza	km	ERFA	250	EMIR	évente

Az indikátorok köre a dokumentum továbbfejlesztése során átalakulhat és bővíthet, különösen amennyiben az uniós támogatásból részesülő programok tartalma változik.

2014. első negyedében várhatóan meghatározásra kerülnek azok a kulcsindikátorok, amelyek az egyes operatív programok előrehaladását egységesen mérik, ezeket a jelen területfejlesztési stratégiában és programban is át kell vezetni.

7.3 Értékelési terv

A fővárosi területfejlesztési program megvalósításához elsősorban az EU Strukturális Alapok forrásai tudnak hozzájárulni, így érdemes lesz a területfejlesztési program értékelési mechanizmusait is az uniós programok értékelési logikájához igazítani. Az EU-s értékelési elvárásokat a kapcsolódó EK Rendeletek szabályozzák.

„Értékeléseket kell végezni a programok kidolgozása minőségének és végrehajtásának a javítása érdekében, valamint eredményességük, hatékonyságuk és hatásuk felmérésére.” (1303/2013 EK rendelet 54. cikk (1))

A programértékeléseket az elvégzésük időpontját tekintve három csoportba sorolhatjuk: előzetes (ex-ante), közbelső (mid-term), és utólagos (ex-post) értékelés. Tartalmukat tekintve vannak közöttük hasonlóságok. A különbségeket az alábbiak szerint lehet bemutatni:

1. **Az ex-ante** (előzetes) értékelés egy tervezés alatt / megvalósítás előtt álló program értékelési dokumentuma.

Az értékelés főbb céljai, feladatai az alábbiak:

- uniós stratégiához, nemzeti és regionális fejlesztési szükségletekhez való hozzájárulás felmérése, a korábbi programozási időszak következtetési beépítésének vizsgálata;
- a készülő dokumentum koherenciájának vizsgálata;
- a belső logika ellenőrzése (mennyire következnek a célok a helyzetelemzés megállapításaiból);
- a kijelölt célok társadalmi-gazdasági megalapozottságának; a közös stratégiai kerettel, nemzeti reformprogrammal való összhangjának vizsgálata;
- a program várható hatásainak, eredményeinek prognosztizálása; a számszerűsített célértékek relevanciájának bemutatása;
- a nemek közötti egyenlőség, a hátrányos megkülönböztetés megelőzése, és a fenntartható fejlődés érdekében tett intézkedések megfelelőségének bemutatása.

Az ex ante értékelés elkészítése az irányító hatóság felelőssége. Az értékelést egy külső szakértővel kell készíttetni a program elfogadása előtt. Az elkészült értékelést az operatív programmal együtt kell benyújtani a Bizottságnak.

2. A **mid-term** (időközi) értékelés célja az adott – végrehajtás alatt álló – program eredményeinek pénzügyi és tartalmi értékelése. Az időközi értékelés azt vizsgálja, hogy sikerül-e / sikerülhet-e a programidőszak végéig kitűzött célokat teljesíteni. Az időközi értékelés során – főleg a hatás és eredmény indikátorok esetében – többnyire csak becslésekkel lehet élni, mivel a megvalósuló fejlesztések eredménye és hatása pár évvel később lesz érzékelhető. Amennyiben a célok teljesülése veszélyben forog a mid-term értékelés javaslatokat tesz a célok elérést segítő intézkedésekre, illetve szükség esetén a célértékek módosítására.

„A Bizottság saját kezdeményezésére elvégezheti a programok értékelését. A Bizottság tájékoztatja az irányító hatóságot, az eredményeket pedig megküldi az irányító hatóságnak, valamint az érintett monitoring-bizottság rendelkezésére bocsátja.” (1303/2013 EK rendelet 56. cikk (4))

A program időközi értékelését várhatóan 2016-ban érdemes lesz elkészíteni mivel az uniós támogatási rendszerekből származó források a Közép-magyarországi régióban meglehetősen kis összegben állnak rendelkezésre, és ezek lehívására már várhatóan az első pár évben sor kerül, függetlenül attól, hogy a tervezett forrásallokáció egy lassú felfutással számol (lásd 5. ábra).

A mid-term értékelés ütemezését az ún. eredményességmérési keret tervezett bevezetése is befolyásolja, amely a – finanszírozást biztosító – uniós operatív programok esetében egy forrásvisszatartást jelent, amelynek a felhasználását várhatóan 2019-ben vizsgálják felül.

3. Az utólagos (**ex post**) **értékelést** a program végrehajtás lezárulását követően, 2024. december 31-ig kell elkészíteni. Az utólagos értékelést a Bizottság vagy – a Bizottsággal szoros együttműködésben – a tagállamok végzik. Ez az értékelés már alkalmas a tényleges eredmények és hatások felmérésére, megvizsgálva, hogy az eredeti célkitűzéseket sikerült-e elérni / teljesíteni. Az utólagos értékelés vizsgálja a források felhasználásának mértékét, a végrehajtás módját, a program eredményességét és hatékonyságát, a társadalmi-gazdasági hatásait. Az elemzés a program-ciklus menedzsment elveinek megfelelően inputokat ad későbbi programok, akciótervek tervezéséhez.

Természetesen ez a három értékelés nem pótolja az folyamatos (on-going) értékelést, amely periodikusan (minimum félévente) vizsgálja a pénzügyi végrehajtás előrehaladását, a forráslekötéseket, csakúgy mint a mutatószámok tényértékeinek alakulását, illetve a tervértékek alapján becsülhető teljesülést. Mindez azonban már a monitoring tevékenység számára biztosít információkat.

7.4. Monitoring feladatok

A monitoring olyan tevékenység, amely a program végrehajtását folyamatosan figyelemmel kíséri, és elemzi az elért outputokat és eredményeket, illetve szükség esetén elvégzi a szükséges beavatkozásokat, amennyiben a programcélok elérését valamilyen tényező veszélyezteti.

A monitoring legfontosabb szervezete a monitoring bizottság, amely összetételének legfontosabb vonásait az 1303/2013 EK rendelet szabályozza.

Összetétel: „(1) A monitoring-bizottság összetételéről a tagállam határoz, feltéve, hogy a monitoring-bizottság az érintett tagállami hatóságok, a közreműködő szervezetek és az 5. cikkben említett partnerek képviselőiből áll. A partnerek képviselőit – átlátható eljárások útján – az egyes partnerek delegálják a monitoring-bizottságba. A monitoring-bizottság minden tagja rendelkezhet szavazati joggal.

(3) A Bizottság tanácsadói minőségben részt vesz a monitoring-bizottság munkájában.

....

(5) A monitoring-bizottság elnöke a tagállam vagy az irányító hatóság képviselője”.
(1303/2013 EK rendelet 48. cikk (1),(3),(5))

Az 5. (1) cikkben meghatározott monitoring –bizottsági partnerek:

- a) illetékes városi és egyéb hatóságok;
- b) gazdasági és szociális partnerek; valamint
- c) a civil társadalmat képviselő érintett szervezetek, beleértve a környezetvédelmi partnereket, a nem kormányzati szervezeteket, valamint a társadalmi befogadást, a nemek közötti egyenlőséget és a hátrányos megkülönböztetés tilalmát előmozdító szervezeteket.”

A monitoring bizottság évente legalább egyszer ülésezik. Meggyőződik az operatív programok végrehajtásának eredményességéről és minőségéről a következő rendelkezések szerint:

- a) Felülvizsgálja az operatív program végrehajtását és a célkitűzései elérésének előrehaladását. Ennek során figyelembe veszi a pénzügyi adatokat, a közös és a programspecifikus mutatókat, beleértve az eredménymutatók értékének változásait, illetve a számszerűsített célértékek elérésének előrehaladását és a 21. cikk (1) bekezdésében említett eredményességmérési keretben meghatározott részcélokat.
- b) Megvizsgálja a program teljesítését érintő valamennyi kérdést, beleértve az eredményességi felülvizsgálat következtetéseit is.
- c) Az irányító hatóság által esetlegesen javasolt programmódosításokat véleményezi.
- d) Észrevételeket tehet az irányító hatóság számára a program végrehajtása és értékelése tekintetében, a kedvezményezettekre háruló adminisztratív terhek csökkentéséhez fűződő intézkedéseket is ideértve.
- e) A monitoring bizottság az észrevételei eredményeképpen hozott intézkedéseket monitoring alá vonja. (1303/2013 EK rendelet 49. cikk (1)-(3))

A 2014-2020-as időszakban is megalakításra kerülnek azok az egyes operatív program szintű monitoring bizottságok, amelyek a 2007-2013-as időszak programjainak ellenőrzését és felügyeletét végezték. Az 1303/2013 EK rendelet 47. cikk (1) értelmében az operatív program elfogadásáról szóló határozat tagállam részére történő megküldését követően három hónapon belül, a tagállam az intézményi, jogi és pénzügyi keretének megfelelően, létrehozza a monitoring bizottságot.

Az intézményi keretek kiszámítható biztosítása érdekében Budapest Főváros Önkormányzata Területfejlesztési Bizottság felállítását tűzi ki célul. A Területfejlesztési Bizottság tagjai között nem csak a kerületi önkormányzatok képviseltetik magukat, hanem a tudományos élet, a gazdaság és a civil szektor is.

A Területfejlesztési Bizottság közreműködésével kell felállítani a **Monitoring Bizottságot**, amelynek feladata a terület- és városfejlesztési célok megvalósulásának nyomonkövetése. Ilyen módon a települések nem csak a tervezés és döntéshozatali folyamatába kapcsolódnak be, hanem az értékelésbe is.

Monitoring Bizottság lehetséges feladatai és tagjai (az ITS tervezete alapján):

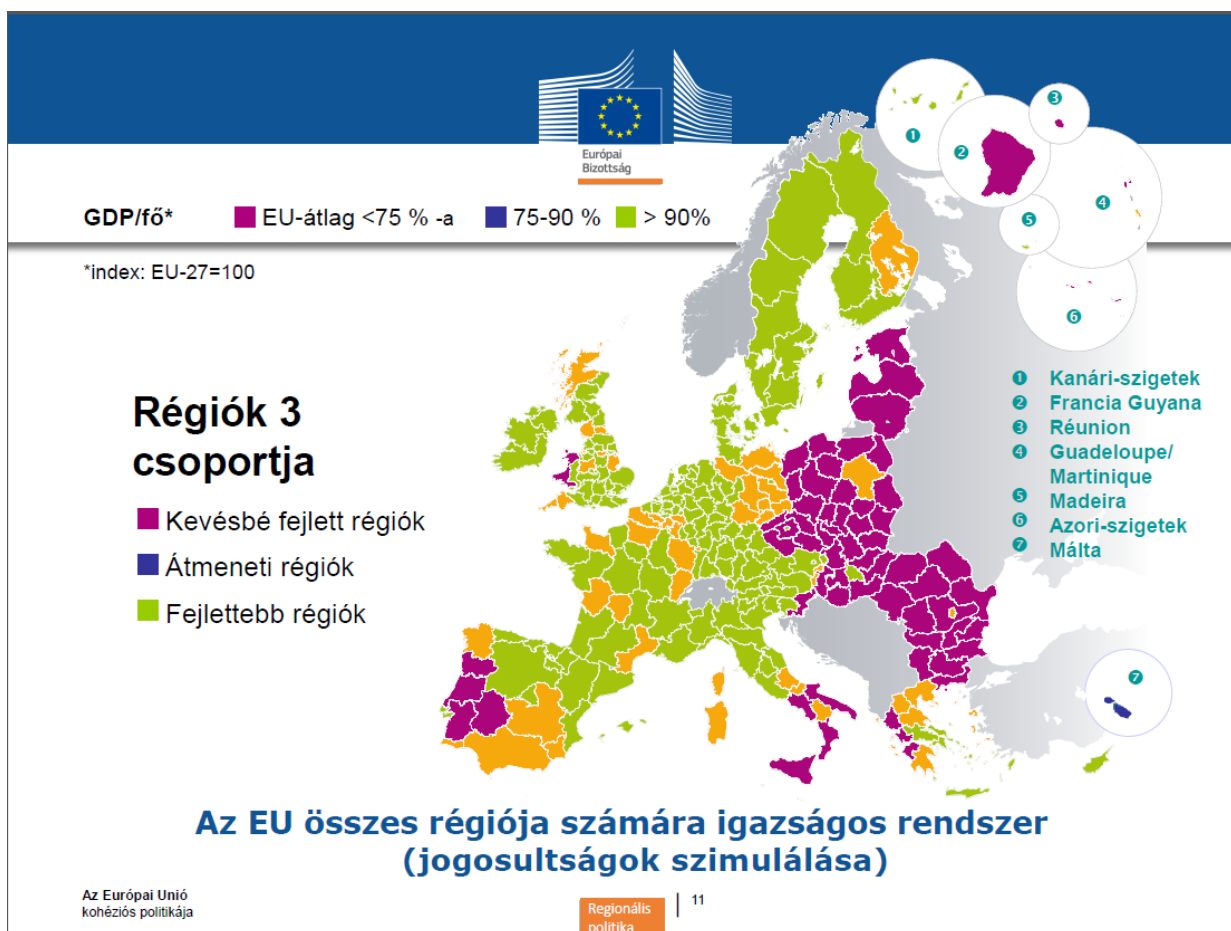
- fejlesztési stratégiák megvalósításának követése, értékelése (a kézhez kapott monitoring jelentések megvitatása)
- résztvevők indikatív listája (a Területfejlesztési Bizottság döntése alapján pontosítható)
 - Városfejlesztésért felelős Főpolgármester-helyettes / Városfejlesztésért felelős Főpolgármester-helyettesi Iroda;
 - főépítész / Városépítési Főosztály;
 - Főosztályok delegáltjai;
 - civil, gazdasági és intézményi szféra képviselői.

A Monitoring Bizottság a fenti feladatai részeként a területfejlesztési koncepció és a jelen területfejlesztési (stratégiai és operatív) program megvalósítását is felügyeli. Összetételéhez és működéséhez az uniós programok monitoring bizottságai szolgáltathatnak példát.

7.5 Forrásütemezés

A fővárosi területfejlesztési program céljainak megvalósításához legnagyobb mértékben várhatóan az Európai Unió 2014-20-as kohéziós forrásai (továbbiakban: uniós források) tudnak hozzájárulni, ezért az alábbiakban röviden összefoglaljuk az uniós finanszírozás lehetőségeit.

A Közép-magyarországi régió és azon belül Budapest speciális helyzetben van a NUTS II szintű hazai régiók között, mivel az egy főre jutó GDP értéke alapján – a kapcsolódó uniós jogszabályok tervezete szerint – a fejlettebb régiók közé tartozik (ún. 3. célterület), így kevesebb támogatásban részesülhet, mint a többi 6 magyarországi ún. konvergencia régió.

4. ábra: Az egyes régiók várható besorolása az EU Kohéziós politikája szempontjából

A főváros szempontjából elérhető uniós források felhasználását elsősorban – az ERFA és ESZA forrásokot tartalmazó – VEKOP, illetve a Kohéziós Alap forrásaira építő IKOP és KEHOP szabályozza (7. táblázat). Ezek keretösszegeiből a fővárosi kedvezményezettek közvetlenül juthatnak támogatáshoz. A VEKOP keretösszege – a program egyeztetési

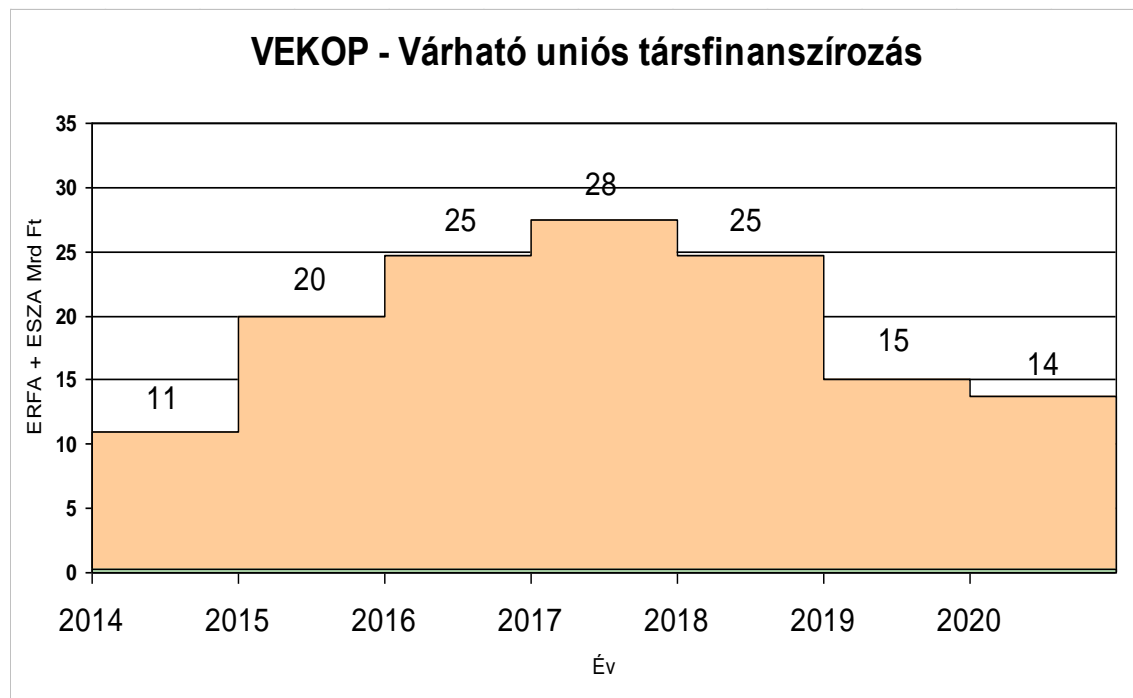
változata alapján – 267,4 Mrd Ft, amely Pest megyei, illetve országos kormányzati fejlesztések megvalósítását is szolgálja.

7. táblázat: A 2014-20-as operatív programok tervezett megoszlása

Operatív program	Forrás	Forrásaránya
Gazdaságfejlesztési és Innovációs OP (GINOP)	ERFA, ESZA	39,40%
Intelligens Közlekedésfejlesztési OP (IKOP)	KA, ERFA	13,69%
Környezeti és Energetikai Hatékonysági OP (KEHOP)	KA, ERFA	14,77%
Emberi Erőforrás Fejlesztési OP (EFOP)	ESZA, ERFA	10,94%
Versenyképes Közép-Magyarország OP (VEKOP)	ERFA, ESZA	3,55%
Terület- és településfejlesztési OP (TOP)	ERFA,	16,15%
Végrehajtási Koordinációs Operatív Program (KOOP)	KA	1,50%

Forrás: 1322/2013. (VI. 12.) Korm. határozat

Az operatív program (és esetleges) alprogramok kidolgozása során kiemelt figyelmet kell fordítani a VEKOP forrásainak ütemezésére, amelyet az alábbi ábra szemléltet.

5. ábra: A VEKOP tervezett forrásütemezése

A többi hat régió ERFA és ESZA forrásaiból akkor részesedhetnek Közép-magyarországi projektek (ún. 15%-os rugalmassági keret), ha a tervezett fejlesztésről egyértelműen bizonyítható, hogy az országos célt szolgál, és a konvergencia régiók kedvezményezettjeit is segíti, illetve ezt a célterületek közötti átcsoportosítást Európai Bizottság is előzetesen elfogadja. Közvetett módon tehát az Emberi Erőforrás Operatív Program és a Gazdaság és Innováció Operatív Program forrásai is hozzájárulhatnak a főváros területén megvalósuló fejlesztésekhez.

8. táblázat – Becsült finanszírozási igény

Prioritás címe	Becsült finanszírozási igény (Mrd Ft)	Finanszírozásba bevonható uniós alap
Gazdaságfejlesztés a versenyképes, innovatív és „zöld” Budapestért	98,5	ERFA (ESZA)
Településfejlesztési beavatkozások a hatékony városszerkezetért	312	ERFA, KA
Környezeti fejlesztések Budapest fenntartható fejlődéséért	465	KA, ERFA
Közlekedésfejlesztés Budapest komplex szerepkörének szolgálatában	830	KA, ERFA
Társadalmi beavatkozások a befogadó, támogató és aktív Budapestért	86	ESZA

A nem-uniós forrásból finanszírozni tervezett intézkedések esetében jelentős központi költségvetési támogatással nem érdemes számolni, mivel jelenleg ezek köre, és hozzáférhetősége minimális, és az elkövetkező 7 éves időszakban is csak akkor lehet ezekkel komolyan számolni, ha a központi költségvetés bevételei markáns növekedést mutatnak. Ezekkel így a stratégiai program tervezése során nem számoltunk.

A fővárosi önkormányzat önálló bevételei szintén meglehetősen korlátosak, és erősen függenek a mindenkorin jogszabályi feltétel-rendszerrel. Az önkormányzat bevételeinek döntő többségét a fenntartási és működési költségek emésztik fel, miközben a fejlesztési források felhasználását alapvetően az uniós projektek társfinanszírozási igénye határozza meg.

A fejlesztések lehetőségeit hitelfelvétellel szélesíthetné az önkormányzat, azonban ennek a meglévő adósságállomány szab határt, így jelentős beruházásokkal visszatérítendő forrásból sem érdemes kalkulálni, különös tekintettel arra, hogy ezeket a forrásokat később – a várható bevételekből – kamattal növelten kell visszafizetni.

Prioritások és intézkedések táblázata

Prioritás	Gazdaságfejlesztés a versenyképes, innovatív és „zöld” Budapestért [98,5 Mrd Ft]	Településfejlesztési beavatkozások a hatékony városszerkezetért [312 Mrd Ft]	Környezeti fejlesztések Budapest fenntartható fejlődéséért [465 Mrd Ft]	Közlekedésfejlesztés Budapest komplex szerepkörének szolgálatában [830 Mrd Ft]	Társadalmi beavatkozások a befogadó, támogató és aktív Budapestért [86 Mrd Ft]
Intézkedés	1.1 Technológia innováció és tudástranszfer hatékonyságának javítása (2.1) 45 Mrd Ft	2.1 Vegyes területhasználat kialakítása – Dunával együtt élő város (5.1, 5.4) 180 Mrd Ft	3.1 Zöld-és egyéb biológiailag aktív felületek megőrzése, növelése, természetvédelem (6.1., 6.2) 20 Mrd Ft	4.1 Nemzetközi és országos közlekedési kapcsolatok fejlesztése (7.1)	5.1 Befogadó és támogató társadalom (8.1) 21 Mrd Ft
	1.2 Felhasználóbarát városkormányzás kialakítása (2.2) – 7 Mrd Ft	2.2 Barnamezős területek funkcióváltása (5.2) 30 Mrd Ft	3.2 Zaj- és légszennyezés csökkentése (6.3) 35 Mrd Ft	4.2 Térségi közlekedés fejlesztése (7.2) 250 Mrd Ft	5.2 A társadalmi, gazdasági környezet változásaihoz való alkalmazkodás segítése (8.2) 21 Mrd Ft
	1.3 Turizmus mint gazdasági húzóágazat (2.3) 36,5 Mrd Ft	2.3 Differenciált központrendszer létrehozása (5.3) 31 Mrd Ft	3.3 Korszerű hulladék-gazdálkodás és talajvédelem (6.4) 180 Mrd Ft	4.3 A fővárosi közösségi közlekedés fejlesztése (7.3) 430 Mrd Ft	5.3 A humán szolgáltatások optimalizálása (8.3) 37 Mrd Ft
	1.4 Várostérségi együttműködés (3) 10 Mrd Ft	2.4 Értékvédelem – értékteremtés (5.5) – 21 Mrd Ft	3.4 Korszerű vízgazdálkodás (6.5) 125 Mrd Ft	4.4 A fővárosi egyéni közlekedés fejlesztése (7.4) 150 Mrd Ft	5.4 A kulturális kínálat bővítése (8.4) – 7 Mrd Ft
		2.5 A lakásállomány optimalizálása (9.1, 9.2) 50 Mrd Ft	3.5 Energiahatékonyság és klímavédelem (6.6) 105 Mrd Ft		

Színkód: elsősorban VEKOP, *elsősorban IKOP*, elsősorban KEHOP, uniós forrásból nem támogatható

Zárójelben a BTFK szerinti sorszámokat tüntettük fel

8. Nagyprojektek bemutatása - INDIKATÍV PROJEKTLISTA

Az alábbi táblázat a nagyprojektek egy lehetséges listáját tartalmazza, amelyet részben az ITS tervezete, részben a Főpolgármester által bemutatott 27 projekt-javaslatot tartalmazó összefoglaló alapján állítottunk össze.

A lista **példálózó jelleggel** tartalmaz projekt-ötleteket, amelyekről további önkormányzati, vagy egyéb testületi döntés szükséges!

A nagyprojekt kategóriába alapvetően azon infrastruktúra projektek tartoznak, amelyek közösségi (uniós) forrásból származó támogatási igénye meghaladja 50 millió eurót (mintegy 14,7 Mrd forintot).

A projekteket az áttekinthetőség érdekében az egyes prioritások alá soroltuk be.

1. Prioritás – Gazdaságfejlesztés a versenyképes, innovatív és „zöld” Budapestért

Projekt neve	Ütemezés	Előkészítettség	Költségvetés
Fővárosi Állat- és Növénykert fejlesztése – Pannon Park projekt, az Állatkert bővítése és családi élménypark kialakítása (20.)	2013-2017	Projekt-koncepció, amely a Fővárosi Közgyűlés előterjesztésének mellékletét képezte; Ütemterv; projekt-előkészítési költségbecslés; projekt-megvalósítási költségbecslés, megalapozó téma-tanulmányok	15 Mrd HUF

2. Prioritás – Településfejlesztési beavatkozások a hatékony városszerkezetért

Projekt neve	Ütemezés	Előkészítettség	Költségvetés
Városfejlesztési Alap	2014 előkészítés	ITS egyeztetési anyagában szereplő projekt, előkészítése 2014-ben-	15 Mrd HUF
Városliget integrált fejlesztése	2015-től		70 Mrd HUF

Projekt neve	Ütemezés	Előkészítettség	Költségvetés
Margitsziget integrált fejlesztése	2015-2017		20-25 Mrd HUF
Népliget integrált fejlesztése			~30 Mrd HUF

3. Prioritás – Környezeti fejlesztések Budapest fenntartható fejlődéséért

Projekt neve	Ütemezés	Előkészítettség	Költségvetés
Új Hulladék-hasznosító és Iszapégető Erőmű (14)	2015-2020	A megvalósíthatósági tanulmány elkészítése folyamatban van	80 Mrd HUF
Hulladék-közszolgáltatáshoz kapcsolódó telephelyek komplex fejlesztése (15)	2014-2017	A koncepcióterv elkészítésére irányuló közbeszerzési eljárás elindítása folyamatban van az első telephely vonatkozásában	20 Mrd HUF
Cséry-telep rekonstrukciója (24)	2016-tól	Tényfeltárás	20-50 Mrd HUF
A fővárosi ivóvízhálózat főnyomó és gerincvezetékek rekonstrukciója (21)	2014-2020	Meghatározásra kerültek a legkockázatosabb vezeték-szakaszok, és a lehetséges felújítási technológiák. A döntést és a forrás valamint a szükséges engedélyek rendelkezésre állását, követően a munkák 2 hónapon belül indíthatóak.	~20 Mrd HUF
A fővárosi ivóvízhálózat gravitációs és alacsony nyomású vezetékek felújítása (22)	2014-2020	Meghatározásra kerültek a legkockázatosabb vezeték-szakaszok, és a lehetséges felújítási technológiák. A döntést és a forrás valamint a szükséges engedélyek rendelkezésre állását, követően a munkák 2 hónapon belül indíthatóak.	17,4 Mrd HUF
A Budapest vízellátó hálózatában lévő azbesztcement alapú csővezetékek cseréje (23)	2014-2025	Meghatározásra kerültek a legkockázatosabb vezeték-szakaszok, és a lehetséges felújítási technológiák. A döntést és a forrás valamint a szükséges engedélyek rendelkezésre állását, követően a munkák 2 hónapon belül indíthatóak.	27,7 Mrd HUF

Projekt neve	Ütemezés	Előkészítettség	Költségvetés
A BKSZTT energia-hatékonyágának javítása, energiatermelésének növelése	2014-2020	Hosszútávú fejlesztési terv	16,2 Mrd HUF
Dél-budapesti hőkooperációs rendszer létrehozása (25)	2017-2018	Előkészítés alatt	15 Mrd HUF
Belterületi kötőtpályás közlekedési vonalak menti zaj- és rezgésvédelem		Tervezés alatt	30 Mrd HUF
Árvízvédelmi rendszerek megerősítése - Elsőrendű védvonalak rekonstrukciója		Előkészítés alatt	29,4 Mrd HUF

4. Prioritás –Közlekedésfejlesztés Budapest komplex szerepkörének szolgálatában

Projekt neve	Ütemezés	Előkészítettség	Költségvetés
M2-es metró – Gödöllői (H8/9-es) hév összekötése (4)	2017-2020	A Megvalósíthatósági tanulmány a BKK KÖZOP keretében készül el érvényes TSZ alapján, 100 %-os EU finanszírozással került kiírásra. A tervezői közbeszerzési eljárás folyamatban van.	150-200 Mrd HUF
M3-as metró rekonstrukciója és északi meghosszabbítása (1)	2016-2019	Az előkészítési projekt költsége 635 millió forint (100% KözOP tám.), megkötött TSZ van. RMT és tanulmányterv készítése 2014. I. negyedévre, engedélyes tervek szállítása 2015. I. negyedévre várható	98,3-166,7 Mrd HUF
42-es villamos meghosszabbítása a Gloriett lakótelepig (2)	2016-2017	A projekt megvalósításához területszerzés szükséges, amelyhez jelenleg forrás nem áll rendelkezésre. Az engedélyezési tervek elkészültek, a projekt gyorsan indítható.	17,5 Mrd HUF
Budapesti villamos és trolibusz járműprojekt II. ütem (3)	2014-2020	Az I. ütemben megkezdett járműcsere folytatásával elérhető, hogy a legforgalmasabb villamos vonalakon legalább részben és a trolibusz vonalakon teljes egészében biztosíthatóvá váljon	50,2 Mrd HUF

Projekt neve	Ütemezés	Előkészítettség	Költségvetés
		az alacsonypadlós kiszolgálás és ezzel javuljon az esélyegyenlőség	
2-es villamos és környezete felújítása és északi meghosszabbítása		Megvalósíthatósági tanulmány készül	23 Mrd HUF
Villamos pályák összekötése Deák Ferenc tér és Lehel tér között (Bajcsy-Zsilinszky út – Váci út)		Megvalósíthatósági tanulmány készül	14,8 Mrd HUF
M1-es metró (MillFAV) rekonstrukciója és keleti meghosszabbítása (5)	2017-2018	A projekt előkészítése érvényes támogatási szerződéssel rendelkezik. A tervezési közbeszerzési eljárás folyamatban van.	40 Mrd HUF
Fogaskerekű vasút (60-as villamos) és környezetének rendezése (Széll Kálmán térig való meghosszabbítás) (6)	2017-2018	A döntés-előkészítő tanulmány 2013 februárjában elkészült. Jó megtérülési mutatók esetén egyesített engedélyezési és kiviteli terve 2014 végére készül el 100%-os uniós finanszírozás mellett „A fővárosi villamoshálózat és trolibuszhálózat egységes fejlesztési koncepciója Megvalósíthatósági tanulmány” című, Támogatási Szerződéssel rendelkező előkészítési projekt keretében.	22 Mrd HUF
M5 déli szakasz (Astoria - Csepel és Ráckeve) (8)	2017-2020	Az érvényes támogatási szerződéssel rendelkező, KözOP forrásból megvalósuló előkészítési projekt keretében döntés-előkészítő tanulmány készül (fókusz a változatelemzés), majd a kiválasztott változatra RMT és tanulmányterv készítenődő.	5 Mrd Ft előkészítésre 150-400 Mrd HUF a teljes projekt költsége
Rákóczi út - Thököly út - Csömöri út - Újpalota kötőpályás kapcsolata, Rákóczi út humanizálása	2016-2019	Megvalósíthatósági tanulmány készül	54,5 Mrd HUF
Széchenyi lánchíd és a Váralagút felújítása (11)	2015-2017	Tervezési közbeszerzés előkészítése folyamatban	14 Mrd HUF
Körvasút menti körút építése új nyomvonalon több szakaszban;	2016-2020		110 Mrd HUF

Projekt neve	Ütemezés	Előkészítettség	Költségvetés
4. szakaszban (Soroksári út – 6-os út között), a 3-as villamos Csepel-Budafok, Városház tér útvonalon történő meghosszabbításával együtt			
A fővárosi személyforgalmi behajtási díj rendszer bevezetése és a hozzá kapcsolódó beruházások	2016	kötelezettség	15,1 milliárd Ft
Kisebb léptékű útfelújítások, szilárd burkolatú utak kialakítása, helyi kerékpárút, feltáró utak és hiányzó közúti kapcsolati elemek			20 Mrd HUF

Fővárosi területfejlesztési program

II. Operatív munkarész

9. Bevezető

A tervezés tárgya

A területfejlesztési törvény 11. § (1) bekezdés a) pontja írja elő a megyei önkormányzatok számára a területfejlesztési koncepció, illetve a **stratégiai és operatív program elkészítését**. A területfejlesztési tervek (koncepció és program) kidolgozásának követelményeit a „218/2009. (X.6.) Kormányrendelet a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program, és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól” című jogszabály határozza meg (továbbiakban: Rendelet).

A Rendelet által előírt elvárásokat a 2014-20-as időszak tervezési feladataira az „IRÁNYMUTATÁS a megyei és fővárosi szintű tervezési folyamat keretében a Középmagyarországi régióban elkészítendő tervdokumentumok kidolgozásához” című útmutató (továbbiakban: Iránymutatás) adaptálja, amelyet a Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal (NTH) készített el.

A jelen dokumentum a Rendelet 4.§ (3) bekezdése szerinti **középtávú területfejlesztési program – operatív programrésze**, amely meghatározza a főváros (mint megye) céljai megvalósítása érdekében szükséges beavatkozási területeket, kibontja azok tartalmát nevesítve a konkrét támogatási eszközöket (nagyprojektek, pályázati alapok).

A Tftv. 5.§ n) pontja szerint a területfejlesztési program: „a területfejlesztési koncepció alapján kidolgozott középtávú cselekvési terv.”

A stratégiai tervezés szerves folytatásaként készül el a főváros területfejlesztési programjának operatív munkarésze, amely már intézkedés szinten határozza meg a legfontosabb fejlesztési beavatkozásokat.

Az operatív program tartalmát a 218/2009 (X. 6.) Korm. rendelet 3. melléklete definiálja. A jelen Operatív munkarész tartalmát az ott leírtaknak és az Iránymutatásban foglaltaknak megfelelően készítettük el.

9.1 A vállalkozások fejlesztési tervei

Az Operatív Program elkészítésének időszakában, hazánkban és azon belül a Budapesten működő vállalkozásokra az óvatos tervezés és alacsony beruházási kedv, kivárás jellemző. A stratégiai munkarészben bemutatottak alapján az operatív program kiemelten kezeli a kis és középvállalkozások piaci megerősödését. A főváros gazdaságfejlesztési tevékenységének fókuszában elsősorban a gazdasági növekedés felerősítése, a beruházási aktivitás növelése és a vállalkozások fejlesztéseinek a településfejlesztési céloknak megfelelő orientálása áll.

A fővárosi kis- és középvállalkozások fejlesztési terveit meghatározó elvárások és tényezők, a Pro Régió Ügynökség közvetlen ügyfélkapcsolati konzultációi alapján elsősorban, a következők (nem fontossági sorrendben):

- piaci megrendelések volumene, értéke;
- kedvező kondíciók mellett hozzáférhető finanszírozási eszközök elérhetősége;
- a vissza nem térítendő támogatásokhoz való hozzáférés;
- a Fővárosi vállalkozások által elérhető vissza nem térítendő támogatások intenzitása; (az EU támogatások intenzitása a Fővárosban rendkívül alacsony. Sok esetben nem ösztönöz a pályázatok benyújtására, a szürkegazdaság kifehérítését nem szolgálja.)
- vállalkozóbarát, egyszerű, gyors hivatali ügyintézés;
- átlátható és kiszámítható szabályozási környezet;
- átlátható és kiszámítható fővárosi településpolitika;

A 2014 első negyedében lefolytatandó partnerségi egyeztetések alapján a privát szféra konkrét fejlesztési elképzeléseinek megismerése, feldolgozása is megtörténik.

9.2 Együttműködésben megvalósuló intézkedések

Az operatív program egyetlen programként valósítja meg a stratégiában foglaltakat. A program több intézkedésre bomlik, melyek között a legtöbb intézkedés esetében támogatandók és szükségesek az önkormányzatok közötti; önkormányzat és vállalkozások közötti; az önkormányzatok és civil szereplők közötti együttműködés, párbeszéd.

Az elsősorban együttműködésben megvalósítandó intézkedésekként a következők emelhetők ki:

- 1.1 Technológiai innováció és tudástranszfer hatékonyságának javítása (2.1)
Lehetségesen együttműködő felek:
 - Vállalkozások;
 - Önkormányzatok;
 - Egyetemek, főiskolák;
 - Kutatóintézetek;

- Főváros;
 - Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány.
- 1.2 Turizmus mint gazdasági húzóágazat (2.3)
Lehetségesen együttműködő felek:
- Vállalkozások;
 - Önkormányzatok;
 - Önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaságok;
 - Központi költségvetési szervek;
- 1.3 Városterégi együttműködés (3)
Lehetségesen együttműködő felek:
- Fővárosi Önkormányzat;
 - Kerületi önkormányzatok;
 - Városterégi települési önkormányzatok.
- 2.1 Vegyes területhasználat kialakítása– A Dunával együtt élő város (5.1, 5.4)
Lehetségesen együttműködő felek:
- Fővárosi Önkormányzat;
 - Kerületi önkormányzatok;
 - BKK.
- 2.2 Barnamezős területek funkcióváltása (5.2)
Lehetségesen együttműködő felek:
- Vállalkozások;
 - Önkormányzatok;
 - Önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaságok;
 - Központi költségvetési szervek;
- 2.3 Differenciált központrendszer létrehozása (5.3)
Lehetségesen együttműködő felek:
- Fővárosi Önkormányzat;
 - Kerületi önkormányzatok;
 - BKK.
- 2.4 Értékvédelem- értékteremtés (5.5)
Lehetségesen együttműködő felek:
- Önkormányzatok;
 - Társasházak;
 - Központi költségvetési szervek.
- 3.2 Zaj és légszennyezés csökkentése (6.3)
Lehetségesen együttműködő felek:
- Fővárosi Önkormányzat;

- Magyar Állam;
 - BKK.
- 3.3 Korszerű hulladékgazdálkodás és talajvédelem (6.4)
Lehetségesen együttműködő felek:
- Önkormányzatok és társulásaik;
 - Állami szervek;
 - Önkormányzati többségi tulajdonú gazdasági társaságok;
 - Vállalkozások.
- 3.4 Korszerű vízgazdálkodás (6.5)
Lehetségesen együttműködő felek:
- Fővárosi Önkormányzat;
 - Kerületi önkormányzatok;
 - Központi költségvetési szervek;
 - Vízközmű tulajdonosok
 - BKK;
 - Fővárosi Vízművek;
 - Fővárosi Csatornázási Művek
- 3.5 Energiahatékonyság és klímavédelem (6.6)
Lehetségesen együttműködő felek:
- Fővárosi Önkormányzat;
 - Kerületi önkormányzatok;
 - Központi költségvetési szervek;
 - Intézményfenntartók;
 - Társasházak;
 - Oktatási intézmények;
 - FŐTÁV
- 4.2 Térségi közlekedés fejlesztése (7.2)
Lehetségesen együttműködő felek:
- Fővárosi Önkormányzat;
 - Kerületi önkormányzatok;
 - Agglomerációs települési önkormányzatok;
 - BKK;
 - MÁV;
- 4.3 A fővárosi közösségi közlekedés fejlesztése (7.3)
Lehetségesen együttműködő felek:
- Fővárosi Önkormányzat;
 - Kerületi önkormányzatok;
 - BKK;

4.4 A fővárosi egyéni közlekedés fejlesztése (7.4)

Lehetségesen együttműködő felek:

- Fővárosi Önkormányzat;
- Kerületi önkormányzatok;
- BKK;
- NIF Zrt.

5.1 Befogadó és támogató társadalom (8.1)

Lehetségesen együttműködő felek:

- Fővárosi Önkormányzat;
- Kerületi önkormányzatok;
- Non-profit szervezetek (Budapest Esély Nonprofit Kft.);
- Egyházak;

5.2 Az életformák és a társadalmi gazdasági környezet változásainak összehangolása (8.2)

Lehetségesen együttműködő felek:

- Fővárosi Önkormányzat;
- Kerületi önkormányzatok;
- Non-profit szervezetek (Budapest Esély Nonprofit Kft.);
- Egyházak;

9.3 Támogatás segítségével megvalósítandó intézkedések

A Fővárosi Területfejlesztési Programban foglalt intézkedések döntő többsége európai uniós támogatás bevonásával kerül megvalósításra. A tervezett 2014-2020-as operatív programok érintett intézkedéseit az alábbiakban foglaltuk össze:

- VEKOP 1.1 - Támogató üzleti környezet fejlesztése
- VEKOP 1.2 - Kiemelt vállalkozói célcsoportok differenciált fejlesztése
- VEKOP 1.4 - Természeti és kulturális örökségi vonzerők, turisztikai termékek, valamint az egészség-gazdasághoz és a kreatív gazdasághoz kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése
- VEKOP 1.5 - Vállalati K+F+I tevékenység támogatása
- VEKOP 1.6 - Stratégiai K+F+I együttműködések és kezdeményezések
- VEKOP 1.7 - Kutatóintézeti és nemzetközi kiválóság
- VEKOP 2.1 – Pénzügyi eszközök hozzáférhetőségének
- VEKOP 2.4 – Pénzügyi eszközök hozzáférhetőségének javítása energetikai projekteknél
- VEKOP 3.1 – Integrált településfejlesztési akciók a Közép-magyarországi régióban
- VEKOP 3.2. – Szociális városrehabilitáció
- VEKOP.3.4 – Közösségi bérházprogram kialakítása

- VEKOP 4.2 – Helyi integrált település-, közösségi közlekedési és környezet fejlesztés
- VEKOP 5.1 – Gyermek napközbeni ellátását nyújtó intézmények infrastrukturális háttérének energiahatékonysági célú fejlesztése
- VEKOP 5.2 – Szociális szolgáltatást nyújtó intézmények infrastrukturális fejlesztése
- VEKOP 5.3 – Egészségügyi ellátást nyújtó intézmények infrastrukturális fejlesztése
- VEKOP 5.4 – Helyi önkormányzatok kötelező feladatait ellátó intézményrendszer infrastrukturális fejlesztései (pl. idősek otthona, levéltárak, múzeumok)
- VEKOP.5.5 – Energia és környezeti hatékonysági beruházások és megújuló energia alkalmazásának elősegítése (kizárólag önkormányzati tulajdonú lakóépületek esetében)
- VEKOP 5.6 – Közlekedési infrastruktúra energiahatékonysági célú fejlesztései
- VEKOP 5.7 – Az alap és középfokú oktatást nyújtó intézmények valamint az óvodai ellátást nyújtó intézmények infrastrukturális fejlesztése
- VEKOP 6.1 Szociális intézményi háló tartalom- és kompetencia fejlesztése
- VEKOP 6.2 Kiemelt társadalmi befogadás és szociális foglalkoztatási programok
- VEKOP.6.3 Egészségügyi ellátórendszer szolgáltatás és kompetencia- fejlesztése
- VEKOP.6.4 Oktatási és köznevelési tartalomfejlesztési programok
- VEKOP 7.2 Fiatalok munkaerő-piaci integrációja
- VEKOP 7.3 Egész életen át tartó tanulás ösztönzése a szak- és felnőttképzés fejlesztésév

Részben a rugalmassági keret terhére:

- IKOP 3.1 – Közlekedésbiztonság javítása
- IKOP 3.2 – Regionális közúti elérhetőség és közösségi közlekedési kapcsolatok javítása
- IKOP 4.1. – Elővárosi vasúti közlekedés korszerűsítése
- IKOP 5.1 – Kötőpályás városi közlekedésfejlesztések
- IKOP 5.2 – Intermodalitás és társadalmi tudatosság javítása

Részben a rugalmassági keret terhére:

- KEHOP 1.6. Állami és önkormányzati árvízvédelmi művek fejlesztése
- KEHOP 2.1 Projekt előkészítés
- KEHOP 2.2. Ivóvízminőség-javítás ivóvíz-kezelési technológiák fejlesztésével, más vízbázisra áttéréssel, térségi rendszerek kialakításával, rekonstrukcióval, illetve ezek kombinációjával
- KEHOP 2.3 Szennyvízelvezetéssel és kezeléssel kapcsolatos fejlesztések
- KEHOP 2.4 Szennyvíziszap országosan egységes koncepció alapján történő hatékony kezelése és optimális hasznosítása érdekében szükséges beruházások, fejlesztések energiahatékonysági elemekkel
- KEHOP 3.1 Hulladékkezelési létesítmények hálózatának rendszerszerű fejlesztése (beleértve az előkezelés, a hasznosítás és az ártalmatlanítás alrendszerait)
- KEHOP 3.2. Az elkülönített gyűjtés és szállítás rendszerének fejlesztése

- KEHOP 3.4 Országos Környezeti Kármentesítési Program
- KEHOP-4.1 A védett illetve közösségi jelentőségű védett természeti értékek és területek természet-védelmi helyzetének és állapotának javítása
- KEHOP 5.3 – Demonstrációs célú megújuló energetikai mintaprojektek; KEHOP 5.5 – Épületek energiahatékonysági korszerűsítése megújuló energiaforrások alkalmazásának kombinálásával, illetve új közel zéró szén-dioxid kibocsátású épületek létesítése – lakóépületek
- KEHOP 5.6 – Távhőrendszerek komplex energetikai felújítása, illetve megújuló alagra helyezése
- KEHOP 5.7 - Közvilágítás korszerűsítését (közvilágítási hálózat energiafelhasználásának csökkentése, lámpatestek, fényforrások, előtettek és kapcsolódó vezetékfelújítások)

Rugalmissági keret terhére:

- GINOP 2.3. Kutatóintézeti kiválóság és nemzetközi együttműködések javítása
- GINOP 4.1 - Kulturális és természeti örökségek turisztikai hasznosítása

Az egyes intézkedéseket finanszírozó európai uniós források az intézkedéseket részletesen bemutató 10. fejezetben kerülnek megjelölésre.

A célrendszer alapjai

Az operatív munkarész célrendszerét a stratégiai munkarész 2. fejezete részletesen tartalmazza, így itt azt nem ismételjük meg. Az operatív tervezés céljainak megfelelően az egyes intézkedések és prioritások tartalmát bontjuk ki részletesen.

Az intézkedések felsorolása

A Fővárosi Területfejlesztési Program – Operatív munkarész tervezett intézkedéseinek nevét a stratégiai programrész 3. fejezetének sorszámozása szerinti sorrendben adtuk meg, zárójelben tüntetve fel a Budapest Területfejlesztési Konceptióban szereplő kódolását.

- 1.1 Technológiai innováció és tudástranszfer hatékonyságának javítása (2.1)
- 1.2 Felhasználóbarát városkormányzás kialakítása (2.2)
- 1.3 Turizmus mint gazdasági húzóágazat (2.3)
- 1.4 Városterzési együttműködés (3)
- 2.1 Vegyes területhasználat kialakítása– A Dunával együtt élő város (5.1, 5.4)
- 2.2 Barnamezős területek funkcióváltása (5.2)
- 2.3 Differenciált központrendszer létrehozása (5.3)
- 2.4 Értékvédelem- értékteremtés (5.5)
- 2.5 A lakásállomány optimalizálása (9.1)
- 3.1 Zöld- és egyéb biológiailag aktív felületek megőrzése, természetvédelem (6.1, 6.2)
- 3.2 Zaj és légszennyezés csökkentése (6.3)
- 3.3 Korszerű hulladékgazdálkodás és talajvédelem (6.4)
- 3.4. Korszerű vízgazdálkodás (6.5)
- 3.5 Energiahatékonyság és klímavédelem (6.6)
- 4.1 Nemzetközi és országos közlekedési kapcsolatok fejlesztése (7.1)
- 4.2 Térségi közlekedés fejlesztése (7.2)
- 4.3 A fővárosi közösségi közlekedés fejlesztése (7.3)
- 4.4 A fővárosi egyéni közlekedés fejlesztése (7.4)
- 5.1 Befogadó és támogató társadalom (8.1)
- 5.2 A társadalmi, gazdasági környezet változásaihoz való alkalmazkodás segítése (8.2)
- 5.3 A humán szolgáltatások optimalizálása (8.3)
- 5.4 A kulturális kínálat bővítése (8.4)

10. A tervezett intézkedések bemutatása

10.1 Az intézkedések illeszkedésének levezetése

A tervezett intézkedések (projektsomagok) indokoltságát a koncepció és a stratégiai munkarész helyzetfeltárásából, illetve célleírásaiból vezettük le. A sorszámzásban megtartottuk a Koncepcióban szereplő stratégiai célok eredeti számozását.

Stratégiai cél – 2. Tudásalapú, versenyképes innovatív és „zöld” gazdaság

Budapest gazdasági helyzete, fejlődésének minősége és dinamikája az ország és a közép-magyarországi régió versenyképessége szempontjából kiemelt jelentőségű, alapvetően befolyásolja az ország teljesítőképességét. A főváros és térsége gazdasági szerkezetéről megállapítható, hogy a rendszerváltás óta a szolgáltató szektor aránya nagymértékben, a hozzáadott érték tartalmú tevékenységek részesedése folyamatosan nőtt, párhuzamosan az ipari, építőipari szektor háttérbe szorulásával.

1.1 – Technológia innováció és tudástranzfer hatékonyságának javítása (2.1)

Az intézkedés célja

Az alapvető gazdaságpolitikai cél: erős, versenyképes gazdaság megalapozása, amely a meglévő munkahelyek megtartása mellett jól fizetett és stabil újakat hoz létre, és amely a városlakók és -használók számára képzettségüknek és készségeiknek megfelelő kiteljesedési lehetőséget és létbiztonságot nyújtó jövedelemszerzést kínál, a továbbképzés, ill. új technológiai és innovációs ismeretek folyamatos elérhetőségének biztosításával.

Kiemelt feladat a tudásgazdaság szereplői közötti kooperáció ösztönzése a minél több innovatív tartalmú termék létrehozása és minél több, magasan képzett munkaerő lekötése érdekében, növelve a város gazdasági versenyképességét.

Az intézkedés rövid tartalma

A) Üzleti környezet fejlesztése

Emelt szintű szolgáltatásokat biztosító üzleti inkubátorházak létrehozása (speciális profillal, keresleti elemzés alapján, pl. üzletfejlesztési és menedzsment tanácsadással)

Üzleti telephelyek fejlesztése barnamezős területeken

Fiatal vállalkozók program, amely segíti a start-up vállalkozásokat, és a fiatalok vállalkozóvá válását

B) KKV-k finanszírozásának segítése

Mikrohitel és egyéb pénzügyi szolgáltatások

C) Innováció, K+F

Vállalkozások és felsőoktatási intézmények közötti együttműködés segítése

- elsősorban alkalmazott kutatások (vállalkozói megrendelések alapján)
- együttműködések ösztönzése a fővárosi szolgáltató cégek és a kutatóhelyek között
 - együttműködési lehetőségek bővítése a Fővárosi Önkormányzat és az egyetemi kutató központok között
 - együttműködési lehetőségek bővítése a Fővárosi Önkormányzat és a fővárosi társaságok és intézmények kutatás-fejlesztési csoportjai között

D) Kreatív gazdaság fejlesztése

A kreatív iparágakhoz kapcsolódó vállalkozások támogatása, nemzetközi piaci szerepük megerősítése, benne az ezekben létrejövő start-up vállalkozások felfutásának elősegítése.

1.2 – Felhasználóbarát városkormányzás kialakítása (2.2)

Az intézkedés célja

Cél, hogy a lakosság, a gazdasági szereplők és a különböző intézmények magas minőségű otthonra találjanak a városban, egyebek mellett megfelelő szervezeti és jogi feltételrendszer biztosításával. A kezdeményező és együttműködő város- és térségfejlesztés lényege az önkormányzati irányító szerep felvállalása, a koordináló szerepkör erősítése, amely gazdaságélénkítő kormányzást, a gazdasági szereplők orientálását jelenti, megteremtve a lakosság és a gazdasági szereplők számára az ideális intézményi és infrastrukturális feltételeket.

Az intézkedés rövid tartalma

A fenti célok elérését szolgálhatják létrehozandó szervezetek (pl. Budapest Fejlesztési Ügynökség), vagy szolgáltatási hatékonyság javító lépések, szervezeti, képzési projektek.:

- budapesti fejlesztési ügynökség feladatok megoldása;
- városkommunikációs ügynökségi feladatok megoldása.

1.3 – Turizmus mint gazdasági húzóágazat (2.3)

Az intézkedés célja

Elengedhetetlen feladat Budapest meglévő turisztikai kínálatának továbbfejlesztése, a kulturális létesítmények választékának szélesítése, a Duna-part és a vízfelület turisztikai és közösségi használatának növelése, a budapesti fürdők kínálatának és szolgáltatási színvonalának fejlesztése, látogatóbarát és nemzetközi szintű kiállítások rendezése, az egészségturizmusban rejlő lehetőségek feltárása az aktív kikapcsolódási lehetőségek és a családi élményturizmus bővítése. Mindezt kiegészíti a rendezvény- és programkínálat bővítése, valamint a bor- és gasztronómiai kínálat fejlesztése.

A fenti termékfejlesztési célok megvalósítása a turisztikai szolgáltatóipar fejlesztésével, a turista tengelyek meghatározásával, tájékoztató rendszer kiépítésével, folyamatos képzéssel valósítandó meg.

Budapest és térsége fogadási feltételeinek színvonalasabbá tétele illetve meglévő turisztikai kínálatának továbbfejlesztése. A meglévő turisztikai termékek

fejlesztése mellett elengedhetetlen azoknak az új vonzerőknek a felfuttatása, bekapcsolása amelyek lehetővé teszik a turisták érdeklődésének fenntartását megyei és fővárosi szinten egyaránt. Összhangban az országos törekvésekkel, építve Budapest fővárosi adottságaira támogatni kell az egészségturisztikai fejlesztések megvalósítását.

Az intézkedés rövid tartalma

A) Turisztikai termékek fejlesztése

Turisztikai vonzerők szolgáltatásainak fejlesztése, illetve területileg decentralizált támogatása

Tematikus útvonalak és hálózatok kialakítása, tematikus utcák kialakításának ösztönzése.

B) Egészségügyi turizmus fejlesztése

Egészségturizmus és aktív kikapcsolódás feltételeinek fejlesztése, fürdők gyógyászati szolgáltatásainak fejlesztése. Balneológiai terápiás és kutatóközpont kialakítása.

C) Budapest Brand kialakítása és bevezetése

Erős Budapest márka felépítése, turizmus marketing, piaci megjelenés és fenntartása, partnerségi kapcsolatok erősítése.

D) Duna-parti szabadidő zóna

A Duna-part hozzáférhetőségének javítása, vízparti szabadidős zónák kialakítása, úszó szabadidős- és vendéglátó egységek számának és szolgáltatási színvonalának emelése.

1.4. Városterzségi együttműködés (BTFK 3)

Az intézkedés célja

Budapest és Pest megye gazdasága és társadalma ezer szállal kapcsolódik egymáshoz már jelenleg is (munkahelyi ingázás, rekreációs szolgáltatások). Az ezekben rejlő szinergiákat ki kell használni és a felmerülő konfliktusokra megoldásokat keresni. Meg kell találni azokat a közös érdekből fakadó együttműködés lehetőségeket, amelyek érdekében mindkét nagy közigazgatási szereplő ki tud állni, azonosítva azokat a fejlesztési területeket, illetve ágazatokat, amelyek fejlesztése mindkettőjük számára előnyös.

Az intézkedés rövid tartalma

Vannak olyan fejlesztési zónák (pl. Ferihegy térsége), logisztikai területek, amelyek kiépítése közös célként jelenhetnek meg. Ezek fejlesztése csak részben igényel gazdaság-fejlesztési forrásokat. Komoly szerepe lehet a szervező munkának, az együttműködésnek, a jó értelemben vett lobbizásnak.

Stratégiai cél – 5. Hatékony városszerkezet kialakítása – kompakt város

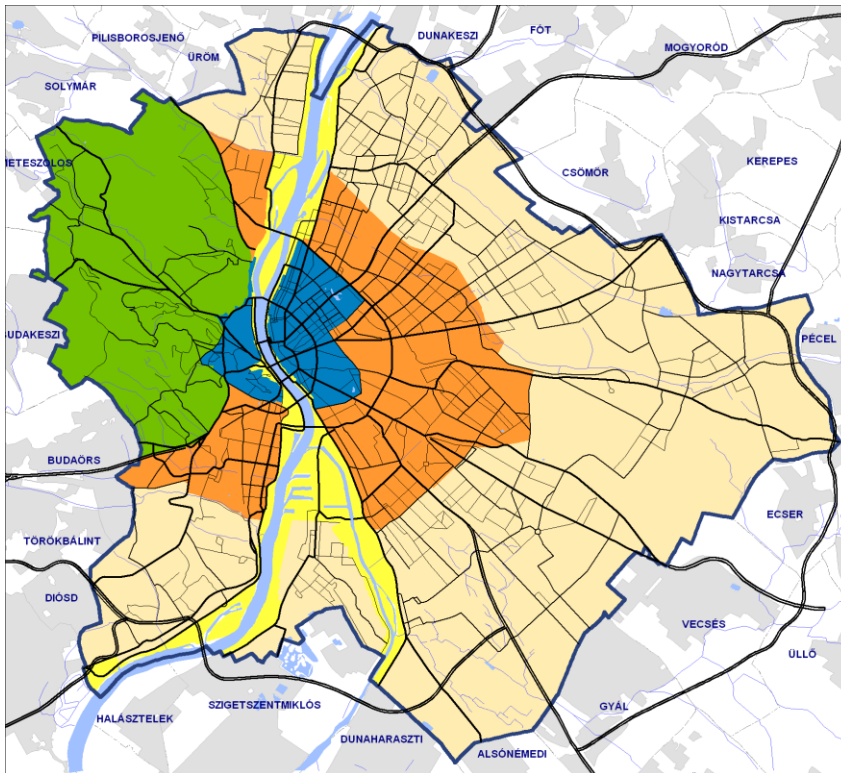
Budapest sokszínűsége területhasználati értelemben olyan érték, melyet meg kell őrizni. A város öt, eltérő adottságokkal rendelkező zónája (belső, átmeneti, elővárosi, hegyvidéki és Duna menti) ezért differenciált fejlesztést igényel. Az értékek és problémák figyelembevételével összhangot kell teremteni a területhasznosítás és a területek kiszolgálását biztosító különböző (humán és műszaki) infrastruktúrák között. A távlati fenntarthatóság érdekében egy-egy terület környezeti hatása és működtetésének költsége (létrehozás és ellátórendszerek üzemeltetése) az elvárható leggazdaságosabb kell, hogy legyen.

2.1 – Vegyes területhasználat kialakítása – a Dunával együtt élő város (5.1, 5.4)

Az intézkedés célja

A város öt, eltérő adottságokkal rendelkező zónája (belső, átmeneti, elővárosi, hegyvidéki és Duna menti) differenciált fejlesztése. Kiegyensúlyozott térszerkezet megteremtése, olyan vegyes funkciójú, kompakt városi területhasználat és hálózati rendszer kialakítása, mely megőrzi az értékes természeti és épített környezetet. A közlekedési kényszerek csökkentése, hogy kisebb terhelés érje a város zsúfolt területeit. A már infrastruktúrával ellátott területek (barnamezős területek) váljanak a fejlesztések célterületeivé, az ökológiai szempontból értékes, pótolhatatlan földterületek beépítése helyett a város belső tartalékterületei képezzék a fejlesztések elsődleges célterületeit lakó-, gazdasági és zöldterületi fejlesztés számára egyaránt. A megfelelő intenzitás és a vegyes területhasználat lehetővé teszi a „kis távolságok elvének” megvalósítását, így a kerékpározás, gyaloglás esélye javul, azaz a közösségi közlekedési szolgáltatás „gazdaságosságának” küszöbe csökken.

A Duna természetközeli partjai váljanak a természetjáró rekreáció, barnamezős partjai a tágabban értelmezett rekreáció közösségi tereivé, vagy - ahol az elfogadható – álljon a gazdasági funkciók szolgálatába. A világörökségi területek minőségének növelése, a parthasználat kiterjesztése és humanizálása, az értékmegőrzés mellett a Duna-part gyalogos, illetve kerékpáros bejárhatóságának biztosítása elsőrendű feladat.

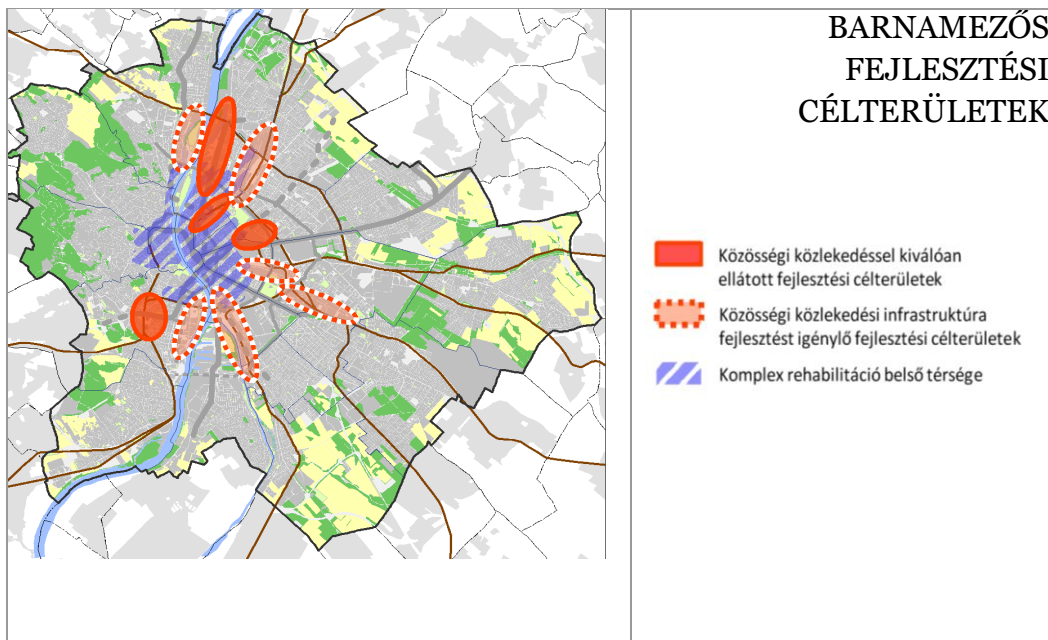

6. ábra: Fővárosi beavatkozási zónák (Forrás: BTFK)

2.2 – Barnamezős területek funkcióváltása (5.2)

Az intézkedés célja

A város- és területfejlesztés célterületeinek magját a barnamezős területek kell, hogy képezzék. A funkcióváltás és a területi potenciál kihasználása mellett egyszerre a területeken lévő környezeti problémák megoldása is a célok között szerepel. Az átmeneti és a Duna menti zónában elhelyezkedő barnamezős területek funkcióváltása, hasznosítása kulcskérdés a kompakt város elvén történő városfejlesztés szempontjából. Ki kell használni az átmeneti zónában található barnamezős térségek kedvező közlekedési és közmű adottságait. További cél, hogy a városszövetbe ékelődött leromlott területek a pótolhatatlan földterületek beépítése helyett a város belső tartalékterületei képezzék a fejlesztések elsődleges célterületeit lakó-, gazdasági és zöldterületi fejlesztés számára egyaránt.

7. ábra: Fővárosi barnamezős fejlesztési célterületek (Forrás: BTFK)

Az intézkedés rövid tartalma

- A meglévő ipari örökség védelme és hasznosítása (új funkciók megjelenése)
- A barnamezős területek funkcióváltása, és értékvédelme
- A fejlesztések barnamezők felé terelését szolgáló differenciált beavatkozások;
- Átmeneti hasznosítások ösztönzése;
(A kármentesítési feladatok a 3.3-as Korszerű hulladékgazdálkodás és talajvédelem intézkedésben szerepelnek)

2.3 – Differenciált központrendszer létrehozása (5.3)

Az intézkedés célja

A meglévő tradicionális központok fejlesztése és új központok létrehozása. Intermodális szerepű központok kialakítása. Ilyen szerepet tölthetnek be a jövőben például az Etele tér, mint a főközpontot tehermentesítő mellékközpont, valamint az Újpest-Városkapu kiemelt jelentőségű helyi központja.

Budapest közúthálózatát a terület-felhasználásból adódó valós forgalmi igények ellátására, az elmúlt évtizedek elmaradt közlekedésfejlesztései következtében számos kisebb főúthálózati- és gyűjtőút hálózati elemmel kell kiegészíteni.

Az intézkedés rövid tartalma

- Kerületközpontok fejlesztése – funkcióbővítő városfejlesztési feladatok megvalósításával (főutca típusú beavatkozások)
- A város közlekedési szerkezetének átalakítása az új használati igényeknek megfelelően – meglévő közterületek újraosztása (útépítések, felújítások, közösségi közlekedés fejlesztése – villamos közlekedés projektjei)
- A közúti közlekedés-biztonság javítása (IKOP-os terület)

2.4– Értékvédelem-értékteremtés (5.5)

Az intézkedés célja

A város egyedülálló természeti és táji, valamint ezzel harmóniában lévő épített örökséggel rendelkezik, amelynek megőrzése révén tartható csak fenn a város értékei iránt megmutatkozó kiemelkedő érdeklődés. Budapesten célszerű újra meghatározni, pontosítani a területi védettségeket. A kijelölt területekre kedvező beépítési sűrűséget meghatározó, a meglévő egyedi karaktert erősítő és a léptékek megőrzését elősegítő szakszerű szabályozás készítendő.

Budapest belvárosában – mint történeti városi tájban – az épülethomlokzatok a városképi látvány kiemelkedő fontosságú elemei. Sokszor a védett értékek közvetlen szomszédságában lévő megkopott, omladozó homlokzatok állagmegóvása, illetve felújítása is sürgető feladat. A hasonlóan fontos, meghatározó elemeknek, a közterületeknek a felújítása évek óta sikeresen zajlik a belvárosban és több városrészközpontban. A városkarakter megőrzése érdekében a helyi egyedi értékek védelme kiemelkedő fontosságú feladat. Az intézményesített védelem hatékonyságát növelni kell.

Az intézkedés rövid tartalma

- Városmegújítási program
- Zöld program

2.5 –A lakásállomány optimalizálása (9.1)

Az intézkedés célja

A magyarországi háztartások jelentős része számára okoz nehézséget a lakhatás költségeinek megfizetése. A lakáspolitikával foglalkozó kutatók álláspontja szerint Magyarországon a bérlakás-állomány, ezen belül a szociális bérlakás-állomány jelentősen elmarad az igényektől, miközben az olcsó bérű bérlakások iránti igény a következő években valószínűleg növekedni fog. A fővárosban jelentkező bérlakás igényekről nem állnak rendelkezésre adatok, az országos adatot alapul véve a fővárosban legalább egy kétszeres mértékű bővítésre van szükség.

A fővárosi önkormányzat tulajdonában lévő lakásállomány egytizede üresen áll, ezek durván fele az állapota miatt nem adható bérbe, ezért ezek helyettesítés, vagy – amennyiben ez racionális – felújítás indokolt lehet.

Az intézkedés rövid tartalma

- A bérlakás-állomány felújítása, indokolt esetekben
- Önkormányzati bérlakás fejlesztés
- Komplex programok, amelyekben a társadalmi-gazdasági problémákkal sújtott területek rehabilitációja érdekében hajtanak végre
- Lakásállomány energetikai célú felújítása (KEHOP-ból finanszírozható fejlesztések)

Stratégiai cél – 6. A környezeti erőforrások védelme és fenntartható használata, a természeti értékek megőrzése

A város megítélésében és ezen keresztül versenyképességének megőrzésében kiemelt szerepe van az itt lakók és dolgozók életminőségének. Ennek egyik meghatározó tényezője a minket körülvevő környezeti elemek állapota, amely döntően befolyásolja az egészségi, pszichés és mentális állapotunkat. Ennél fogva jelentős hatással van a városlakók fizikális és szellemi teljesítőképességére, összességében pedig a város versenyképességének egyik fő meghatározója.

3.1 – Zöld- és egyéb biológiailag aktív felületek megőrzése, természetvédelem(6.1)

Az intézkedés célja

A biológiailag aktív felületek arányát Budapest teljes területén növelni kell, ennek érdekében az üres fahelyeken fasorokat kell telepíteni, a tervezett erdőtelepítéseket fokozatosan végre kell hajtani, a barnamezős, a hasznosítatlan területeken zöldfelületeket kell létesíteni (akár csak átmeneti jelleggel is). Kiemelt figyelmet érdemelnek a közparkok, -kertek, -terek, amelyek ütemezett felújításáról és újak létesítéséről gondoskodni kell. A természeti értékek, a biodiverzitás megőrzéséhez szükséges a jelenleg érvényes védelmek megerősítése. A természetvédelmi kezelés finanszírozási alapjainak újragondolásán túl a szabályozási háttér rendezése, a környezeti nevelés támogatása is kiemelkedő cél. A természeti és tájképi értékek megőrzésében, veszélyeztetettségük csökkentésében szerepet kell, hogy kapjon a velük határos lakóterületi fejlesztések koordinálása.

Az intézkedés rövid tartalma

- Helyi védettséggel rendelkező természeti területek (pl. Mocsáros-dűlő) és értékek, illetve földtudományi természeti értékek (pl. barlangok) védelme – részben KEHOP-ból támogatható
- A zöldfelületi rendszer szempontjából értékes területek megőrzése és revitalizációja (pl. Rákos-patak mente)

3.2 - Zaj és légszennyezés csökkentése (6.3)

Az intézkedés célja

A lakosság terheltsége ne növekedjen, hosszabb távon pedig folyamatosan csökkenjen. Általánosságban az egyéni gépjármű használat mértékét kell csökkenteni, amely a modal-split arány javításával, valamint környezetbarát közlekedési módok (pl. vasút, kerékpár) előnyben részesítésével érhető el. A közösségi közlekedés használatának növekedéséhez a szolgáltatások minősége, és az ellátás teljes körűvé tétele járulhat hozzá. A zaj- és rezgés csökkentés érdekében korszerűsíteni kell a vasúti és közúti pályákat is.

A fővárosi zajtérkép felülvizsgálata a beavatkozások célzottságát segíti elő, ezért elkészítése a 2014-2020-as tervezési ciklus első felében indokolt.

Az intézkedés rövid tartalma

- Közösségi közlekedés használatát növelő programok
- Fővárosi zajtérkép felülvizsgálata
- Kerékpáros közlekedés körülményeinek javítása

3.3 - Korszerű hulladékgazdálkodás és talajvédelem (6.4)

Az intézkedés célja

A város fenntartható fejlődésének egyik alapvető feltétele a természeti erőforrásokkal való takarékos gazdálkodás. E tekintetben különösen fontos a különböző földtani elemek, a talaj (különösen a termőtalaj) és a talajvizek állapota. Az urbanizációs folyamatok egyre jobban veszélyeztetik ezeket az erőforrásokat is. Budapest területén a korábbi ipari tevékenységekből eredően számos olyan létesítmény, potenciális szennyező-forrás található, melyek térségében beavatkozást igénylő talaj-, és talajvíz szennyezettséggel kell számolni. A szennyező-források felszámolása, a kármentesítés, további szennyezések megakadályozása, a termelődő hulladékok megfelelő ártalmatlanítása kiemelten fontos az élhető városi környezet megteremtéséhez. A Budapesten keletkező tetemes mennyiségű hulladék begyűjtése és ártalmatlanítása nagy teherként jelentkezik a város működtetésében.

Az intézkedés célja a hulladékok keletkezésének megelőzése, illetve a keletkezett hulladékok minél nagyobb arányú felhasználása: újrahasználat, feldolgozást követő újrahasznosítás, vagy energetikai hasznosítás által. A cél hogy a hulladéklerakókba minél kevesebb hulladék kerüljön, különösen a szerves és egyéb, jól hasznosítható anyagok tekintetében. További cél a potenciális szennyező-források felszámolása.

Az intézkedés rövid tartalma

- Az újrahasznosítási ágazat fejlesztése, támogatása: szelektív hulladékgyűjtés rendszere, a válogató és feldolgozó kapacitás bővítése által, különös tekintettel a hulladékiszap kezelés megoldandó problémájára (akár termikus hasznosítás). Begyűjtésre kerülő hulladék szerves anyag tartalmának csökkentése szelektív gyűjtés és komposztálási program továbbfejlesztése révén. Építési- és bontási hulladékok másodnyersanyagként történő felhasználásának támogatása, az inert hulladék átvételi pontok számának növelése (hulladékudvarok bővítése).
- A hulladékgazdálkodás rendszerének gazdaságosabbá, hatékonyabbá tétele a telephelyek fejlesztése és a gépállomány korszerűsítése révén.
- A talaj- és talajvizet veszélyeztető, szennyezett területek feltérképezése, majd a szükséges kármentesítések elvégzése. Felhagyott hulladéklerakók rekultivációja.
- Környezeti nevelés, lakossági szemléletformálás a környezettudatos fogyasztói viselkedés érdekében.

3.4 - Korszerű vízgazdálkodás (6.5)

Az intézkedés célja

Meghatározó jelentőségű természeti erőforrások a különböző vízkészletek is, amelyekkel mind minőségi, mind mennyiségi értelemben is felelősen kell bánni. Mindenki, de különösen a lakosság számára, fontos a mindenkor elérhető, jó minőségű ivóvíz, melyet az ivóvízhálózaton keresztül szerezhetnek be. A környezet és az élővizek védelme ma már megköveteli a keletkező szennyvizek teljes mértékben történő megtisztítását. A vízkészletekkel való tudatos gazdálkodás részben az ivóvízfogyasztás csökkentését, részben a csapadékvíz hasznosítását és elvezetésének mérséklését jelenti, amely így a hálózat tehermentesítését eredményezheti. Az egyre szélsőségesebb időjárási események miatt az árvízi védekezés is egyre fontosabb feladattá válik.

Az intézkedés célja a mindenki számára elérhető, jó minőségű víz biztosítása. A vízbázis védelme érdekében a tisztítási technológia fejlesztése mellett, a vízelosztó hálózat korszerűsítésére (vízminőség biztosítása, csőtörések számának csökkentése, elszivárgás minimalizálása) és tudatos vízgazdálkodásra van szükség, a csapadékvizek tudatos kezelésének elterjedése mellett. A felszíni vizek esetében meghatározó a kisvízfolyások rendezése, továbbá az árvízvédelmi rendszer megújulása, valamint a védekezési tevékenység hatékonyságának növelése.

Az intézkedés rövid tartalma

- A korszerű vízhálózat az ütemezett hálózatrekonstrukciója, vízminőséget rontó lerakódásokat tartalmazó vezetékek kiváltása.
- A várhatóan egyre nagyobb intenzitású csapadékhullásra való felkészülés, szükséges csapadékvíz-tározók kiépítése.
- Gépészeti felújítás, valamint kapacitásbővítés a szükséges a vízhálózati nyomászónákban
- Csatornázatlan területek felzárkóztatása (volt zártkertes övezetek csatornázási helyzetének ésszerű rendezése) ahol szükséges a rákötések ösztönzése
- Dél-Budai főgyűjtő megépítése, a vízfolyásokra történő illegális szenny-, illetve csapadékvíz rákötések megszüntetése a vízminőség és a kapacitás, azaz a vízszállító képesség javítása.
- Egyesített rendszerű csatornák dunai kitoroklásának megszüntetése
- Elválasztott rendszerű szennyvíz és csapadékvíz elvezetési rendszerek kiépítése
- A kritikus állapotú árvízvédelmi védvonalak felújítása.

3.5 – Energiahatékonyság és klímavédelem (6.6)

Az intézkedés célja

A Fővárosi Környezetvédelmi Programban (FKP) szereplő célkitűzéseknek megfelelően a fővárosi közintézmények fajlagos energiaigényét 2005-höz viszonyítva 2016-ig legalább 15%-kal kell csökkenteni. A különböző típusú épületek más-más eszközökkel újíthatók fel hatékonyan, ezért a budapesti

épületállomány célzott felújítási programjához elengedhetetlen a meglévő épületállomány részletes feltérképezése, adatbázisának létrehozása.

Meg kell oldani többek között, hogy a hősziget-hatást elősegítő és fokozó magas hőelnyelésű, mesterséges, burkolt felületek aránya csökkenjen, növekedjen a városi szellő hatás és a jól átszellőztetett területek aránya.

Az intézkedés rövid tartalma

- Meglévő épületállomány komplex felújítása, energiahatékonysági programok támogatása;
- Új, energia-hatékony épületek építésének támogatása;
- Zöldtetők, zöldhomlokzatok létesítésének támogatása;
- Városi távhőrendszerek integrációja, régi vezetékszakaszok felújítása, hőveszteség csökkentése, intenzív beépítésű területek bevonása a távhőszolgáltatásba; - KEHOP-ból támogatható

Stratégiai cél – 7. Budapest komplex szerepkörének megfelelő közlekedési rendszer megteremtése

4.2 - Térségi közlekedés fejlesztése (7.2)

Az intézkedés célja

A térségi közlekedés fenntarthatóságának és minőségjavításának kiemelten fontos feltétele az elővárosi vasúti közlekedés színvonalának, vonzerejének növelése. Ez a vasúti pályák, állomások, technikai berendezések és a járműpark korszerűsítését igényli, kapacitásának növelését, megbízhatóságának és szolgáltatásainak lényeges javítását teszi szükségessé.

Az intézkedés célja az elővárosi vasúti közlekedés integrált szemléletű fejlesztése. A településközi és ráhordó autóbusz szolgáltatások fejlesztése. A vasúti és autóbusz közlekedés versenyhelyzete helyett az együttműködés megteremtése. A várostérség településein – a fővárosba irányuló személygépjármű közlekedés alternatívájaként – a megkezdett az eszközváltás lehetőségét biztosító P+R és B+R parkolók fejlesztésének folytatása.

Az intézkedés rövid tartalma

- A városi, elővárosi vasúti közlekedés fejlesztése;
- A közösségi közlekedési hálózat területi sűrítése, kiterjesztése az ellátatlan területekre;
- Az átszálló kapcsolatok színvonalas kiépítése;
- P+R parkolók, B+R tárolók építése;
- A főváros és a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér között kötöttpályás közösségi közlekedési kapcsolat létrehozása

4.3 – A fővárosi közösségi közlekedés fejlesztése (7.3)

Az intézkedés célja

A közösségi közlekedés vonzerejének, versenyképességének növelése – mint szolgáltatás – alapvetően a jelenleg nyújtott szolgáltatási színvonal javítását igényli már rövid távon is (városi és várostérségi közlekedés integrálása, igényeket folyamatosan meghaladó férőhelykínálat és megfelelő utas tájékoztatás, megbízhatóság és menetrendszerűség, komfortos megállók és esztétikus járművek) a fenntartható közlekedésfejlődés egyik zálogaként. A kötöttpályás közösségi közlekedési fejlesztések finanszírozása várhatóan nagyobb részben az IKOP-ból lesz biztosítható.

A P+R parkolók 4000 férőhelyet el sem érő jelenlegi kapacitását a főváros lakos számának és a régió belüli kapcsolatrendszernek a figyelembevételével több 10.000 férőhelyre kell növelni. Az egyéni közlekedés alternatívájaként merül fel a Duna mentén a vízi közlekedésben rejlő lehetőségek kihasználása.

Az intézkedés rövid tartalma

- A közösségi közlekedés szolgáltatási színvonalának növelése, vonzó használati feltételek kialakítása (benne járművek beszerzése);
- A közösségi közlekedési hálózat területi sűrítése, kiterjesztése az ellátatlan területekre;
- Az átszálló kapcsolatok színvonalas kiépítése; P+R parkolók építése;
- Vízi közlekedés továbbfejlesztése az elővárosi hivatásforgalom számára;
- Közösségi közlekedés intézményi integrációja;
- Közösségi kerékpár rendszer – BUBI – kialakítása.

4.4– A fővárosi egyéni közlekedés fejlesztése (7.4)

Az intézkedés célja

Összefüggő kerékpáros hálózat kialakítása és a kerékpározás preferálása a környezetbarát közlekedés fejlesztését jelenti.

A haránt irányú és elkerülő közúti kapcsolatok létesítése, hidak építése a közúti elérhetőséget javítja, ezáltal egyrészt környezetterhelési szempontból kedvező módon csökkentve az utazások hosszát, másrészt előremozdítva a gazdasági területek fejlesztését.

Az intézkedés rövid tartalma

- Kerékpáros közlekedés fejlesztése (Összefüggő kerékpáros hálózat megteremtése, B+R rendszerű kerékpártárolók létesítése);
- Közúti forgalomcsillapítás (Pesti alsórakpart forgalomcsillapítása);
- A körirányú közúti elemek fejlesztése, elkerülő szakaszok megvalósítása (pl.: Csepeli gerincút befejezése, Nagy Lajos király útja 2x2 sávra bővítése);
- Gazdasági fejlesztésekkel kapcsolatos elemek megvalósítása (pl.:Repülőtéri gyorsforgalmi út fejlesztése, Somogyi út kiépítése);

Stratégiai cél – 8. Befogadó, támogató, aktív társadalom

5.1 – Befogadó és támogató társadalom (8.1)

Az intézkedés célja

A főváros befogadóvá tétele, más országokból betelepülők, vagy az ország más térségeiből érkezők, illetve a nem városlakó városhasználók (tanulók, dolgozók, szolgáltatási rendszert használók, látogatók) befogadásának és egyenlő esélyű városhasználatának biztosítása.

Szükséges a migrációs folyamatok támogatása, és fellépés a társadalmi diszkriminációval szemben. További cél az elvándorlás mérséklése és a helyi közösségek erősítése, a halmozottan hátrányos helyzetű csoportok társadalmi reintegrációja, különös tekintettel a fővárosi hajléktalan emberekre.

Az intézkedés rövid tartalma

- diszkrimináció ellenes, illetve befogadást segítő programok (Színes Budapest program, XYZ - Fiatalok Programja);
- antiszegregációs programok;
- szomszédsági kapcsolatok és az öngondoskodás erősítése, háttér megteremtése a helyi támogató csoportok működéséhez;
- munkaerő térbeli mobilitását elősegítő támogatások.

5.2 – A társadalmi, gazdasági környezet változásaihoz való alkalmazkodás segítése (8.2)

A foglalkoztatás szint megtartása érdekében a munkaerőpiaci változásokhoz való folyamatos alkalmazkodás. Ez magába foglalja a szakképzési rendszer munkaerőpiaci igényekhez igazítását, a képzési kínálat átalakítását, ezáltal a hiányszakmák szerint szakképzés-fejlesztést, a munkaerőpiacról tartósan vagy átmenetileg kiszoruló, olykor szakképzettség nélküli társadalmi csoportok készség és kompetencia fejlesztését speciális (tranzit) foglalkoztatási programok keretében.

Az ESZA rendelettel összhangban kiemelt cél a korai iskolaelhagyók integrálása a szak és felnőttképzésbe, az élethosszig tartó tanulás minőségének és az ahhoz való hozzáférés javítása, a gyakornoki munka és a fiatalok pályakezdésének elősegítése, intelligens szakosodás fokozása.

Az intézkedés rövid tartalma

- speciális foglalkoztatási programok, kiemelten kezelve a pályakezdő és a tartósan munkanélküli munkavállalók helyzetét;
- fiatalok munkaerőpiaci integrációja;
- egész életen át tartó tanulást ösztönző programok;
- szak- és felnőttképzés fejlesztése;

5.3 – A humán szolgáltatások optimalizálása (8.3)

Az intézkedés célja

A szociális ellátórendszer minőségi fejlesztése preventív szemléletű ellátások erősítésével, a társadalmi problémák halmozódásának és koncentrálódásának megelőzése érdekében. A szociális szolgáltatásokat és a szolgáltatásokban dolgozókat képessé kell tenni a különböző életszakaszokban, élethelyzetekben lévő, különböző társadalmi és kulturális háttérből érkezők sokféle igényeinek felismerésére és az azokra való adekvát megoldások megtalálására.

A köznevelési intézmények fejlesztése, az intézményhálózat kapacitásának és szolgáltatásának lakossági, gazdasági, demográfiai igényekhez való igazításával. A szolgáltatást nyújtók képzése, kompetencia fejlesztése.

A felsőoktatási intézmények szolgáltatásainak, oktatási tevékenységének minőségi fejlesztése, a felsőoktatási képzési és kutatási kapacitások illesztése a munkaerőpiaci elvárásokhoz.

A fővárosnak a lakosság helyi és országos szintű egészségügyi kiszolgálását ezután is el kell látnia és ezen túlmenően továbbra is vállalnia kell az egyes speciális ellátások tekintetében az országos központ szerepet. Cél továbbá az egészségügyi ellátás működésének racionalizálása. A már elindított regionális kórházprogram középtávon sikeres befejezése.

A szolgáltatásokat elérhetővé és megfelelővé kell tenni a speciális igényű emberek számára is. Ezért szükséges az oktatásban, a szociális és egészségügyi szolgáltatásokban a teljes körű, fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés.

Az intézkedés rövid tartalma

- a változások rugalmas követéséhez monitoring bevezetése az oktatás, a szakképzés, az egészségügy, a munkaerő-piaci igények és a városbiztonság területén.
- szociális intézményi háló tartalom- és kompetencia fejlesztése;
- köznevelési, felsőoktatási intézmények tartalom- és kompetencia fejlesztése;
- egészségügyi, nevelési, közoktatási intézmények szolgáltatásainak racionalizálása;
- képzések a szakorvosok számára;
- módszertani tananyagok készítése, és tartalomfejlesztés;
- a prevenció széleskörű szakmai feltételeinek megteremtése (pl. szűrőállomások hálózata, iskolai, közösségi prevenciók programok, szemléletformáló és aktív életmódot támogató programok);

5.4 – A kulturális kínálat bővítése (8.4)

Az intézkedés célja

Budapest sajátos hagyományai és gazdag kulturális élete miatt is vonzó város, egyedi karakterét a kulturális sokszínűség erősíti. Az itt nagy számban koncentrálódó kulturális intézmények és kulturális civil szervezetek meghatározzák a városlakók életminőségét, identitástudatát és helyhez kötődését, valamint a főváros nemzetközi vonzerejét, versenyképességét is. Budapest

elsősorban kultúrájának továbbfejlesztése révén tarthatja meg vonzását és erősítheti regionális központ szerepkörét.

Az intézkedés rövid tartalma

- Kulturális célú programok (fesztiválok, rendezvények) támogatása
- Rendezvényhelyszínek fejlesztése
- Kulturális létesítmények kisebb infrastrukturális fejlesztései

10.2 Az intézkedések egymásra épülése

Az intézkedések egymásra épülését alapvetően a tervezett célrendszer belső logikája határozza meg, azaz, hogy a stratégiai célok hogyan kapcsolódnak egymáshoz, illetve hogyan szolgálják a négy átfogó cél megvalósulását (lásd 9. táblázat). A stratégiai célok összefüggés-rendszerét a területfejlesztési koncepció már feltárta, ezt az alábbi 9. táblázatban mutatjuk be.

9. táblázat: A stratégiai célok belső logikai kapcsolatai

Stratégiai cél/ Stratégiai cél	1. KEZDEMÉNYEZŐ, EGYÜTT-MŰKÖDŐ TERÜLET-, VÁROS- ÉS TÉRSÉGFEJLESZTÉS	2. TUDÁSALAPÚ, VERSENYKÉPES, INNOVATÍV ÉS „ZÖLD” GAZDASÁG	3. PARTNERSÉG – A JÖVŐ KÖZÖS TERVEZÉSE, ÖSSZEHANGOLT FEJLESZTÉSEK BUDAPESTEN ÉS A VÁROS-TÉRSÉGBEN	4. NEMZETKÖZI SZEREPKÖR ERŐSÍTÉSE A TÉRSÉGI POZÍCIÓ KIHASZNÁLÁSÁVAL	5. HATÉKONY VÁROSSZERKEZET KIALAKÍTÁSA - KOMPAKT VÁROS	6. A KÖRNYEZETI ERŐFORRÁSOK VÉDELME ÉS FENNTARTHATÓ HASZNÁLATA, A TERMÉSZETI ÉRTÉKEK MEGŐRZÉSE	7. BUDAPEST KOMPLEX SZEREPKÖRÉNEK MEGFELELŐ KÖZLEKEDÉSI RENDSZER MEGTEREMTÉSE	8. BEFOGADÓ, TÁMOGATÓ, AKTÍV TÁRSADALOM	9. RUGALMAS ÉS KORSZERŰ LAKÁSSTRUKTÚRA KIALAKÍTÁSA
1. KEZDEMÉNYEZŐ, EGYÜTT-MŰKÖDŐTERÜLET-, VÁROS- ÉS TÉRSÉGFEJLESZTÉS		✓	✓	✓	✓	✓	✓	0	✓
2. TUDÁSALAPÚ, VERSENYKÉPES, INNOVATÍV ÉS „ZÖLD” GAZDASÁG	✓		✓	✓	✓	✓	✓	0	0
3. PARTNERSÉG – A JÖVŐ KÖZÖS TERVEZÉSE, ÖSSZEHANGOLT FEJLESZTÉSEK BUDAPESTEN ÉS A VÁROS-TÉRSÉGBEN	✓	✓		✓	✓	✓	✓	0	0
4. NEMZETKÖZI SZEREPKÖR ERŐSÍTÉSE A TÉRSÉGI POZÍCIÓ KIHASZNÁLÁSÁVAL	✓	✓	✓		0	0	✓	✓	0
5. HATÉKONY VÁROSSZERKEZET KIALAKÍTÁSA - KOMPAKT VÁROS	✓	✓	✓	0		✓	✓	✓	✓
6. A KÖRNYEZETI ERŐFORRÁSOK VÉDELME ÉS FENNTARTHATÓ HASZNÁLATA, A TERMÉSZETI ÉRTÉKEK MEGŐRZÉSE	✓	✓	✓	0	✓		✓	✓	0
7. BUDAPEST KOMPLEX SZEREPKÖRÉNEK MEGFELELŐ KÖZLEKEDÉSI RENDSZER MEGTEREMTÉSE	✓	✓	✓	✓	✓	✓		0	0
8. BEFOGADÓ, TÁMOGATÓ, AKTÍV TÁRSADALOM	0	0	0	✓	0	✓	0		✓
9. RUGALMAS ÉS KORSZERŰ LAKÁSSTRUKTÚRA KIALAKÍTÁSA	✓	0	0	0	✓	0	0	✓	

szoros, erős kapcsolódás a stratégiai célok között

jelmagyarázat:

kevésbé szoros, de van kapcsolódás a stratégiai célok között

0

nem releváns a célok közötti kapcsolat vizsgálata

értelmezhetetlen a kapcsolódás vizsgálata

A továbbiakban a részprogram szempontjából a VEKOP-ból finanszírozható intézkedések (projekt-csomagok) kapcsolódásainak lesz nagyobb jelentősége, ezért azok egymás közötti kapcsolatait, illetve az **átfogó célokhoz való kapcsolódását vizsgáltuk** részletesebben. Ennek eredményét az alábbiakban foglaltuk össze:

A **„Budapest az Európai városhálózat erős tagja”** átfogó cél megvalósulásához hozzájárul:

- 2. Tudásalapú, versenyképes, innovatív és “zöld” gazdaság (2.1. Technológiai innováció és tudástranszfer hatékonyságának javítása; 2.3. Turizmus mint gazdasági húzóágazat)
- 7. Budapest komplex szerepkörének megfelelő közlekedési rendszer megteremtése, amelyen belül a részprogram és a fővárosi területfejlesztési stratégia hatókörén túlnyúló nemzetközi és országos közlekedési hálózati elemeknek lesz nagy jelentősége (a koncepcióban a 7.1-es prioritás), amelynek TEN-T hálózathoz kapcsolódó fejlesztései az IKOP-ból valósulnak majd meg.
- Kisebb mértékben a fenti célhoz a többi közlekedésfejlesztési beavatkozási irány is hozzájárul (7.3. A fővárosi közösségi közlekedés fejlesztése; 7.4. A fővárosi egyéni közlekedés fejlesztése)

A két fenti közlekedés-fejlesztési intézkedés támogatási területeit az IKOP-ból finanszírozandó elővárosi és város közösségi közlekedési beavatkozások egészítik ki (7.2 Térségi közlekedés fejlesztése)

„A fenntartható, érték és **tudásalapú gazdaság**” átfogó cél elérését szolgálja:

- 2. Tudásalapú, versenyképes, innovatív és “zöld” gazdaság (2.1. Technológiai innováció és tudástranszfer hatékonyságának javítása; 2.3. Turizmus mint gazdasági húzóágazat)
- 5. Hatékony városszerkezet kialakítása - kompakt város (5.1. Vegyes területhasználat kialakítása – 5.4. A Dunával együtt élő város; 5.2. Barnamezős területek funkcióváltása; 5.3. Differenciált központrendszer létrehozása)
- 7. Budapest komplex szerepkörének megfelelő közlekedési rendszer megteremtése (7.3. A fővárosi közösségi közlekedés fejlesztése; 7.4. A fővárosi egyéni közlekedés fejlesztése)
- 8. Befogadó, támogató, aktív társadalom (8.1. Befogadó és támogató társadalom - 8.2. Az életformák és a társadalmi gazdasági környezet változásainak összehangolása; 8.3. A humán szolgáltatások optimalizálása)

Az intézkedés-csoporton belül meglehetősen szoros kapcsolat áll fenn a 7. közlekedési beavatkozások és az 5. Hatékony városszerkezet kialakítását szolgáló beavatkozások között, mivel az utóbbi nem valósítható meg a közlekedési rendszer továbbfejlesztése és részbeni átalakítása nélkül. A kompakt város irányába történő elmozduláshoz elengedhetetlen, hogy a 2. gazdaságfejlesztési beavatkozásoknak kézzelfogható eredményei legyenek pl. az eddig kizárólag lakófunkcióval rendelkező területeken, vagy, hogy a barnamezős területeket jobban be lehessen integrálni a város vérkeringésébe.

Az „Egészséges, **harmonikus, sokszínű városi környezet**” megteremtését elősegítheti:

- 5. Hatékony városszerkezet kialakítása - kompakt város (5.1. Vegyes területhasználat kialakítása – 5.4. A Dunával együtt élő város; 5.2. Barnamezős területek funkcióváltása; 5.3. Differenciált központrendszer létrehozása)
- 6. A környezeti erőforrások védelme és fenntartható használata, a természeti értékek és táji adottságok megőrzése (6.1. Zöld- és egyéb biológiailag aktív felületek megőrzése - 6.2. Természeti- tájképi értékek megőrzése; 6.6. Energia-hatékonyság és klímavédelem)
- 8. Befogadó, támogató, aktív társadalom (8.1. Befogadó és támogató társadalom - 8.2. Az életformák és a társadalmi gazdasági környezet változásainak összehangolása; 8.3. A humán szolgáltatások optimalizálása)
- 9. Rugalmas és korszerű lakásstruktúra kialakítása (9.1. A lakásállomány optimalizálása - 9.2. A térbeni-társadalmi szerkezet kiegyensúlyozása)

A hatékony városszerkezet (5) kialakításához mind a gazdaságfejlesztési beavatkozások (2) sikerére, mind a korszerű és rugalmas lakásstruktúra (9) kialakítására szükség lesz, és a környezeti beavatkozásokkal kiegészülve tudják az harmonikus és sokszínű városi környezetet megteremteni.

Mindezeket a KEHOP-ból finanszírozandó projektsomagok tehetik teljessé: 6.4. Korszerű hulladék-gazdálkodás és talajvédelem; 6.5. Korszerű vízgazdálkodás.

A „Javuló **életminőség**, harmonikus együttélés” átfogó cél megvalósulásához hozzájárul:

- 6. A környezeti erőforrások védelme és fenntartható használata, a természeti értékek és táji adottságok megőrzése (6.1. Zöld- és egyéb biológiailag aktív felületek megőrzése - 6.2. Természeti- tájképi értékek megőrzése; 6.6. Energia-hatékonyság és klímavédelem)
- 9. Rugalmas és korszerű lakásstruktúra kialakítása (9.1. A lakásállomány optimalizálása - 9.2. A térbeni-társadalmi szerkezet kiegyensúlyozása)

A zaj- és légszennyezés (6.3) csökkentéséhez közvetlenül nem lehet uniós forrásokat kapcsolni, közvetett módon azonban mind a közlekedésfejlesztési beruházások – ezen szempontokat is figyelembe vevő – kialakítása, mind a városszerkezeti fejlesztések hozzá tudnak járulni a lakosság zajterhelésének csökkentéséhez.

A fenti intézkedéseket a KEHOP-ból finanszírozandó projektsomagok egészítik ki: 6.4. Korszerű hulladék-gazdálkodás és talajvédelem; 6.5. Korszerű vízgazdálkodás.

10.3 Az intézkedések részletes bemutatása

A sorszámozásban az egyes projektesomagok önálló sorszámot kaptak, azonban zárójelben feltüntettük a Konceptióban (BTFK) szereplő prioritások (fejlesztési irányok) eredeti számozását.

10.3.1 Gazdaságfejlesztés a versenyképes, innovatív és “zöld” Budapestért – 1. prioritás

A gazdaságfejlesztés tekintetében két prioritás elemei kapcsolhatók jól a VEKOP tervezett intézkedéseivel (egy vállalkozásfejlesztési és egy turisztikai fókuszú), a másik két intézkedés megvalósítását elsősorban Önkormányzati költségvetési források szolgálhatják.

1.1 –Technológia innováció és tudástranszfer hatékonyságának javítása (2.1)

Az intézkedés célja

Az alapvető gazdaságpolitikai cél: erős, versenyképes gazdaság megalapozása, amely a meglévő munkahelyek megtartása mellett jól fizetett és stabil újakat hoz létre, és amely a városlakók és -használók számára képzettségüknek és készségeiknek megfelelő kiteljesedési lehetőséget és létbiztonságot nyújtó jövedelemszerzést kínál, a továbbképzés, ill. új technológiai és innovációs ismeretek folyamatos elérhetőségének biztosításával.

Kiemelt feladat a tudásgazdaság szereplői közötti kooperáció ösztönzése a minél több innovatív tartalmú termék létrehozása és minél több, magasan képzett munkaerő lekötése érdekében, növelve a város gazdasági versenyképességét.

Az intézkedés rövid tartalma

- A) Üzleti környezet fejlesztése
 - Emelt szintű szolgáltatásokat biztosító üzleti inkubátorházak létrehozása (speciális profillal, keresleti elemzés alapján, pl. üzletfejlesztési és menedzsment tanácsadással)
 - Üzleti telephelyek fejlesztése barnamezős területeken
 - Fiatal vállalkozók program, amely segíti a start-up vállalkozásokat, és a fiatalok vállalkozóvá válását
- B) KKV-k finanszírozásának segítése
Mikrohitel és egyéb pénzügyi szolgáltatások
- C) Innováció, K+F
Vállalkozások és felsőoktatási intézmények közötti együttműködés segítése
 - elsősorban alkalmazott kutatások (vállalkozói megrendelések alapján)

- együttműködések ösztönzése a fővárosi szolgáltató cégek és a kutatóhelyek között

D) Kreatív gazdaság fejlesztése

- A kreatív iparágakhoz kapcsolódó vállalkozások támogatása, nemzetközi piaci szerepük megerősítése, benne az ezekben létrejövő start-up vállalkozások felfutásának elősegítése.

Az intézkedés megvalósításában jelentős szerep juthat azon országos fejlesztéseknek, amelyek megvalósítása elsősorban – azok országos jellege és hatása miatt – a GINOP 15%-os rugalmassági keretének terhére oldható meg (pl. EIT ICT Labs Budapesti Node infrastrukturális fejlesztése, MTA kutatóintézet fejlesztések).

A tervezett kedvezményezett kör lehatárolása

- önkormányzatok (különösen üzleti infrastruktúra tekintetében),
- vállalkozások,
- felsőoktatási intézmények, kutatóintézetek,
- Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány (BVK).

Az intézkedés költségigénye

Becsült forrásigény: **45 Mrd Ft**
(ebből GINOP 24 Mrd Ft)

Kapcsolódó programok:

- VEKOP 1.1 - Támogató üzleti környezet fejlesztése
- VEKOP 1.2 - Kiemelt vállalkozói célcsoportok differenciált fejlesztése
- VEKOP 1.5 - Vállalati K+F+I tevékenység támogatása
- VEKOP 1.6 - Stratégiai K+F+I együttműködések és kezdeményezések
- VEKOP 1.7 - Kutatóintézeti és nemzetközi kiválóság
- VEKOP 2.1 – Pénzügyi eszközök hozzáférhetőségének
- GINOP 2.3. Kutatóintézeti kiválóság és nemzetközi együttműködések javítása

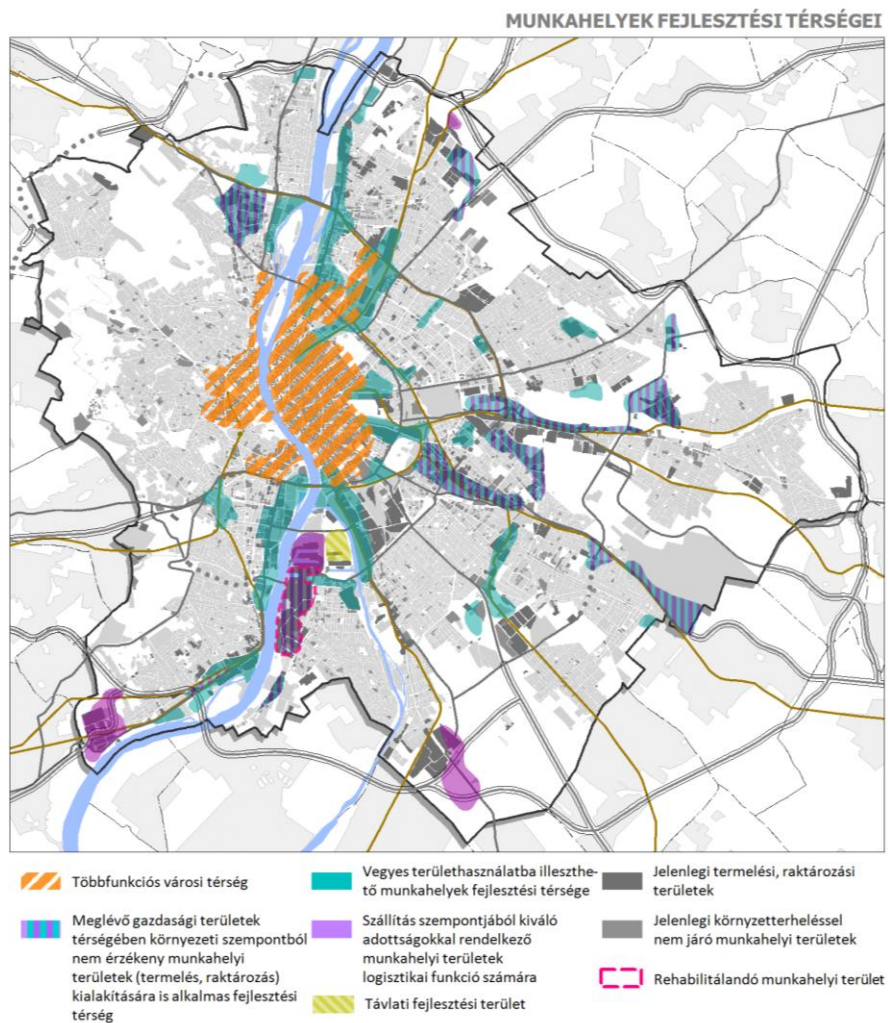
Finanszírozó alap: ERFA
Részben a GINOP rugalmassági keret terhére.

Az intézkedés részelemeinek bemutatása

A projektek kedvezményezettjei részben vállalkozások lesznek, így esetükben a támogatni tervezett projektek előzetes meghatározása nem indokolt, várhatóan pályázati rendszerben kerülnek kiválasztásra.

Projektcsomag neve (projektek száma)	Becsült költség (Mrd Ft)	Projektgazdák	Előkészítettség
KKV fejlesztési és innovációs program	5	Budapest Főváros Önkormányzata / BVK	2014. I. félévében kerül kidolgozásra
Budapest Inkubációs Hálózat	2	Budapest Főváros Önkormányzata	2014. I. félévében kerül kidolgozásra
Duna gazdasági program	1,5	Budapest Főváros Önkormányzata	2014. I. félévében kerül kidolgozásra

A kerületi önkormányzatoknál az első körös projektgyűjtés során elsősorban a támogató üzleti környezet megteremtése került megjelölésre (4 projektötlet), amelyek kidolgozása még nem történt meg, költségbecslés nem áll rendelkezésre.

8. ábra: Munkahelyek fejlesztési térségei (Forrás: BTFK)

1.2 – Felhasználóbarát városkormányzás kialakítása (2.2)

Az intézkedés célja

Cél, hogy a lakosság, a gazdasági szereplők és a különböző intézmények magas minőségű otthonra találjanak a városban, egyebek mellett megfelelő szervezeti és jogi feltételrendszer biztosításával. A kezdeményező és együttműködő város- és térségfejlesztés lényege az önkormányzati irányító szerep felvállalása, a koordináló szerepkör erősítése, amely gazdaságélénkítő kormányzást, a gazdasági szereplők orientálását jelenti, megteremtve a lakosság és a gazdasági szereplők számára az ideális intézményi és infrastrukturális feltételeket.

Az intézkedés rövid tartalma

A fenti célok elérését szolgálhatják létrehozandó szervezetek (pl. a fejlesztési ügynökségi feladatok ellátására), vagy meglévő szervezetek átalakítása, továbbá a szolgáltatási hatékonyság javító lépések, és szervezeti, képzési projektek:

- budapesti fejlesztési ügynökségi feladat;
- városkommunikációs ügynökségi feladat;
- befektetés-ösztönzési feladatok megoldása.

A VEKOP 3.0 véleményezése során Pest megye és Budapest is jelezte az igényt, hogy a befektetés-ösztönzés megyei szintű támogatása jelenjen meg a támogatási területek között, a TOP-hoz hasonlóan.

A tervezett kedvezményezett kör lehatárolása

Kedvezményezett: Fővárosi önkormányzat

Az intézkedés költségigénye

Becsült forrásigény: ~7 Mrd Ft

Kapcsolódó programok:

VEKOP 1.1 - Támogató üzleti környezet fejlesztése

Fővárosi önkormányzat saját költségvetési forrásával kiegészítve (alapvetően szervezetfejlesztési és működési támogatást igényel)

Finanszírozó alap: ERFA

Az intézkedés részelemeinek bemutatása

INDIKATÍV PROJEKTLISTA: tartalmát az egyeztetési folyamat megindítása érdekében a korábbi projektlisták alapján állítottuk össze!

Projektcsomag neve (projektek száma)	Becsült költség (Mrd Ft)	Projektgazdák	Előkészítettség
budapesti fejlesztési ügynökségi feladat	0,7	Fővárosi önkormányzat	2014. I. félévében kerül kidolgozásra
városkommunikációs ügynökségi feladat	1,4	Fővárosi önkormányzat	2014. I. félévében kerül kidolgozásra
befektetés-ösztönzés feladatok megoldása	1	Fővárosi önkormányzat	előkészítés 2014 II. félévében

1.3 – Turizmus mint gazdasági húzóágazat (2.3)

Az intézkedés célja

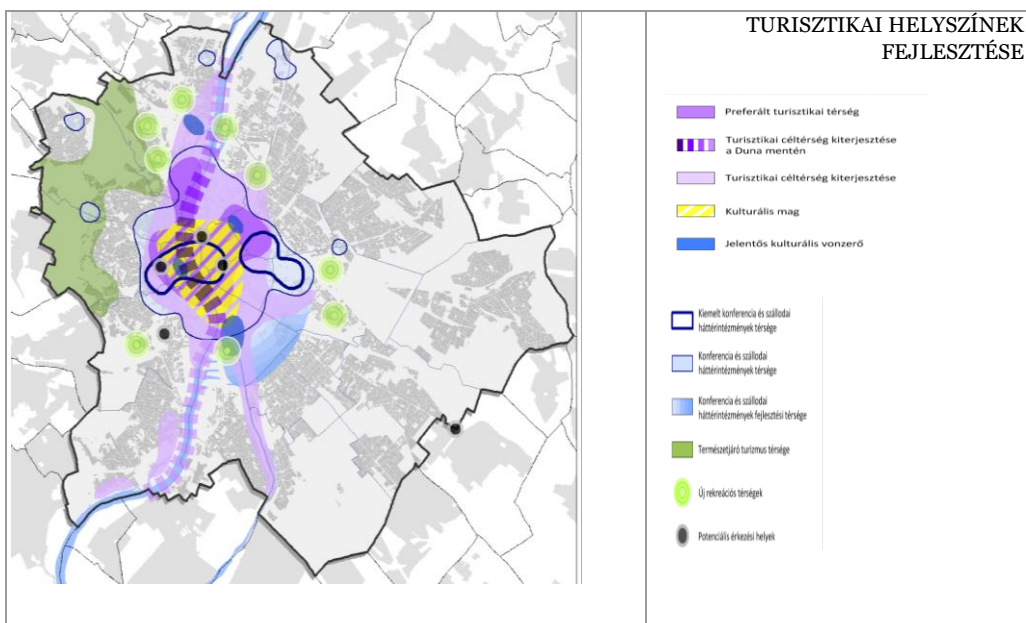
Elengedhetetlen feladat Budapest meglévő turisztikai kínálatának továbbfejlesztése, a kulturális létesítmények választékának szélesítése (ennek részeként például a rendezvény- és programkínálat bővítése, valamint a bor- és gasztronómiai kínálat fejlesztése), a Duna-part és a vízfelület turisztikai és közösségi használatának növelése, a budapesti fürdők kínálatának és szolgáltatási színvonalának fejlesztése, látogatóbarát és nemzetközi szintű kiállítások rendezése, az egészségturizmusban rejlő lehetőségek feltárása az aktív kikapcsolódási lehetőségek és a családi élményturizmus bővítése. Mindezt kiegészíti az üzleti turizmusban rejlő adottságok kiaknázása, infrastrukturális háttérének fejlesztése.

A fenti termékfejlesztési célok megvalósítása a turisztikai szolgáltatóipar fejlesztésével, a turista tengelyek meghatározásával, tájékoztató rendszer kiépítésével, folyamatos képzéssel és eredményes turisztikai marketing tevékenységgel valósítandó meg.

Az intézkedés célja összességében Budapest és térsége fogadási feltételeinek színvonalasabbá tétele illetve meglévő turisztikai kínálatának továbbfejlesztése. A meglévő turisztikai termékek fejlesztése mellett elengedhetetlen azoknak az új vonzerőknek a felfuttatása, bekapcsolása amelyek lehetővé teszik a turisták érdeklődésének fenntartását megyei és fővárosi szinten egyaránt. Összhangban az országos törekvésekkel, építve Budapest fővárosi adottságaira támogatni kell az egészségturisztikai fejlesztések megvalósítását.

Az intézkedés rövid tartalma

- A) Turisztikai termékek fejlesztése
Turisztikai vonzerők szolgáltatásainak fejlesztése, illetve területileg decentralizált támogatása
Tematikus útvonalak és hálózatok kialakítása, tematikus utcák kialakításának ösztönzése.
- B) Egészségügyi turizmus fejlesztése
Egészségturizmus és aktív kikapcsolódás feltételeinek fejlesztése, fürdők gyógyászati szolgáltatásainak fejlesztése. Balneológiai terápiás és kutatóközpont kialakítása.
- C) Budapest Brand kialakítása és bevezetése
Erős Budapest márka felépítése, turizmus marketing, piaci megjelenés és fenntartása, partnerségi kapcsolatok erősítése.
- D) Duna-parti szabadidő zóna
A Duna-part hozzáférhetőségének javítása, vízparti szabadidős zónák kialakítása, úszó szabadidős- és vendéglátó egységek számának és szolgáltatási színvonalának emelése.

9. ábra: Fővárosi turisztikai helyszínek fejlesztése (Forrás: BTFK)

A tervezett kedvezményezett kör lehatárolása

Kedvezményezettek

- önkormányzatok (az önkormányzati tulajdonban álló gazdasági társaságok azonos feltételekkel támogatva)
- Budapesti Fesztivál- és turisztikai központ nonprofit Kft.
- központi költségvetési szervezetek,
- gazdasági társaságok

Megvalósításba bevonható egyéb szervezetek:

- konzultáció: Budapest-Közép-Dunavidéki Regionális Marketing Igazgatóság

Az intézkedés költségigénye

Becsült forrásigény: **36,5** Mrd Ft

Támogatási konstrukciónkénti becslés:

- A) Turisztikai termékek fejlesztése
- B) Egészségügyi turizmus fejlesztése
- C) Budapest Brand kialakítása és bevezetése
- D) Duna-parti szabadidő zóna

Kapcsolódó programok:

VEKOP 1.4 - Természeti és kulturális örökségi vonzerők, turisztikai termékek, valamint az egészség-gazdasághoz és a kreatív gazdasághoz kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése

GINOP 4.1 - Kulturális és természeti örökségek turisztikai hasznosítása

Finanszírozó alap: ERFA

(részben a rugalmassági keret terhére)

Az intézkedés részelemeinek bemutatása

INDIKATÍV PROJEKTLISTA: tartalmát az egyeztetési folyamat megindítása érdekében a korábbi projektlisták alapján állítottuk össze!

Projektcsomag neve (projektek száma)	Becsült költség (Mrd Ft)	Projektgazdák	Előkészítettség
Fürdőváros program	10,3	Fővárosi Önkormányzat (vagyonkezelő: BGYH)	
Gellért és Széchenyi fürdők gépészeti rekonstrukciója	4,3	Fővárosi Önkormányzat (BGYH)	Nem engedélyköteles - szakértői anyag elkészült
Gyógyfürdők műszaki korszerűsítése - megújuló energiafelhasználás	1,5	Fővárosi Önkormányzat (BGYH)	Pályázati témajavaslat
Palatinus Strandfürdő, főépület külső és belső felújítása, átalakítása	1,5	Fővárosi Önkormányzat (BGYH)	Jogerős elvi építési engedéllyel rendelkezik
Dagály strandfürdő fejlesztése	3	Fővárosi Önkormányzat (BGYH)	Fejlesztési elképzelés
Fővárosi Állat és Növénykert	15,0	FÁNK	A tervezés

Projektcsomag neve (projektek száma)	Becsült költség (Mrd Ft)	Projektgazdák	Előkészítettség
(FÁNK) bővítése és családi élménypark fejlesztése			előkészítésére ~300 M Ft forrás szükséges
Budapest brand és turisztikai marketing /TDM	1,75	Fővárosi Önkormányzat	ITS egyeztetési anyagában szerepel

Az első körös projektgyűjtés során két kerület jelölt meg termékfejlesztési célú projektet, mindkettő megvalósítása a magánszektor részvételével tervezett.

A kerületek Duna-parton tervezett, illetve turisztikai szempontból is fontos közterületi, épületmegújítási projektjei a 3.3. vegyes területhasználat, Dunával együtt élő város, illetve a 3.5. differenciált központrendszer projektcsomagok részét képezik.

A projektek egyéb kedvezményezettjei jobbra vállalkozások lesznek, így a támogatni tervezett projektek előzetes meghatározása esetükben nem indokolt, azok várhatóan pályázati rendszerben kerülnek kiválasztásra.

1.4 – Városteréségi együttműködés (2.4)

Az intézkedés célja

Budapest és Pest megye gazdasága és társadalma ezer szállal kapcsolódik egymáshoz már jelenleg is (munkahelyi ingázás, rekreációs szolgáltatások). Az ezekben rejlő szinergiákat ki kell használni és a felmerülő konfliktusokra megoldásokat keresni. Meg kell találni azokat a közös érdekből fakadó együttműködés lehetőségeket, amelyek érdekében mindkét nagy közigazgatási szereplő ki tud állni, azonosítva azokat a fejlesztési területeket, illetve ágazatokat, amelyek fejlesztése mindkettőjük számára előnyös.

Vannak olyan fejlesztési zónák (pl. Ferihegy térsége), logisztikai területek, amelyek kiépítése közös célként jelenhetnek meg. Ezek fejlesztése csak részben igényel gazdaság-fejlesztési forrásokat. Komoly szerepe lehet a szervező munkának, az együttműködésnek, a jó értelemben vett lobbizásnak. A Duna-part rekreációs célú, vagy árvízvédelmi fejlesztése, vagy a közösségi közlekedés fejlesztése (P+R) önállóan is megjelenik a területfejlesztési program többi tervezett intézkedésén belül.

Az intézkedés rövid tartalma

Pest megyével folytatott egyeztetést követően, a véleményezési időszak végére lesz kidolgozva

Az intézkedés elemeinek bemutatása

Kidolgozás alatt

Az intézkedés költségigénye

Becsült forrásigény: **10 Mrd Ft**

Kapcsolódó programok:

- Európai Területi Együttműködés program

Finanszírozó alap:

- Európai Bizottság által támogatott együttműködési programok
- Központi költségvetési forrás
- Fővárosi önkormányzat saját költségvetési forrása (a szervezetfejlesztési és működési támogatást igénylő feladatoknál)

10.3.2 Településfejlesztési beavatkozások a hatékony városszerkezetért – 2. prioritás

A BTFK a **városfejlesztési beavatkozások** széles körét határozta meg, amelynek elérését a területfejlesztési programban kiemelt 5 intézkedés szolgálhatja (ezek több – a koncepcióban szereplő – prioritást is integrálnak). A városfejlesztési intézkedések olyan projekt-csomagokat tartalmaznak, amelyek részben közterületi fejlesztéseket részben rehabilitációs beavatkozásokat tartalmaznak.

2.1 Vegyes területhasználat kialakítása - Dunával együtt élő város (5.4)

Az intézkedés célja

A város öt, eltérő adottságokkal rendelkező zónája (belső, átmeneti, elővárosi, hegyvidéki és Duna menti) differenciált fejlesztése. Kiegyensúlyozott térszerkezet megteremtése, olyan vegyes funkciójú, kompakt városi területhasználat és hálózati rendszer kialakítása, mely megőrzi az értékes természeti és épített környezetet. A közlekedési kényszerek csökkentése, hogy kisebb terhelés érje a város zsúfolt területeit. A már infrastruktúrával ellátott területek (barnamezős területek) váljanak a fejlesztések célterületeivé, az ökológiai szempontból értékes, pótolhatatlan földterületek beépítése helyett a város belső tartalékterületei képezzék a fejlesztések elsődleges célterületeit lakó-, gazdasági és zöldterületi fejlesztés számára egyaránt. A megfelelő intenzitás és a vegyes területhasználat lehetővé teszi a „kis távolságok elvének” megvalósítását, így a kerékpározás, gyaloglás esélye javul, azaz a közösségi közlekedési szolgáltatás „gazdaságosságának” küszöbe csökken.

A Duna természetközeli partjai váljanak a természetjáró rekreáció, barnamezős partjai a tágabban értelmezett rekreáció közösségi tereivé, vagy - ahol az

elfogadható – álljon a gazdasági funkciók szolgálatába. A világörökségi területek minőségének növelése, a parthasználat kiterjesztése és humanizálása, az értékmegőrzés mellett a Duna-part gyalogos, illetve kerékpáros bejárhatóságának biztosítása elsőrendű feladat.

Az intézkedés rövid tartalma

- A) Zöldfelületi rendszer fejlesztése
- B) Belvárosi közterületi fejlesztés
- C) Gazdasági és lakófunkciók elkülönülésének oldása
Szomszédsági körzetek komplex ellátását lehetővé tevő szolgáltató rendszerek kialakulásának ösztönzése
- D) Körirányú közlekedési elemek megvalósításának előkészítése
- E) Gyalogos és kerékpáros fejlesztések a Duna-partokon és a Duna szigeteivel
A Duna-part gyalogos, illetve kerékpáros bejárhatóságának biztosítása.

A tervezett kedvezményezett kör lehatárolása

- Kedvezményezettek
- önkormányzatok
 - BKK

Az intézkedés költségigénye

Becsült forrásigény: ~**180** Mrd Ft
Projektenkénti bontás egyelőre nem készíthető

Kapcsolódó programok:

- VEKOP 3.1 – Integrált településfejlesztési akciók a Közép-magyarországi régióban
- VEKOP 4.2 – Helyi integrált település-, közösségi közlekedési és környezet fejlesztés
- GINOP 4.1: - Kulturális és természeti örökségek turisztikai hasznosítása

Finanszírozó alap: ERFA
(részben a rugalmassági keret terhére)
Központi költségvetési forrás

Az intézkedés részelemeinek bemutatása

INDIKATÍV PROJEKTLISTA: tartalmát az egyeztetési folyamat megindítása érdekében a korábbi projektlisták alapján állítottuk össze!

Projektcsomag neve (projektek száma)	Becsült költség (Mrd Ft)	Projektgazdák	Előkészítettség
Városháza komplex megújítása	14	Fővárosi Önkormányzat	Előzetes fejlesztési program készült
Városliget integrált fejlesztése	70	Fővárosi Önkormányzat/ Városligeti Ingatlanfejlesztő Zrt.	Kormányhatározat (Közösségi közlekedési elemei 3,5-4 Mrd Ft)
Népliget integrált fejlesztése	~30	Fővárosi Önkormányzat/ Magyar Állam	Kormányhatározat; a koncepciójának elkészítetése folyamatban
Margitsziget integrált fejlesztése	20-25	Fővárosi Önkormányzat	előkészítés alatt
Hajógyári-sziget komplex fejlesztése	1	Fővárosi Önkormányzat	előkészítés alatt
Közösségi terek és integrált köz- területi megújítások (Tér-Köz plusz)	3,5	Fővárosi Önkormányzat	Tér-Köz pályázati program folytatása
A belvárosi Duna-partok komplex közterületi rehabilitációja	13,5	Fővárosi Önkormányzat	A projekt tanulmány- tervei készülnek
Római part integrált fejlesztése	3	Fővárosi Önkormányzat	ITS egyeztetési anyagában szerepel
Ráckevei-Soroksári-Dunaág (RSD) integrált fejlesztése	1,5	Fővárosi Önkormányzat	ITS egyeztetési anyagában szerepel
Gyalogos és kerékpáros kapcsolatok megteremtése a Duna szigeteivel (Hajógyári, ill. Molnár sziget-Csepel hidak)	2,5	Fővárosi Önkormányzat/ BKK	Budapest Közlekedési rendszerfejlesztési tervében és ITS-ben szereplő projektek

A városligeti és a népligeti projektek előkészítésének szükségességéről és megvalósításáról Kormányhatározat rendelkezik, így azok megvalósításában a központi költségvetési források jelentős.

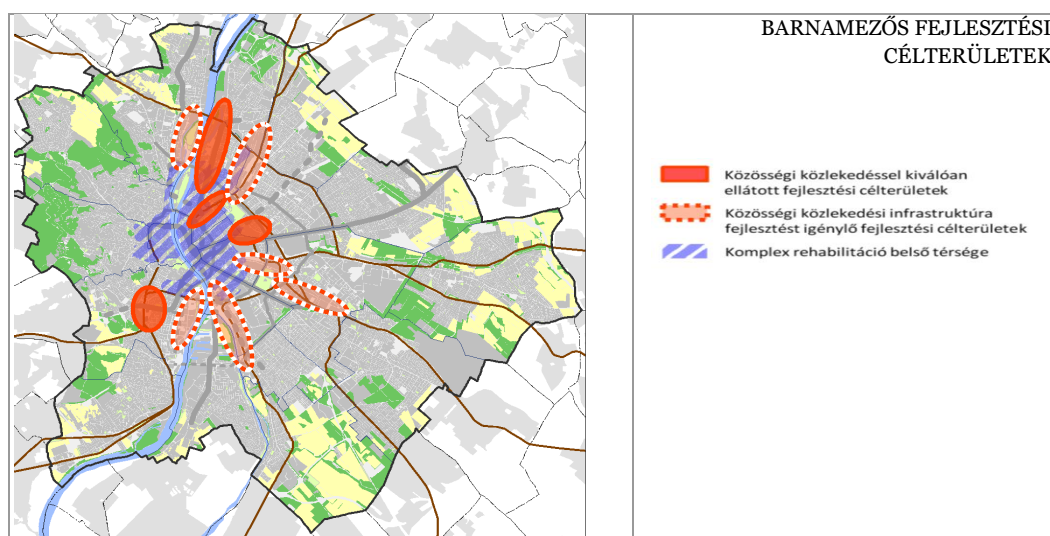
Az első körös projektgyűjtés során ehhez az intézkedéshez érkezett a legtöbb projekt a kerületek részéről (összesen 38 db). Kidolgozottsági fokuk nagyon eltérő, ezért

költségbecslés is mindössze a projektek felénél áll rendelkezésre. A kisebb közterületi, zöldterületi projektek, s az ehhez szükséges előkészítő beavatkozások jellemzően 50 és 500 millió Ft között szóródnak, a nagyobb léptékű, összetettebb, műemléki környezetben megvalósuló, vagy a jelentős volumenű sportcélú infrastruktúra fejlesztést is tartalmazó projektek nagysága 0,5 és 2 milliárd Ft között változnak (ezek száma 10 db).

2.2 – Barnamezős területek funkcióváltása (5.2)

Az intézkedés célja

A város- és területfejlesztés célterületeinek magját a barnamezős területek kell, hogy képezzék. A funkcióváltás és a területi potenciál kihasználása mellett egyszerre a területeken lévő környezeti problémák megoldása is a célok között szerepel. Az átmeneti és a Duna menti zónában elhelyezkedő barnamezős területek funkcióváltása, hasznosítása kulcskérdés a kompakt város elvén történő városfejlesztés szempontjából. Ki kell használni az átmeneti zónában található barnamezős térségek kedvező közlekedési és közmű adottságait. További cél, hogy a városszövetbe ékelődött leromlott területek a pótolhatatlan földterületek beépítése helyett a város belső tartalékterületei képezzék a fejlesztések elsődleges célterületeit lakó-, gazdasági és zöldterületi fejlesztés számára egyaránt.

10. ábra: Fővárosi barnamezős fejlesztési célterületek (Forrás: BTFK)

Az intézkedés rövid tartalma

- A) A meglévő ipari örökség védelme és hasznosítása (pl. Óbudai Gázgyár területén kulturális funkció megjelenése)
- B) A barnamezős területek funkcióváltása, és értékvédelme
- C) A fejlesztések barnamezők felé terelése bónus/malus szabályozási eszközökkel;
- D) Átmeneti hasznosítások ösztönzése

A tervezett kedvezményezett kör lehatárolása

Kedvezményezettek

- önkormányzatok
- gazdasági társaságok
- központi költségvetési szervek

Az intézkedés költségigénye

Becsült forrásigény: **30** Mrd Ft

Kapcsolódó programok:

VEKOP 1.1 - Támogató üzleti környezet fejlesztése

VEKOP 3.1 –Integrált településfejlesztési akciók a Közép-magyarországi régióban

VEKOP 4.2 – Helyi integrált település-, közösségi közlekedési és környezet fejlesztés

(A kármentesítési feladatok a 3.3-as Korszerű hulladékgazdálkodás és talajvédelem intézkedésben szerepelnek)

Finanszírozó alap: ERFA

Az intézkedés részlemeinek bemutatása

INDIKATÍV PROJEKTLISTA: tartalmát az egyeztetési folyamat megindítása érdekében a korábbi projektlisták alapján állítottuk össze!

Projektcsomag neve (projektek száma)	Becsült költség (Mrd Ft)	Projektgazdák	Előkészítettség
Gázgyár kulturális negyed	5	Fővárosi Önkormányzat / Fővárosi Gázművek	Részletes fejlesztési konceptió előkészítése folyamatban van
Rákosrendező előkészítés	0,5	Fővárosi Önkormányzat	A projekt célja az előkészítés
Nyugati Grund	1,5 (+esetleges kárelhárítási költségek).	Fővárosi Önkormányzat	ITS egyeztetési anyagá- ban szereplő projekt, előkészítése 2014-ben-
Integrált közterületi projektek feldolgozás a második körös projektgyűjtéssel pontosítható	13	Kerületi önkormányzatok	

Az első körös projektgyűjtés során négy projektjavaslat érkezett be, melyből mindegyik a barnamezős területek funkcióváltásának előkészítéséhez szükséges tervezést és szervezeti kapacitások kiépítését célozza, a területek funkcióváltására

vonatkozóan csak a VI. kerület jelölt meg funkcionális koncepciót, amely elképzelés egybeesik a Fővárosi listán szereplő Nyugati Grund projekttel.

A projektek egyéb kedvezményezettjei vállalkozások lesznek, így a támogatni tervezett projektek előzetes meghatározása nem indokolt, azok többnyire várhatóan pályázati rendszerben kerülnek kiválasztásra.

2.3 – Differenciált központrendszer létrehozása (5.3)

Az intézkedés célja

A meglévő tradicionális központok fejlesztése és új központok létrehozása. Intermodális szerepű központok kialakítása. Ilyen szerepet tölthetnek be a jövőben például az Etele tér, mint a főközpontot tehermentesítő mellékközpont, valamint egyéb kiemelt jelentőségű helyi központok.

Budapest közúthálózatát a terület-felhasználásból adódó valós forgalmi igények ellátására, az elmúlt évtizedek elmaradt közlekedésfejlesztései következtében számos kisebb főúthálózati- és gyűjtőút hálózati elemmel kell kiegészíteni.

Az intézkedés rövid tartalma

- A) Kerületközpontok fejlesztése – funkcióbővítő városfejlesztési feladatok megvalósításával
Meglévő tradicionális központok fejlesztése és új központok, intermodális szerepű központok létrehozása. Főutca típusú beavatkozások
- B) A város közlekedési szerkezetének átalakítása az új használati igényeknek megfelelően
Meglévő közterületek újraosztása (útépítések, felújítások, közösségi közlekedés fejlesztése – villamos közlekedés projektjei, 42. sz. villamos, egyéb viszonylatok eszközbeszerzései
- C) A közúti közlekedés-biztonság javítása

A tervezett kedvezményezetti kör lehatárolása

Kedvezményezettek

- fővárosi önkormányzat
- kerületi önkormányzatok
- BKK

Az intézkedés költségigénye

Becsült forrásigény: **31** Mrd Ft

- A) Kerületközpontok fejlesztése – funkcióbővítő városfejlesztési feladatok
- B) A város közlekedési szerkezetének átalakítása az új használati igényeknek megfelelően

C) A közúti közlekedés-biztonság javítása

Kapcsolódó programok:

VEKOP 2.1 – Pénzügyi eszközök hozzáférhetőségének javítása

VEKOP 3.1 – Integrált településfejlesztési akciók a Közép-magyarországi régióban

VEKOP 4.2 – Helyi integrált település-, közösségi közlekedési és környezetfejlesztés

VEKOP 5.6 – Közlekedési infrastruktúra energiahatékonysági célú fejlesztései

Finanszírozó alap: ERFA

IKOP 3.1 – Közlekedésbiztonság javítása

IKOP 5.1 – Kötőpályás városi közlekedésfejlesztések

IKOP 5.2 – Intermodalitás és társadalmi tudatosság javítása

Finanszírozó alap: ERFA (rugalmassági keret terhére), KA

Az intézkedés részelemeinek bemutatása

INDIKATÍV PROJEKTLISTA: tartalmát az egyeztetési folyamat megindítása érdekében a korábbi projektlisták alapján állítottuk össze!

Projektcsomag neve (projektek száma)	Becsült költség (Mrd Ft)	Projektgazdák	Előkészítettség
Városfejlesztési Alap	14	Fővárosi Önkormányzat	ITS egyeztetési anyagában szereplő projekt, előkészítése 2014-ben-
Kerületközpontok fejlesztése – funkcióbővítő városfejlesztési feladatok megvalósításával – feldolgozás a második körös projektgyűjtéssel pontosítható	11	kerületi önkormányzatok	feldolgozás alatt

Az első körös projektgyűjtés során 21 projekt-ötletet azonosítottak a kerületek, jellemzően hagyományos központjaik, alközpontjaik megújítására vonatkozó tartalommal. A javaslatok előkészítettsége legfeljebb tanulmányterv szintű, a projektek felénél adtak meg nettó bekerülési költséget vagy költségbecslést.

A komplex kerületközponti fejlesztések esetében 2-4 Mrd forintos becsült költséggel számolnak, míg a kisebb (egy-egy piac vagy tér felújítását célzó) projektek esetében 100-200 millió Ft nagyságrendű beruházásokban gondolkodnak.

2.4 – Értékvédelem-értékteremtés (5.5)

Az intézkedés célja

A város egyedülálló természeti és táji, valamint ezzel harmóniában lévő épített örökséggel rendelkezik, amelynek megőrzése révén tartható csak fenn a város értékei iránt megmutatkozó kiemelkedő érdeklődés. Budapesten célszerű újra meghatározni, pontosítani a területi védettségeket. A kijelölt területekre kedvező beépítési sűrűséget meghatározó, a meglévő egyedi karaktert erősítő és a léptékek megőrzését elősegítő szakszerű szabályozás készítenőd.

Budapest belvárosában – mint történeti városi tájban – az épülethomlokzatok a városképi látvány kiemelkedő fontosságú elemei. Sokszor a védett értékek közvetlen szomszédságában lévő megkopott, omladozó homlokzatok állagmegóvása, illetve felújítása is sürgető feladat. A hasonlóan fontos, meghatározó elemeknek, a közterületeknek a felújítása évek óta sikeresen zajlik a belvárosban és több városrészközpontban. A városkarakter megőrzése érdekében a helyi egyedi értékek védelme kiemelkedő fontosságú feladat. Az intézményesített védelem hatékonyságát növelni kell.

Az intézkedés rövid tartalma

- Területi védettségek meghatározása, újra szabályozása, pontosítása;
- Homlokzatok állagmegóvása, felújítása
- Intézményesített védelem hatékonyságának növelése

A tervezett kedvezményezett kör lehatárolása

Kedvezményezettek

- önkormányzatok
- társasházak
- központi költségvetési szerv

Az intézkedés költségigénye

Becsült forrásigény: **21** Mrd Ft

Kapcsolódó programok:

A műemlék-épületek felújítása közvetlenül nem támogatható uniós forrásból, azonban amennyiben az épület egy egyéb (szociális város-rehabilitációs, vagy energetikai) célú projekt elemeként jelenik meg, akkor az épületre eső költség elszámolható lehet.

VEKOP 3.1 – Integrált településfejlesztési akciók a Közép-magyarországi régióban
 VEKOP 3.2. – Szociális városrehabilitáció
 VEKOP 4.2 – Helyi integrált település-, közösségi közlekedési és környezet fejlesztés

VEKOP 5.4 – Helyi önkormányzat kötelező feladatait ellátó intézményrendszer infrastrukturális fejlesztései

GINOP 4.1 – Kulturális és természeti örökségek turisztikai hasznosítása

KEHOP 5.5 – Épületek energiahatékonysági korszerűsítése megújuló energiaforrások alkalmazásának kombinálásával, illetve új közel zéró szén-dioxid kibocsátású épületek létesítése – lakóépületek

Finanszírozó alap:

közvetett módon ERFA, KA

Európai Területi Együttműködések

Norvég Alap

Az intézkedés részelemeinek bemutatása

Az önkormányzatokat, és az egyes szolgáltatók projekt-javaslatai egyelőre nem ismertek, a projektjavaslatok összegyűjtése folyamatban van.

Projektcsomag neve (projektek száma)	Becsült költség (Mrd Ft)	Projektgazdák	Előkészítettség

2.5 – A lakásállomány optimalizálása (9.1, 9.2)

Az intézkedés célja

A magyarországi háztartások jelentős része számára okoz nehézséget a lakhatás költségeinek megfizetése. A lakáspolitikával foglalkozó kutatók álláspontja szerint Magyarországon a bérlakás-állomány, ezen belül a szociális bérlakás-állomány jelentősen elmarad az igényektől, miközben az olcsó bérű bérlakások iránti igény a következő években valószínűleg növekedni fog. A fővárosban jelentkező bérlakás igényekről nem állnak rendelkezésre adatok, az országos adatot alapul véve a fővárosban legalább egy kétszeres mértékű bővítésre van szükség.

A fővárosi önkormányzat tulajdonában lévő lakásállomány egytizede üresen áll, ezek durván fele az állapota miatt nem adható bérbe, ezért ezek helyettesítés, vagy – amennyiben ez racionális – felújítás indokolt lehet.

Az intézkedés rövid tartalma

A lakótelepi és a történelmi belvárosi lakóterületeken kialakuló krízisterületek speciális, illetve komplex rehabilitációra szorulnak: mivel itt a fizikai, műszaki problémák, illetve társadalmi problémák területi koncentrációja áll fenn, ezért a

terület jellegéből, állapotából kiinduló beavatkozások szükségesek. A fővárosi önkormányzat tulajdonában lévő lakásállomány egytizede üresen áll, ezek durván fele az állapota miatt nem adható bérbe, ezért ezek helyettesítés, vagy – amennyiben ez racionális – felújítás indokolt lehet lakásállományról és a bérlakásokról.

- A) A bérlakás-állomány felújítása, indokolt esetekben
- B) Önkormányzati bérlakás fejlesztés
- C) Komplex programok, amelyekben a társadalmi-gazdasági problémákkal sújtott területek rehabilitációja érdekében hajtanak végre
- D) Lakásállomány energetikai célú felújítása

A tervezett kedvezményezett kör lehatárolása

Kedvezményezettek

- önkormányzatok
- társasházak

Az intézkedés költségigénye

Becsült forrásigény: **50 Mrd Ft**

Ebből VEKOP: 11 Mrd Ft

Kapcsolódó programok:

VEKOP 3.2. – Szociális városrehabilitáció

VEKOP.3.4 – Közösségi bérházprogram kialakítása

VEKOP.5.5 – Energia és környezeti hatékonysági beruházások és megújuló energia alkalmazásának elősegítése (kizárólag önkormányzati tulajdonú lakó-épületek esetében)

KEHOP 5.5 – Épületek energiahatékonysági korszerűsítése megújuló energiaforrások alkalmazásának kombinálásával, illetve új közel zéró szén-dioxid kibocsátású épületek létesítése – lakóépületek

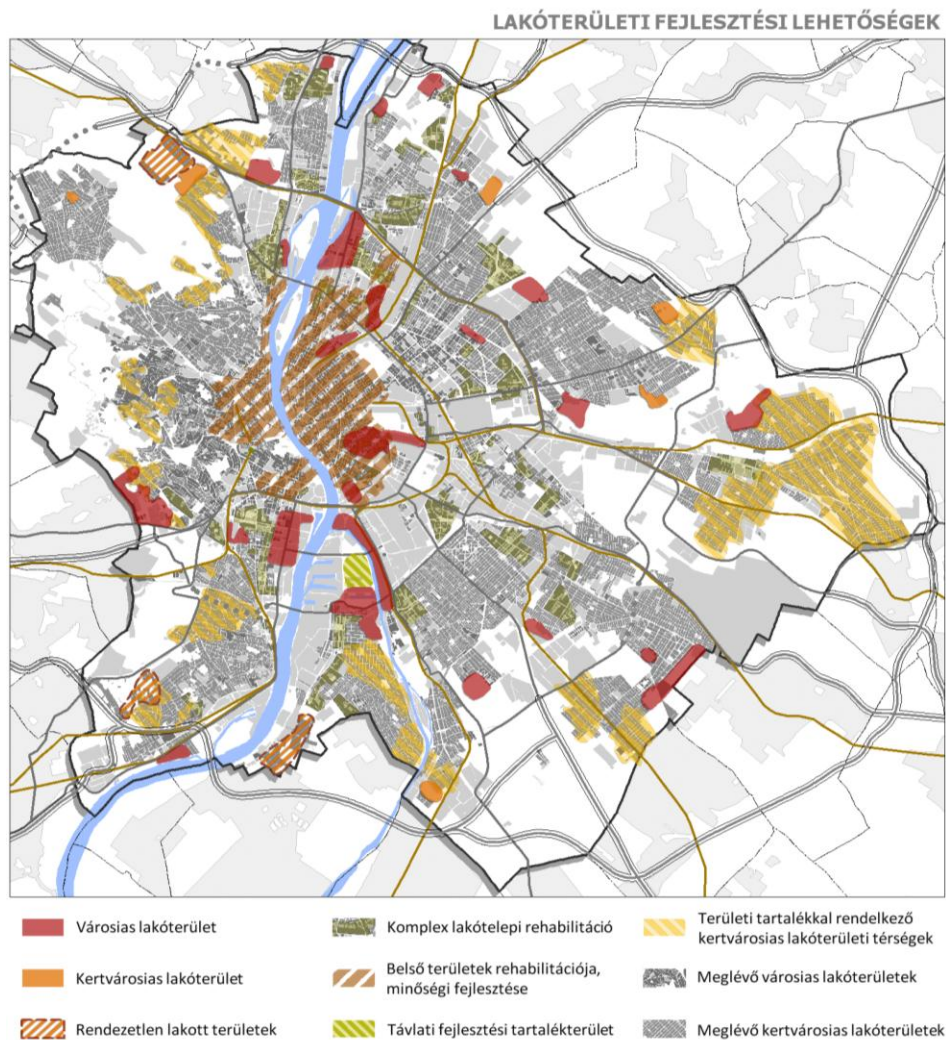
Finanszírozó alap: ERFA, KA

Az intézkedés részlemeinek bemutatása

Projektcsomag neve (projektek száma)	Becsült költség (Mrd Ft)	Projektgazdák	Előkészítettség
Önkormányzati szociális célú bérlakások és épületek energia-hatékonysági megújítása, új működési modellek kialakítása	~30	Fővárosi Önkormányzat/ kerületi önkormányzatok	előkészítés alatt
Szociális városrehabilitáció	10	Kerületi önkormányzatok	

Az első körös projektgyűjtés során a kerületek a panelprogramot, a társasházak energiahatékonysági megújítását, térfigyelő rendszerek kiépítését, valamint az önkormányzati bérlakás-állomány energiahatékonysági megújítását jelölték meg – programszerűen.

Integrált szociális város-rehabilitáció egyrészt a megkezdett projektek folytatásaként jelent meg (pl. Magdolna negyed VIII. kerület, Havanna Ltp. – XVIII. kerület, IX. kerületi integrált tömb-rehabilitáció), új területet csak a VIII. kerületi Orczy negyed jelent. A projektek pontos meghatározása és kiválasztása a 2014-ben készülő Tematikus fejlesztési programok (TFP) keretében történik.

11. ábra: Lakóterületi fejlesztési lehetőségek (Forrás: BTFK)

10.3.3 Környezeti fejlesztések Budapest fenntartható fejlődéséért – 3. prioritás

A város versenyképességének megőrzésében kiemelt szerepe van az itt lakók és dolgozók **életminőségének**. A környezet állapota meghatározó szerepet játszik a város és térségének megítélésében, ezen kívül javítja a lakosság életminőségét. Ennek fejlesztéséhez a VEKOP 2 területen ad kapcsolódási lehetőségeket, azonban a KEHOP-on belül további 3 intézkedés finanszírozása valósítható meg.

A zaj- és légszennyezés csökkentés intézkedés céljainak megvalósításához uniós forrás közvetlenül nem használható fel.

3.1 – Zöld-és egyéb biológiailag aktív felületek megőrzése, növelése - természetvédelem (6.1, 6.2)

Az intézkedés célja

A biológiailag aktív felületek arányát Budapest teljes területén növelni kell, ennek érdekében az üres fahelyeken fasorokat kell telepíteni, a tervezett erdő-telepítéseket fokozatosan végre kell hajtani, a barnamezős, a hasznosítatlan területeken zöldfelületeket kell létesíteni (akár csak átmeneti jelleggel is). Kiemelt figyelmet érdemelnek a közparkok, -kertek, -terek, amelyek ütemezett felújításáról és újak létesítéséről gondoskodni kell. A természeti értékek, a biodiverzitás megőrzéséhez szükséges a jelenlegi védelmek megerősítése. A természetvédelmi kezelés finanszírozási alapjainak újragondolásán túl a szabályozási háttér rendezése, a környezeti nevelés támogatása is kiemelkedő cél.

Az intézkedés rövid tartalma

- A) Helyi védettséggel rendelkező természeti területek és értékek, illetve földtudományi természeti értékek védelme (pl. barlangok)
- B) A zöldfelületi rendszer szempontjából értékes területek megőrzése és revitalizációja (pl. Rákos-patak mente)

A tervezett kedvezményezetti kör lehatárolása

Kedvezményezettek

- önkormányzatok
- Magyar Állam
 - Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága

Az intézkedés költségigénye

Becsült forrásigény: **20** Mrd Ft

(részben a KEHOP és GINOP a 15%-os rugalmassági keretük terhére)

Kapcsolódó program:

VEKOP 3.1 – Integrált településfejlesztési akciók a Közép-magyarországi régióban

VEKOP 4.2 – Helyi integrált település-, közösségi közlekedési és környezet fejlesztés (CLLD)

GINOP 4.1 – Kulturális és természeti örökségek turisztikai hasznosítása

KEHOP 4.1 – A védett illetve közösségi jelentőségű védett természeti értékek és területek természet-védelmi helyzetének és állapotának javítása

Finanszírozó alap: ERFA

Központi költségvetési forrás

Az intézkedés részlemeinek bemutatása

INDIKATÍV PROJEKTLISTA: tartalmát az egyeztetési folyamat megindítása érdekében a korábbi projektlisták alapján állítottuk össze!

Projektcsomag neve (projektek száma)	Becsült költség (Mrd Ft)	Projektgazdák	Előkészítettség
Rákos-patak integrált fejlesztése	1	Fővárosi Önkormányzat és a kerületi önkormányzatok	Tanulmányterv
Népliget zöldterületi jellegű fejlesztései	7-10	Fővárosi Önkormányzat	A tervek előkészítés alatt
Egyéb , hálózati jellegű zöldfelületi, természetvédelmi fejlesztések	2	Helyi önkormányzatok, Fővárosi Önkormányzat, Magyar Állam	

Az első körös projektgyűjtés során a Rákos-patak revitalizációját több kerület is megjelölte, ezen kívül a Hosszúréti patak revitalizációja, a Tétényi-fennsík és a Halmi erdő, mint két nagyobb zöldfelületi, rekreációs szempontokat is integráló projekt került azonosításra.

3.2 – Zaj és légszennyezés csökkentése (6.3)

Az intézkedés célja

A zaj- és légszennyezettség számottevően rontja a város élhetőségét, miközben számszerűsíthető egészségügyi és karbantartási költségeket eredményez.

A lakosság terheltsége ne növekedjen, hosszabb távon pedig folyamatosan csökkenjen. Általánosságban az egyéni gépjármű használat mértékét kell

csökkenteni, amely a modal-split arány javításával, valamint környezetbarát közlekedési módok (pl. vasút, kerékpár) előnyben részesítésével érhető el. A közösségi közlekedés használatának növekedéséhez a szolgáltatások minősége, és az ellátás teljes körűvé tétele járulhat hozzá. A zaj- és rezgés csökkentés érdekében korszerűsíteni kell a vasúti és közúti pályákat is.

A fővárosi zajtérkép felülvizsgálata a beavatkozások célzottságát segíti elő, ezért elkészítése a 2014-2020-as tervezési ciklus első felében indokolt.

Az intézkedés rövid tartalma

- Belterületi vasúti és közlekedési vonalak menti zaj- és rezgésvédelem
- Közösségi közlekedés használatát növelő programok
- Fővárosi zajtérkép felülvizsgálata
- Kerékpáros közlekedés körülményeinek javítása

A tervezett kedvezményezett kör lehatárolása

Kedvezményezettek:
Fővárosi önkormányzat

Az intézkedés költségigénye

Becsült forrásigény: **35 Mrd Ft**

Kapcsolódó program:

IKOP 4.1. – Elővárosi vasúti közlekedés korszerűsítése

IKOP 5.1 – Kötőtpályás városi közlekedésfejlesztések

Finanszírozó alap:

Kohéziós Alap (KA)

fővárosi költségvetési forrás

Az intézkedés részelemeinek bemutatása

Az önkormányzatokat, és az egyes szolgáltatók projekt-javaslati egyelőre nem ismertek, a projektjavaslatok összegyűjtése folyamatban van.

Projektcsomag neve (projektek száma)	Becsült költség (Mrd Ft)	Projektgazdák	Előkészítettség
Belterületi kötőtpályás közlekedési vonalak menti zaj- és rezgésvédelem	30	Fővárosi önkormányzat, BKK, Magyar Állam	Tervezés alatt

3.3 - Korszerű hulladékgazdálkodás és talajvédelem (6.4)

Az intézkedés célja

A város fenntartható fejlődésének egyik alapvető feltétele a természeti erőforrásokkal való takarékos gazdálkodás. E tekintetben különösen fontos a különböző földtani elemek, a talaj (különösen a termőtalaj) és a talajvizek állapota. Az urbanizációs folyamatok egyre jobban veszélyeztetik ezeket az erőforrásokat is. Budapest területén a korábbi ipari tevékenységekből eredően számos olyan létesítmény, potenciális szennyező-forrás található, melyek térségében beavatkozást igénylő talaj-, és talajvíz szennyezettséggel kell számolni. A szennyező-források felszámolása, a kármentesítés, további szennyezések megakadályozása, a termelő hulladékok megfelelő ártalmatlanítása kiemelten fontos az élhető városi környezet megteremtéséhez. A Budapesten keletkező tetemes mennyiségű hulladék begyűjtése és ártalmatlanítása nagy teherként jelentkezik a város működtetésében.

Az intézkedés célja a hulladékok keletkezésének megelőzése, illetve a keletkezett hulladékok minél nagyobb arányú felhasználása: újrahasználat, feldolgozást követő újrahasznosítás, vagy energetikai hasznosítás által. A cél hogy a hulladéklerakókba minél kevesebb hulladék kerüljön, különösen a szerves és egyéb, jól hasznosítható anyagok tekintetében. További cél a potenciális szennyezőforrások felszámolása.

Az intézkedés rövid tartalma

- Az újrahasznosítási ágazat fejlesztése, támogatása: szelektív hulladékgyűjtés rendszere, a válogató és feldolgozó kapacitás bővítése által, különös tekintettel a hulladékiszap kezelés megoldandó problémájára (akár termikus hasznosítás). Begyűjtésre kerülő hulladék szerves anyag tartalmának csökkentése szelektív gyűjtés és komposztálási program továbbfejlesztése révén. Építési- és bontási hulladékok másodnyersanyagként történő felhasználásának támogatása, az inert hulladék átvételi pontok számának növelése (hulladékudvarok bővítése).
- A hulladékgazdálkodás rendszerének gazdaságosabbá, hatékonyabbá tétele a telephelyek fejlesztése és a gépállomány korszerűsítése révén.
- A talaj- és talajvizet veszélyeztető, szennyezett területek feltérképezése, majd a szükséges kármentesítések elvégzése. Felhagyott hulladéklerakók rekultivációja.
- Környezeti nevelés, lakossági szemléletformálás a környezettudatos fogyasztói viselkedés érdekében.

A tervezett kedvezményezett kör lehatárolása

Kedvezményezettek

- önkormányzat és társulásaik,
- állami szervezetek,
- önkormányzati többségi tulajdonú gazdasági szervezetek

Az intézkedés költségigénye

Becsült forrásigény: **180** Mrd Ft

Kapcsolódó program:

KEHOP 2.4 Szennyvíziszap országosan egységes koncepció alapján történő hatékony kezelése és optimális hasznosítása érdekében szükséges beruházások, fejlesztések energiahatékonysági elemekkel

KEHOP 3.1 Hulladékkezelési létesítmények hálózatának rendszerszerű fejlesztése (beleértve az előkezelés, a hasznosítás és az ártalmatlanítás alrendszerét)

KEHOP 3.2. Az elkülönített gyűjtés és szállítás rendszerének fejlesztése

KEHOP 3.4 Országos Környezeti Kármentesítési Program

Finanszírozó alap: Kohéziós Alap (KA)

Az intézkedés részelemeinek bemutatása

INDIKATÍV PROJEKTLISTA: tartalmát az egyeztetési folyamat megindítása érdekében a korábbi projektlisták alapján állítottuk össze!

Projektcsomag neve (projektek száma)	Becsült költség (Mrd Ft)	Projektgazdák	Előkészítettség
Cséry-telep rekonstrukciója	20-50	Fővárosi Önkormányzat	Tényfeltárás
HUHA Új Hulladék-hasznosító és Iszapégető Erőmű	80	Fővárosi Önkormányzat	A megvalósíthatósági tanulmány elkészítése folyamatban van
Hulladék-közszolgáltatáshoz kapcsolódó telephelyek komplex fejlesztése	20	Fővárosi Önkormányzat	A koncepcióterv elkészítésére irányuló közbeszerzés elindítva van az első telephely vonatkozásában
Óbudai Gázgyár területének kármentesítése	6-17	Fővárosi Önkormányzat/ Fővárosi Gázművek	Részletes fejlesztési konceptió előkészítése folyamatban van

Az első körös projektgyűjtés során nem érkezett az intézkedéshez kapcsolódó kerületi projekt.

3.4 - Korszerű vízgazdálkodás (6.5)

Az intézkedés célja

Meghatározó jelentőségű természeti erőforrások a különböző vízkészletek is, amelyekkel mind minőségi, mind mennyiségi értelemben is felelősen kell bánni. Mindenki, de különösen a lakosság számára, fontos a mindenkor elérhető, jó minőségű ivóvíz, melyet az ivóvízhálózaton keresztül szerezhetnek be. A környezet és az élővizek védelme ma már megköveteli a keletkező szennyvizek teljes mértékben történő megtisztítását. A vízkészletekkel való tudatos gazdálkodás részben az ivóvízfogyasztás csökkentését, részben a csapadékvíz elvezetésének mérséklését (helyben történő hasznosítását) és a hálózat tehermentesítését eredményezheti. Az egyre szélsőségesebb időjárási események miatt az árvízi védekezés is egyre fontosabb feladattá válik.

Az intézkedés célja mindenki számára elérhető, jó minőségű víz. A vízbázis védelme érdekében a tisztítási technológia fejlesztése mellett, a vízelosztó hálózat korszerűsítése (vízminőség biztosítása, csőtörések számának csökkentése, elszivárgás minimalizálása) és tudatos vízgazdálkodás. A csapadékvizek tudatos kezelése. Kisvízfolyások rendezése. Az árvízvédelmi rendszer megújulása, valamint a védekezési tevékenység hatékonyságának növelése.

Az intézkedés rövid tartalma

- A korszerű vízhálózat az ütemezett hálózatrekonstrukciója, vízminőséget rontó lerakódásokat tartalmazó vezetékek kiváltása.
- A várhatóan egyre nagyobb intenzitású csapadékhullásra való felkészülés, szükséges csapadékvíz-tározók kiépítése.
- Gépészeti felújítás, valamint kapacitásbővítés azon ivóvíz-hálózati nyomásonakban, ahol szükséges.
- Csatornázatlan területek felzárkóztatása (volt zártkertes övezetek csatornázási helyzetének ésszerű rendezése) ahol szükséges a rákötések ösztönzése
- Dél-Budai főgyűjtő megépítése, a vízfolyásokra történő illegális szenny-, illetve csapadékvíz rákötések megszüntetése a vízminőség és a kapacitás, azaz a vízszállító képesség javítása.
- Egyesített rendszerű csatornák dunai kitorkollásának megszüntetése
- Elválasztott rendszerű szennyvíz és csapadékvíz elvezetési rendszerek kiépítése
- A kritikus állapotú árvízvédelmi védvonalak felújítása.

A tervezett kedvezményezett kör lehatárolása

Kedvezményezettek

- önkormányzat,
- központi költségvetési szerv,
- gazdasági társaság,
- vízközmű tulajdonosok

Az intézkedés költségigénye

Becsült forrásigény: **125** Mrd Ft

Kapcsolódó programok:

KEHOP 2.1 Projekt előkészítés

KEHOP 2.2. Ivóvízminőség-javítás ivóvíz-kezelési technológiák fejlesztésével, más vízbázisra áttéréssel, térségi rendszerek kialakításával, rekonstrukcióval, illetve ezek kombinációjával

KEHOP 2.3 Szennyvízelvezetéssel és kezeléssel kapcsolatos fejlesztések

KEHOP 1.6. Állami és önkormányzati árvízvédelmi művek fejlesztése

Finanszírozó alap: Kohéziós Alap (KA)

Az intézkedés részelemeinek bemutatása

INDIKATÍV PROJEKTLISTA: tartalmát az egyeztetési folyamat megindítása érdekében a korábbi projektlisták alapján állítottuk össze!

Projektcsomag neve (projektek száma)	Becsült költség (Mrd Ft)	Projektgazdák	Előkészítettség
Az ivóvíz ellátás üzembiztonságát, és a működési hatékonyságot növelő program			
A fővárosi ivóvízhálózat főnyomó és gerincvezetékek rekonstrukciója	19,9	Fővárosi Önkormányzat / Fővárosi Vízművek (FV) Zrt.	A legkockázatosabb vezetékszakaszok meghatározásra kerültek, és a lehetséges felújítási technológiák
Gravitációs és alacsony nyomású kockázatos vezetékek rekonstrukciója	17,4	Fővárosi Önkormányzat / FV Zrt.	Tanulmányterv
Azbesztcement alapú csővezetékek cseréje	27,7	Fővárosi Önkormányzat / FV Zrt.	Tanulmányterv
PVC anyagú csővezetékek rekonstrukciója	4,6	Fővárosi Önkormányzat /	rekonstrukciós program

Projektcsomag neve (projektek száma)	Becsült költség (Mrd Ft)	Projektgazdák	Előkészítettség
		FV Zrt.	
Duna alatti átvezetések rekonstrukciója)	1,3	Fővárosi Önkormányzat / FV Zrt.	állapotfelmérés
Tűzcsapok és szerelvények rekonstrukciója	6,44	Fővárosi Önkormányzat / FV Zrt.	rekonstrukciós program
Kutak rekonstrukciója	3,14	Fővárosi Önkormányzat / FV Zrt.	kút-rekonstrukciós program
Térségi csapadékvíz elvezetési Stratégia	0,05	Fővárosi Önkor- mányzat / Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. (FCSM)	előkészítés előtt
A csapadékvíz-elöntés által veszélyeztetett területek védelme a XVII. kerületben	0,6	XVII. kerületi Önkormányzat	Kiviteli terv
Árvízvédelmi rendszerek megerősítése		Fővárosi Önkormányzat / FCSM	
Elsőrendű védvonalak rekonstrukciója	29,4	Fővárosi Önkormányzat / FCSM	előkészítés előtt
Római parti ideiglenes árvízvédelmi mű	5	Fővárosi Önkormányzat / FCSM	Megvalósíthatósági tanulmány, környezeti hatásvizsgálat
Budapest Komplex Integrált Szennyvízelvezetése –II.	3,3	Fővárosi Önkormányzat / FCSM	részben előkészített (I. fázis szakaszolása)

Az első körös projektgyűjtés során két kerület jelölt meg csapadékvíz-elvezetési célú projektet. A XVII. kerület esetében az elkészült kiviteli tervek engedélyeztetés alatt állnak, a XVI. kerület tekintetében tanulmányterv készült.

3.5 – Energiahatékonyság és klímavédelem (6.6)

Az intézkedés célja

A Fővárosi Környezetvédelmi Programban (FKP) szereplő célkitűzéseknek megfelelően a fővárosi közintézmények fajlagos energiaigényét 2005-höz viszonyítva 2016-ig legalább 15%-kal kell csökkenteni. A különböző típusú épületek más-más eszközökkel újíthatók fel hatékonyan, ezért a budapesti épületállomány célzott felújítási programjához elengedhetetlen a meglévő épületállomány részletes feltérképezése, adatbázisának létrehozása. Az intézkedés

keretében a fővárosi önkormányzat szempontjából nemcsak az általa tulajdonolt szociális intézmények fejlesztése fontos, hanem az állami tulajdonba került, azonban a főváros által működtetett intézményeké is.

Meg kell oldani többek között, hogy a hősziget-hatást elősegítő és fokozó magas hőelnyelésű, mesterséges, burkolt felületek aránya csökkenjen, növekedjen a városi szellő hatás és a jól átszellőztetett területek aránya.

Az intézkedés rövid tartalma

- A) Meglévő épületállomány komplex felújítása, energiahatékonysági programok támogatása;
- B) Új, energia-hatékony épületek építésének támogatása;
- C) Zöldtetők, zöldhomlokzatok létesítésének támogatása;
- D) Városi távhőrendszerek integrációja, régi vezetékszakaszok felújítása, hőveszteség csökkentése, intenzív beépítésű területek bevonása a távhőszolgáltatásba;

A tervezett kedvezményezett kör lehatárolása

Kedvezményezettek

- önkormányzatok
- többségi önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok
- Magyar Állam
- intézményfenntartók (KLIK, GYEMSZI)

Az intézkedés költségigénye

Becsült forrásigény: **105** Mrd Ft

Kapcsolódó programok

KEHOP 2.1 – Projekt előkészítés

KEHOP 5.3 – Demonstrációs célú megújuló energetikai mintaprojektek;

KEHOP 5.5 – Épületek energiahatékonysági korszerűsítése megújuló energiaforrások alkalmazásának kombinálásával, illetve új közel zéró szén-dioxid kibocsátású épületek létesítése – központi költségvetési szervek tekintetében (Budapesti elhelyezkedéssel), lakóépületek

KEHOP 5.6 – Távhőrendszerek komplex energetikai felújítása, illetve megújuló alapra helyezése

KEHOP 5.7 - Közvilágítás korszerűsítése (közvilágítási hálózat energiafelhasználásának csökkentése, lámpatestek, fényforrások, előtétek és kapcsolódó vezetékfelújítások)

VEKOP 2.4 – Pénzügyi eszközök hozzáférhetőségének javítása energetikai projekteknél

VEKOP 5.1 – Gyermek napközbeni ellátását nyújtó intézmények infrastrukturális hátterének energiahatékonysági célú fejlesztése

VEKOP 5.2 – Szociális szolgáltatást nyújtó intézmények infrastrukturális fejlesztése

VEKOP 5.3 – Egészségügyi ellátást nyújtó intézmények infrastrukturális fejlesztése

VEKOP 5.4 – Helyi önkormányzatok kötelező feladatait ellátó intézményrendszer infrastrukturális fejlesztései (pl. idősokothona, levéltárak, múzeumok)

VEKOP 5.7 – Az alap és középfokú oktatást nyújtó intézmények valamint az óvodai ellátást nyújtó intézmények infrastrukturális fejlesztése

Finanszírozó alap: Kohéziós Alap, ERFA

Az intézkedés részelemeinek bemutatása

INDIKATÍV PROJEKTLISTA: tartalmát az egyeztetési folyamat megindítása érdekében a korábbi projektlisták alapján állítottuk össze!

Projektcsomag neve (projektek száma)	Becsült költség (Mrd Ft)	Projektgazdák	Előkészítettség
HUHA I. komplex: távhő mennyiségének növelése, kazánrekonstrukciók és kapacitásbővítés	14,5	Fővárosi Önkormányzat /FKF Zrt.	A megvalósíthatósági tanulmány elkészült a projekt I. projekt-szakaszára
CNG/LNG gázhasznosító rendszer kialakítása, fermentáló üzemek létesítésével és ehhez kapcsolódóan alternatív üzemű célgépek beszerzése	12	Fővárosi Önkormányzat	Projekt megvalósíthatóságának vizsgálata lezárult
Dél-budapesti hőkooperációs rendszer létrehozása	15	FŐTÁV	Előkészítés alatt
Távfelügyeleti rendszer kiépítése II. szakasz	3-4	FŐTÁV	Előkészítés alatt
Távhő-ellátási területek növelése – pilot projekt	2-5	FŐTÁV	Előkészítés alatt
A BKSZTT energia-hatékonyságának javítása, energiatermelésének növelése	16,2	Fővárosi Csatornázási Művek Zrt.	hosszútávú fejlesztési terv
Oktatási intézmények, óvodák, és egészségügyi alap-infrastruktúra, illetve egyéb önkormányzati kötelező feladatokhoz kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések	~10	Fővárosi önkormányzat, kerületi önkormányzatok, Magyar Állam	Feldolgozás alatt
Szociális célú infrastruktúra fejlesztése	3,5	Fővárosi önkormányzat, kerületi önkormányzatok	IVS-ben szerepel, idősothonok épületenergetikai auditja elkészült

A kerületi önkormányzatok többsége egy-egy projektet jelölt meg, összesen 22 igény érkezett, ami a közoktatási és –nevelési intézmények, valamint a közfeladatok ellátásának helyet biztosító épületek energiahatékonysági megújítását célozza. Van olyan önkormányzat, ahol programként jelenik meg a kötelező önkormányzati feladatok ellátásához kapcsolódó épületek energiahatékonysági megújítása.

Az Emberi Erőforrás Fejlesztési Minisztérium által javasolt központi intézményfenntartók által kezelt intézmények épületenergetikai fejlesztéseinek forrásigénye eléri a 13 Mrd forintot, amelyek egy része szintén a VEKOP keretéből finanszírozható.

10.3.4 Közlekedésfejlesztés Budapest komplex szerepkörének szolgálatában – 4. prioritás

A közösségi **közlekedés** vonzerejének, versenyképességének növelése – mint szolgáltatás – alapvetően a jelenleg nyújtott szolgáltatási színvonal javítását igényli már rövid távon is (városi és várostérségi közlekedés integrálása, igényeket folyamatosan meghaladó férőhelykínálat és megfelelő utas-tájékoztatás, megbízhatóság és menetrendszerűség, komfortos megállók és esztétikus járművek) a fenntartható közlekedésfejlődés egyik zálogaként.

A közlekedésfejlesztési célok megvalósításához alapvetően az Uniós forrásból finanszírozott Intelligens Közlekedés Operatív Program tud hozzájárulni.

4.1 Nemzetközi és országos közlekedési kapcsolatok fejlesztése (7.1)

A tervezett intézkedés tartalmát alapvetően az országos közút- és vasúthálózati fejlesztések határozzák meg, amelynek előnyeit a főváros is élvezheti, azonban tartalmának kialakításába közvetlen ráhatása kevés van. A fővárosi önkormányzat az országos tervek készítése során – azok véleményezési eljárása részeként – tudja a tervezett hálózati fejlesztésekről kialakítani az álláspontját.

Részletesen ezért erre az intézkedésre nem térünk ki az Operatív munkarészben.

4.2 – Térségi közlekedés fejlesztése (7.2)

Az intézkedés célja

A térségi közlekedés fenntarthatóságának és minőségjavításának kiemelten fontos feltétele az elővárosi vasúti közlekedés színvonalának, vonzerejének növelése. Ez a vasúti pályák, állomások, technikai berendezések és a járműpark korszerűsítését igényli,

kapacitásának növelését, megbízhatóságának és szolgáltatásainak lényeges javítását teszi szükségessé.

Az intézkedés célja az elővárosi vasúti közlekedés integrált szemléletű fejlesztése. A vasúti és autóbusz közlekedés versenyhelyzete helyett az együttműködés megteremtése. A várostérség településein – a fővárosba irányuló személygépjármű közlekedés alternatívájaként – a megkezdett az eszközváltás lehetőségét biztosító P+R és B+R parkolók fejlesztésének folytatása.

Az intézkedés rövid tartalma

- A városi, elővárosi vasúti közlekedés fejlesztése;
- A közösségi közlekedési hálózat területi sűrítése, kiterjesztése az ellátatlan területekre;
- Az átszálló kapcsolatok színvonalas kiépítése;
- P+R parkolók, B+R tárolók építése;
- A főváros és a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér között kötöttpályás közösségi közlekedési kapcsolat létrehozása.

A fejlesztések során kiemelt figyelmet kell fordítani zaj- és légszennyezés csökkentésére (BTFK 6.3), ennek részeként támogatandó a passzív akusztikai védelmi intézkedések, illetve környezetbarát technológiák, illetve rendszerek alkalmazása.

Fontos szempont lesz annak érvényesítése, hogy a tervezett vasúti fejlesztések ne „szigetszerűen” valósuljanak, meg hanem integrált módon a települési környezet megújításával is kiegészülhessenek.

A tervezett kedvezményezett kör lehatárolása

Kedvezményezettek

- MÁV,
- BKK,
- agglomerációs települések önkormányzatai

Az intézkedés költségigénye

Becsült forrásigény: ~**250** Mrd Ft

Kapcsolódó program: IKOP

IKOP 4.1. – Elővárosi vasúti közlekedés korszerűsítése

Finanszírozó alap: Kohéziós Alap (KA)

Az intézkedés részlemeinek bemutatása

INDIKATÍV PROJEKTLISTA: tartalmát az egyeztetési folyamat megindítása érdekében a korábbi projektlisták alapján állítottuk össze!

Projektcsomag neve (projektek száma)	Becsült költség (Mrd Ft)	Projektgazdák	Előkészítettség
Elővárosi vonal és P+R fejlesztések (92)	11,0	NIF, MÁV	
M5 déli szakasz (Astoria - Csepel és Ráckeve) – előkészítés	5	Fővárosi Önkormányzat, BKK	Döntés-előkészítő tanulmány készül
M2-es metró – Gödöllői HÉV (H8/9-es) összekötése	150-200	Fővárosi Önkormányzat, BKK	
M5 északi szakasz (Batthyány tér - Szentendre) – előkészítés	2,7	Fővárosi Önkormányzat, BKK	

4.3 – A fővárosi közösségi közlekedés fejlesztése (7.3)

Az intézkedés célja

A közösségi közlekedés vonzerejének, versenyképességének növelése – mint szolgáltatás – alapvetően a jelenleg nyújtott szolgáltatási színvonal javítását igényli már rövid távon is (városi és várostérségi közlekedés integrálása, igényeket folyamatosan meghaladó férőhelykínálat és megfelelő utas tájékoztatás, megbízhatóság és menetrendszerűség, komfortos megállók és esztétikus járművek) a fenntartható közlekedésfejlődés egyik zálogaként. A kötöttpályás közösségi közlekedési fejlesztések finanszírozása várhatóan nagyobb részben az IKOP-ból lesz biztosítható.

A P+R parkolók 4000 férőhelyet el sem érő jelenlegi kapacitását a főváros lakos számának és a régió belüli kapcsolatrendszernek a figyelembevételével több 10.000 férőhelyre kell növelni. Az egyéni közlekedés alternatívájaként merül fel a vízi közlekedésben rejlő lehetőségek kihasználása.

Az intézkedés rövid tartalma

- A) A közösségi közlekedés szolgáltatási színvonalának növelése, vonzó használati feltételek kialakítása (benne járművek beszerzése).
- B) A közösségi közlekedési hálózat területi sűrítése, kiterjesztése az ellátatlan területekre;
- C) Az átszálló kapcsolatok színvonalas kiépítése; P+R parkolók kiépítése
- D) Elővárosi hivatásforgalmi vízi közlekedés továbbfejlesztése
- E) Közösségi közlekedés intézményi integrációja;

A fejlesztések során kiemelt figyelmet kell fordítani zaj- és légszennyezés csökkentésére (BTFK 6.3), ennek részeként támogatandó a passzív akusztikai védelmi intézkedések, illetve környezetbarát technológiák, illetve rendszerek alkalmazása.

A tervezett kedvezményezett kör lehatárolása

Kedvezményezettek

- Fővárosi Önkormányzat
- BKK

Az intézkedés költségigénye

Becsült forrásigény: **430** Mrd Ft
 Projektenkénti bontás: folyamatban.

Kapcsolódó program: VEKOP

VEKOP 4.2 – Helyi integrált település-, közösségi közlekedés- és környezetfejlesztés

VEKOP 5.6 – Közlekedési infrastruktúra energiahatékonysági célú fejlesztései

IKOP 5.1 – Kötőpályás városi közlekedésfejlesztések

IKOP 5.2 – Intermodalitás és társadalmi tudatosság javítása

Finanszírozó alap: ERFA; KA

Az intézkedés részelemeinek bemutatása

INDIKATÍV PROJEKTLISTA: tartalmát az egyeztetési folyamat megindítása érdekében a korábbi projektlisták alapján állítottuk össze!

Projektcsomag neve (projektek száma)	Becsült költség (Mrd Ft)	Projektgazdák	Előkészítettség
1-es villamos szakaszos meghosszabbítása 2. ütem: Fehérvári út – Kelenföldi vasútállomás közötti szakasz	7,5	BKK	
Őrmező intermodális csomópont	10	Fővárosi Önkormányzat, BKK	előkészítés folyamatban
M3-as metró rekonstrukciója és északi meghosszabbítása	98,3-166,7	Fővárosi Önkormányzat, BKK	RMT és tanulmányterv készítése folyamatban
42-es villamos meghosszabbítása a Gloriett lakótelepig	17,5	Fővárosi Önkormányzat, BKK	Az engedélyezési tervek elkészültek

Projektcsomag neve (projektek száma)	Becsült költség (Mrd Ft)	Projektgazdák	Előkészítettség
2-es villamos és környezete felújítása és északi meghosszabbítása	23	Fővárosi Önkormányzat, BKK	Megvalósíthatósági tanulmány készült
Budapesti villamos és trolibusz járműprojekt II. ütem	50,2	Fővárosi Önkormányzat, BKK	-
3-as villamos északi meghosszabbítása a Szegedi úti felüljáró megépítésével, hiányzó hálózati kapcsolatok megteremtésével az Erzsébet királyné útja és a Béke tér között	9,2	Fővárosi Önkormányzat, BKK	Megvalósíthatósági tanulmány készül
Villamos pályák összekötése Deák Ferenc tér és Lehel tér között (Bajcsy-Zsilinszky út – Váci út)	14,8	Fővárosi Önkormányzat, BKK	Megvalósíthatósági tanulmány készül
Rákóczi út – Thököly út – Csömöri út – Újpalota kötőpályás kapcsolata, a Rákóczi út humanizálása	54,5	Fővárosi Önkormányzat, BKK	Megvalósíthatósági tanulmány készült
M1-es metró (MillFAV) rekonstrukciója és keleti meghosszabbítása	40	Fővárosi Önkormányzat, BKK	A projekt előkészítése érvényes támogatási szerződéssel rendelkezik
Fogaskerekű vasút (60-as villamos) és környezetének rendezése (Széll Kálmán térig való meghosszabbítás)	22	Fővárosi Önkormányzat, BKK	Döntés-előkészítő tanulmány
FUTÁR projekt II. ütem	5	BKK	
Közösségi közlekedési projektek előkészítése (villamos-vonalak és Duna integrálása Budapest közlekedési rendszerébe)	2	Fővárosi Önkormányzat, BKK	Előkészítési projekt

Az első körös projektgyűjtés keretében nem érkezett kerületi projektjavaslat.

4.4– A fővárosi egyéni közlekedés fejlesztése (7.4)

Az intézkedés célja

Összefüggő kerékpáros hálózat kialakítása és a kerékpározás preferálása a környezetbarát közlekedés fejlesztését jelenti.

A haránt irányú és elkerülő közúti kapcsolatok létesítése, hidak építése a közúti elérhetőséget javítja, ezáltal egyrészt környezetterhelési szempontból kedvező módon csökkentve az utazások hosszát, másrészt előremozdítva a gazdasági területek fejlesztését.

Az intézkedés rövid tartalma

Az egyéni közlekedésfejlesztése intézkedés alapvetően olyan közúti beruházásokat tartalmaz, amely környezetterhelési szempontból kedvező módon csökkenti az utazások hosszát, és oldja a fővárosi úthálózat centrális szerkezetét (körirányú elemek, elkerülő szakaszok). Elengedhetetlenül fontos a kerékpáros közlekedési hálózat elemeinek bővítése, csakúgy mint a kerékpárkölcsonzó rendszer továbbfejlesztése.

Az intézkedés a következő területeken kíván fejlesztéseket megvalósítani:

- A) Kerékpáros közlekedés fejlesztése
- B) Közúti forgalomcsillapítás
- C) A körirányú közúti elemek fejlesztése, elkerülő szakaszok megvalósítása
- D) Gazdasági fejlesztésekkel kapcsolatos elemek megvalósítása

A fejlesztések során kiemelt figyelmet kell fordítani zaj- és légszennyezés csökkentésére (BTFK 6.3), ennek részeként támogatandó a passzív akusztikai védelmi intézkedések, illetve környezetbarát technológiák, illetve rendszerek alkalmazása.

A tervezett kedvezményezett kör lehatárolása

Kedvezményezettek

- Fővárosi Önkormányzat
- kerületi önkormányzatok
- BKK

Az intézkedés költségigénye

- A) Kerékpáros közlekedés fejlesztése
- B) Közúti forgalomcsillapítás
- C) A körirányú közúti elemek fejlesztése, elkerülő szakaszok megvalósítása
- D) Gazdasági fejlesztésekkel kapcsolatos elemek megvalósítása

Becsült forrásigény: **150** Mrd Ft

Kapcsolódó programok:

VEKOP 4.2 – Helyi integrált település-, közösségi közlekedés- és környezetfejlesztés

VEKOP 5.6 – Közlekedési infrastruktúra energiahatékonysági célú fejlesztései

IKOP 3.2 – Regionális közúti elérhetőség és közösségi közlekedési kapcsolatok javítása

Finanszírozó alap: ERFA

(Részben az IKOP 15%-os rugalmassági kerete terhére)

Az intézkedés részelemeinek bemutatása

INDIKATÍV PROJEKTLISTA: tartalmát az egyeztetési folyamat megindítása érdekében a korábbi projektlisták alapján állítottuk össze!

Projektcsomag neve (projektek száma)	Becsült költség (Mrd Ft)	Projektgazdák	Előkészítettség
A körirányú és elkerülő közúti elemek fejlesztése		Fővárosi Önkormányzat, BKK	
Csepeli gerincút II. ütem (Posztógyár u. – Mag u. között)	2,9	Fővárosi Önkormányzat, BKK	Engedélyezési terv, építési engedély van
Nagy Lajos király útja fejlesztése meglévő nyomvonalon (Füredi út – Erzsébet királyné útja között)	2,4	Fővárosi Önkormányzat, BKK	
Széchenyi lánchíd és a Váralagút felújítása	14,0	Fővárosi Önkormányzat, BKK	Előkészítés folyamatban
Petőfi híd felújítása - előkészítés	0,5	Fővárosi Önkormányzat, BKK	
Körvasút menti körút építése új nyomvonalon több szakaszban 3. szakasz – előkészítés (Határ út menti)	0,2	Fővárosi Önkormányzat, BKK	Körvasút menti körút építése új nyomvonalon több szakasz-ban 3. szakasz – előkészítés
Körvasút menti körút építése új nyomvonalon, több szakaszban (Üllői út Soroksári út között)	5,0	Fővárosi Önkormányzat, BKK	Előkészítés 2016-2020
Körvasút menti körút építése új nyomvonalon több szakasz-ban 4. szakasz (Albertfalvai híd előkészítése ebben) - előkészítés	4	Fővárosi Önkormányzat, BKK	Körvasút menti körút építése új nyomvonalon több szakasz-ban 4. szakasz (Albertfalvai híd előkészítése ebben) - előkészítés
Repülőtéri gyorsforgalmi út	12,5	Fővárosi	Tanulmányterv, egy

Projektcsomag neve (projektek száma)	Becsült költség (Mrd Ft)	Projektgazdák	Előkészítettség
fejlesztése		Önkormányzat, BKK	szakaszára kiviteli terv
Somogyi út kiépítése	0,5	Fővárosi Önkormányzat, BKK	Kelenföldi intermodális csomóponttal egy projektben kezeli az ITS
A fővárosi személyforgalmi behajtási díj rendszer bevezetése és a hozzá kapcsolódó beruházások	15,1	Fővárosi Önkormányzat	
Budapesti és regionális kerék- páros közlekedés fejlesztése és kerékpáros szolgáltatás- fejlesztés	4,5	Fővárosi Önkormányzat, BKK	
Közösségi kerékpár rendszer – BUBI (II. ütem)	1,5	Fővárosi Önkormányzat, BKK	
B+R rendszerű kerékpártárolók létesítése	0,2	Fővárosi Önkormányzat, BKK	
Kisebb léptékű útfelújítások, szilárd burkolatú utak kialakítása, helyi kerékpárút, feltáró utak és hiányzó közúti kapcsolati elemek	20	kerületi önkormányzatok	

A kerületi önkormányzatok 16 projektjavaslata alapján megállapítható, hogy a kerékpárutak és gyalogos hidak építése mellett az új utak építése, közutak felújítása, a földutak szilárd burkolattal történő ellátása továbbra is fontos cél a megjelölt projektek között. Ezek egy része a Fővárosi Önkormányzat projektjei között is megjelenik, mások integrált kerület(központ)i projektek részeként szerepelnek.

A projektjavaslatok előkészítettsége változó, vannak pályázati dokumentáció szinten kidolgozott projektek, azonban a többségük szabályozási terv, vagy koncepcióterv szinten áll. A költségbecslések alapján – főleg a földutak szilárd burkolattal való ellátása – több milliárd forintos beruházási igényű feladatot jelent.

10.3.5 Társadalmi beavatkozások a befogadó, támogató és aktív Budapestért – 5. prioritás

A **humán szolgáltatási** szektorban minőségi fejlesztés szükséges, a társadalmi problémák halmozódásának és koncentrálódásának megelőzése érdekében a preventív szemléletű ellátások erősítésével. Minőségi fejlesztés szükséges még az oktatási, nevelési tevékenység színvonalának emelése céljából.

A humán szolgáltatásokban dolgozókat képessé kell tenni a különböző életszakaszokban, élethelyzetekben lévő, különböző társadalmi és kulturális háttérből érkezők sokféle igényeinek felismerésére és az azokra való adekvát megoldások megtalálására. Ehhez a program két intézkedése segítségével kíván hozzájárulni:

A munkaerő versenyképessége szempontjából kulcsfontosságú a munkaerő-piaci változásokhoz való folyamatos alkalmazkodás, melynek középpontjában a munka világában való részvételhez szükséges szaktudás, fejlesztése, készségek és kompetenciák megszerzése áll. Kiemelkedő szerepe van ebben a szakképzésnek, felnőttképzésnek és a felsőoktatásnak.

5.1. Befogadó és támogató társadalom (8.1)

Az intézkedés célja

A főváros befogadóvá tétele, más országokból betelepülők, vagy az ország más térségeiből érkezők, illetve a nem városlakó városhasználók (tanulók, dolgozók, szolgáltatási rendszert használók, látogatók) befogadásának és egyenlő esélyű városhasználatának biztosítása.

Szükséges a migrációs folyamatok támogatása, és a fellépés a társadalmi diszkriminációval szemben. További cél az elvándorlás mérséklése és a helyi közösségek erősítése.

Az intézkedés biztosít keretet a hajléktalan-ellátáshoz kapcsolódó feladatokra, és a migrációból fakadó feszültségek kezelésére, akár a főváros egészét átfogó fejlesztési programok kidolgozása terén. A hajléktalan-ellátó intézményrendszer szolgáltatás-fejlesztésére az 5.3 intézkedés ad keretet.

Az intézkedés rövid tartalma

A társadalmi kohézió érdekében olyan viszonyok kialakítása szükséges, amelyek hosszú távon mindenki számára biztosítják a társadalmi minimumot, a társadalmi-gazdasági részvétel alap-feltételeit; illetve megteremtik, és nyitva hagyják a mobilitási utakat az egyén számára.

- A) diszkrimináció ellenes, illetve befogadást segítő programok (Színes Budapest program, XYZ - Fiatalok Programja);
- B) antiszegregációs programok;

- C) szomszédsági kapcsolatok és az öngondoskodás erősítése, háttér megteremtése a helyi támogató csoportok működéséhez;
 D) munkaerő térbeli mobilitását elősegítő támogatások.

A tervezett kedvezményezett kör lehatárolása

Kedvezményezettek

- önkormányzatok,
- non-profit szervezetek, egyházak.

Megvalósításba bevont egyéb szervezetek:

- konzultáció: Budapest Esély Nonprofit Kft.

Az intézkedés költségigénye

Becsült forrásigény: **21** Mrd Ft.

Kapcsolódó programok:

VEKOP 6.1 Szociális intézményi háló tartalom- és kompetencia fejlesztése

VEKOP 6.2 Kiemelt társadalmi befogadás és szociális foglalkoztatási programok

Finanszírozó alap: ESZA

Az intézkedés részelemeinek bemutatása

Az önkormányzatokat, és az egyes szolgáltatók projekt-javaslati egyelőre nem ismertek, a projektjavaslatok összegyűjtése folyamatban van.

Projektcsomag neve (projektek száma)	Becsült költség (Mrd Ft)	Projektgazdák	Előkészítettség
Színes Budapest (antidiszkriminációs és befogadó környezet erősítő, az együttélést szolgáló, a társadalmi párbeszéd fórumainak megerősítését célzó program)	0,7	Fővárosi Önkormányzat	Már meglévő részelemek integrálásával ITS egyeztetési anyagában szereplő ernyőprogram
XYZ – Fiatalok Programja	1,5	Fővárosi Önkormányzat	Már meglévő részelemek integrálásával ITS egyeztetési anyagában szereplő ernyőprogram
Antiszegregációs programokat támogató szolgáltatás	5	Fővárosi Önkormányzat/ kerületi önkormányzatok/	TFP keretében 2014 I. félévében kerül előkészítésre

		nonprofit szervezetek	

Az első körös projektgyűjtés alapján, a kerületi önkormányzatok ESZA típusú beavatkozásra – eddig – nem tettek javaslatot.

5.2 – A társadalmi, gazdasági környezet változásaihoz való alkalmazkodás segítése

Az intézkedés célja

A foglalkoztatás szint megtartása érdekében a munkaerőpiaci változásokhoz való folyamatos alkalmazkodás. Ez magába foglalja a szakképzési rendszer munkaerőpiaci igényekhez igazítását, a képzési kínálat átalakítását, ezáltal a hiányszakmák szerint szakképzés-fejlesztést, a munkaerőpiacról tartósan vagy átmenetileg kiszoruló, olykor szakképzettség nélküli társadalmi csoportok készség és kompetencia fejlesztését speciális (tranzit) foglalkoztatási programok keretében.

Az ESZA rendelettel összhangban kiemelt cél a korai iskolaelhagyók integrálása a szak és felnőttképzésbe, az élethosszig tartó tanulás minőségének és az ahhoz való hozzáférés javítása, a gyakornoki munka és a fiatalok pályakezdésének elősegítése, intelligens szakosodás fokozása.

Az intézkedés rövid tartalma

- A) speciális foglalkoztatási programok, kiemelten kezelve a pályakezdő és a tartósan munkanélküli munkavállalók helyzetét;
- B) fiatalok munkaerőpiaci integrációja;
- C) egész életen át tartó tanulást ösztönző programok;
- D) szak- és felnőttképzés fejlesztése.

A tervezett kedvezményezett kör lehatárolása

Kedvezményezettek

- önkormányzatok,
- non-profit szervezetek, egyházak
- gazdasági társaságok
- felnőttképzést folytató felsőoktatási intézmények
- állami intézményfenntartó központi hivatal.

Megvalósításba bevont egyéb szervezetek:

- konzultáció: Budapest Esély Nonprofit Kft.

Az intézkedés költségigénye

Becsült forrásigény: **21** Mrd Ft

Kapcsolódó programok:

VEKOP 6.2 Kiemelt társadalmi befogadás és szociális foglalkoztatási programok
 VEKOP 6.4 Oktatási és köznevelési tartalomfejlesztési programok
 VEKOP 7.2 Fiatalok munkaerő-piaci integrációja
 VEKOP 7.3 Egész életen át tartó tanulás ösztönzése a szak- és felnőttképzés fejlesztésével

Finanszírozó alap: ESZA

Az intézkedés részelemeinek bemutatása

Az önkormányzatokat, és az egyes szolgáltatók projekt-javaslati egyelőre nem ismertek, a projektjavaslatok összegyűjtése folyamatban van.

Projektcsomag neve (projektek száma)	Becsült költség (Mrd Ft)	Projektgazdák	Előkészítettség
Esélyegyenlőségi program	2	Kidolgozása folyamatban van.	Kidolgozása folyamatban van.

Az első körös projektgyűjtés alapján, a kerületi önkormányzatok ESZA típusú beavatkozásra – eddig – nem tettek javaslatot.

A központi közigazgatás 50-80 Mrd Ft értékű fejlesztést tervez a szociális foglalkoztatás terén. A programok szakmai kidolgozása folyamatban van, a fővárost érintő programok konkrét forrásigénye nem ismert.

5.3 – A humán szolgáltatások optimalizálása (8.3)

Az intézkedés célja

A szociális ellátórendszer minőségi fejlesztése preventív szemléletű ellátások erősítésével, a társadalmi problémák halmozódásának és koncentrálódásának megelőzése érdekében. A szociális szolgáltatásokat és a szolgáltatásokban dolgozókat képessé kell tenni a különböző életszakaszokban, élethelyzetekben lévő, különböző társadalmi és kulturális háttérből érkezők sokféle igényeinek felismerésére és az azokra való adekvát megoldások megtalálására. Kiemelt figyelmet kell fordítani a hajléktalan-ellátás fejlesztésére.

A köznevelési intézmények fejlesztése, az intézményhálózat kapacitásának és szolgáltatásának lakossági, gazdasági, demográfiai igényekhez való igazításával. A szolgáltatást nyújtók képzése, kompetencia fejlesztése.

A felsőoktatási intézmények szolgáltatásainak, oktatási tevékenységének minőségi fejlesztése, a felsőoktatási képzési és kutatási kapacitások illesztése a munkaerőpiaci elvárásokhoz.

A fővárosnak a lakosság helyi és országos szintű egészségügyi kiszolgálását ezután is el kell látnia és ezen túlmenően továbbra is vállalnia kell az egyes speciális ellátások tekintetében az országos központ szerepet. Cél továbbá az egészségügyi ellátás működésének racionalizálása. A már elindított regionális kórházprogram középtávon sikeres befejezése.

A szolgáltatásokat elérhetővé és megfelelővé kell tenni a speciális igényű emberek számára is. Ezért szükséges az oktatásban, a szociális és egészségügyi szolgáltatásokban a teljes körű, fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés.

Az intézkedés rövid tartalma

A humán közszolgáltatást nyújtó közintézmények (szociális, egészségügyi, foglalkoztatási, kulturális) a fővárosban sem tudják kiegyenlíttetten, egyenletesen jó minőségben, és a társadalom minden csoportja számára egyformán hozzáférhetően biztosítani a szolgáltatásaikat. A humán szolgáltatások színvonalának emelése egyrészt biztosítható a közintézményeket befogadó épületek állapotjavításával, rekonstrukciójával és eszközbeszerzéseivel, másrészt szükség lehet új szolgáltatások létrehozására, a szakember-ellátottság javítására, helyenként a szakmai színvonal emelésére a szolgáltatási kínálat bővítése által.

A jelen intézkedés ehhez kíván hozzájárulni, a következő területek támogatásával:

- A) a változások rugalmas követéséhez monitoring bevezetése az oktatás, a szakképzés, az egészségügy, a munkaerő-piaci igények és a városbiztonság területén.
- B) szociális intézményi háló tartalom- és kompetencia fejlesztése;
- C) köznevelési, felsőoktatási intézmények tartalom- és kompetencia fejlesztése;
- D) felsőoktatást érintő ágazati fejlesztési programokhoz való illeszkedés (EFOP Közép-magyarországi régiós része);
- E) egészségügyi, nevelési, közoktatási intézmények szolgáltatásainak racionalizálása
- F) képzések a szakorvosok számára;
- G) módszertani tananyagok készítése, és tartalomfejlesztés;
- H) a prevenció széleskörű szakmai feltételeinek megteremtése (pl. szűrő-állomások hálózata, iskolai, közösségi prevenció programok);

A tervezett kedvezményezett kör lehatárolása

Kedvezményezettek

- érintett oktatási, szociális és egészségügyi intézmények, illetve azok fenntartói:
önkormányzatok, non-profit szervezetek, egyházak, állami intézményfenntartó központi hivatal.

Megvalósításba bevont egyéb szervezetek:

- konzultáció: Budapest Esély Nonprofit Kft.

Az intézkedés költségigénye

Becsült forrásigény: **37 Mrd Ft**

Kapcsolódó programok

VEKOP 6.1 Szociális intézményi háló tartalom- és kompetencia fejlesztése

VEKOP.6.3 Egészségügyi ellátórendszer szolgáltatás és kompetencia- fejlesztése

VEKOP.6.4 Oktatási és köznevelési tartalomfejlesztési programok

Finanszírozó alap: ESZA

Az intézkedés részelemeinek bemutatása

Az önkormányzatokat, és az egyes szolgáltatók projekt-javaslati egyelőre nem ismertek, a projektjavaslatok összegyűjtése folyamatban van.

Projektcsomag neve (projektek száma)	Becsült költség (Mrd Ft)	Projektgazdák	Előkészítettség
Szemléletformáló és aktív életmódot támogató programok	0,7	Kidolgozása folyamatban van.	Kidolgozása folyamatban van.

A kerületektől beérkezett projektjavaslatok kisebb részt a differenciált központrendszer integrált projektjeinek elemeiként lettek meghatározva, nagyobb részt a közintézmények energiahatékonysági megújítása miatt az energia-hatékonyság és klímavédelem projektcsomag részét képezik. A kerületi önkormányzatok ESZA típusú beavatkozásra – eddig – nem tettek javaslatot.

A VEKOP és az EFOP ágazati tervezése során országos felsőoktatási programok kerülnek kidolgozásra (pl. Tudományos-kutatói utánpótlás biztosítása, Nemzeti Kiválóság Program, Felsőoktatási és tudományos tartalmak hozzáféréseinek bővítése, Nemzetközi alapkutatási tevékenységek versenyképességének növelése, Horizon2020 csatlakozás biztosítása a Közép-magyarországi régióban), amelyek a régiót, és ezáltal a fővárost is érintik. A programok kidolgozása még folyamatban van. Jelenlegi forrásigénye kb. 72-110 Mrd Ft. A Közép-magyarországi régióra, és a fővárosra jutó finanszírozási részarány nem ismert, a tervezés további szakaszában kerül meghatározásra. Várhatóan az EFOP átjárhatóság terhére kerülnek kialakításra a finanszírozási, megvalósítási intézkedések.

5.4 – A kulturális kínálat bővítése (8.4)

Az intézkedés célja

Budapest sajátos hagyományai és gazdag kulturális élete miatt is vonzó város, egyedi karakterét a kulturális sokszínűség erősíti. Az itt nagy számban koncentrálódó kulturális intézmények és kulturális civil szervezetek meghatározzák a városlakók életminőségét, identitástudatát és helyhez kötődését, valamint a főváros nemzetközi vonzerejét, versenyképességét is. Budapest elsősorban kultúrájának továbbfejlesztése révén tarthatja meg vonzását és erősítheti regionális központ szerepkörét.

Az intézkedés rövid tartalma

- Kulturális célú programok (fesztiválok, rendezvények) támogatása
- Rendezvényhelyszínek fejlesztése
- Kulturális létesítmények kisebb infrastrukturális fejlesztései

A tervezett kedvezményezett kör lehatárolása

Kedvezményezettek

- Fővárosi önkormányzat
- kerületi önkormányzatok

Az intézkedés költségigénye

Becsült forrásigény: 7 Mrd Ft

Kapcsolódó programok

Központi Európai Bizottsági keretprogramok

Finanszírozó alap:

- Európai Területi Együttműködés
- Norvég Alap
- Önkormányzati költségvetés

Az intézkedés részelemeinek bemutatása

Az önkormányzatokat, és az egyes szolgáltatók projekt-javaslati egyelőre nem ismertek, a projektjavaslatok összegyűjtése folyamatban van.

Projektcsomag neve (projektek száma)	Becsült költség (Mrd Ft)	Projektgazdák	Előkészítettség

A központi közigazgatás várhatóan 15 Mrd Ft értékű kulturális fejlesztést tervez. A programok szakmai, tartalmi kidolgozása folyamatban van, konkrét forrásigényük nem ismert.

Hivatkozások

Dokumentumok

- Budapest 2030 – hosszú távú városfejlesztési koncepció. Budapest Főváros Önkormányzata. Budapest, 2013.
- Budapest Főváros Környezeti Programja a 2011-2016 időszakra. Budapest Főváros Önkormányzata. Budapest, 2011
- Budapest Területfejlesztési Koncepciója, munkaközi változat. Budapest Főváros Önkormányzata. Budapest, 2013. május
- Fővárosi területfejlesztési részdokumentum (I. fázis). A Fővárosi Területfejlesztési Program – VEKOP-hoz illeszkedő elemei. 2.2-es Munkaközi változat. Főpolgármesteri Hivatal. Budapest, 2013. december.
- Fővárosi ágazati részdokumentum (I. fázis). A Fővárosi Területfejlesztési Program – ágazati programokhoz illeszkedő elemei. 2.2-es Munkaközi változat. Főpolgármesteri Hivatal. Budapest, 2013. december.
- IKOP – Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program 3.0 verzió 2014-2020. Nemzeti Fejlesztési Minisztérium. Budapest, 2013. szeptember
- Integrált Településfejlesztési Stratégia. Budapest Főváros Önkormányzata. Kidolgozás alatt.
- KEHOP – Környezet és Energiahatékonysági Operatív Program. Nemzeti Fejlesztési Minisztérium. Budapest, 2013. október
- IRÁNYMUTATÁS a megyei és fővárosi szintű tervezési folyamat keretében a Közép-magyarországi régióban elkészítendő tervdokumentumok kidolgozásához. Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal. Budapest, 2013. október.
- OFTK – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció. Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal. Budapest, 2013
- Pest Megye Területfejlesztési Koncepció. Pest Megyei Közgyűlés. Budapest, 2013, november.
- VEKOP – Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program 3.0 verzió (munkaközi változat). Nemzetgazdasági Minisztérium. Budapest, 2013. szeptember

Jogszabályok

- 1303/2013 EK rendelet az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra, a Kohéziós Alapra, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről
- 1083/2006 EK rendelet az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1260/1999/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről
- 1996. évi XXI. (IV. 5.) törvény a területfejlesztésről és a területrendezésről
- 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól, Kihirdetve: 2011. XII. 28.
- 218/2009. (X.6.) Kormányrendelet a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program, és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól
- 2/2005. (I.11.) Kormány rendelet egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról
- 1600/2012. (XII. 17.) Korm. határozat a 2014-2020 közötti európai uniós fejlesztési források felhasználásának tervezésével és intézményrendszerének kialakításával összefüggő aktuális feladatokról
- 1115/2013. (III.8.) Korm. határozat 2014-2020 közötti források területi koordinációjának kereteiről
- 1731/2013. (XI. 11.) sz. kormányhatározat a 2014-2020-as európai uniós programok lebonyolításának alapelveiről

Rövidítések jegyzéke

BKK:	Budapesti Közlekedési Központ
BTFK:	Budapest Területfejlesztési Konceptió
B+R:	„Bike and Ride”, a környezetbarát, de korlátozott hatótávolságú kerékpározást ötvözése a kötöttpályás közlekedéssel
CLLD:	Közösségi szinten irányított helyi fejlesztés (Community Led Local Development)
EFOP:	Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program
EMMI:	Emberi Erőforrások Minisztériuma
ERFA:	Európai Regionális Fejlesztési Alap
ESZA:	Európai Szociális Alap
GINOP:	Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program
IKOP:	Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program
ITS:	Integrált Településfejlesztési Stratégia
KA:	Kohéziós Alap
KEHOP:	Környezet és Energiahatékonysági Operatív Program
KKV:	kis-és középvállalkozások
KMOP:	Közép-Magyarországi Operatív Program
K+F+I:	kutatás és fejlesztés, innováció
NTH:	Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal
NFM:	Nemzeti Fejlesztési Minisztérium
NGM:	Nemzetgazdasági Minisztérium
OFTK:	Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió
OP:	operatív program
P+R:	„Park and Ride”, a személygépkocsi kényelmének és rugalmasságának párosítása a kötöttpályás járművek gazdaságos és helytakarékos üzemével
SMCS:	Stratégiai Munkacsoport
SWOT:	Erősségek, Gyengeségek, Lehetőségek, Veszélyek (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats)
TeIR:	Területi Információs Rendszer, www.teir.hu
TFP:	Tematikus fejlesztési program

Tftv.: Területfejlesztési törvény
TOP: Terület-és Településfejlesztési Operatív Program
VEKOP: Versenyképes Közép-Magyarországi Operatív Program
VFK: Budapest 2030 – hosszú távú városfejlesztési koncepció
VM: Vidékfejlesztési Minisztérium